

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: Felső szerkesztő: Kiadja:
VÉSZI JÓZSEF. BRAUNSÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 3, vidéken 10 fillér.

Zab.

Budapest, március 2.

(v.) Holnap tehát zabot fognak hegyezni — nem Kukutyinban, hanem a magyar képviselőházban. Hire jár, hogy napirend előtt maga az ellenzék kívánja szőnyegre hozni a katonai kincstár számára történt zabszállítási ügyét, amely a budapesti kereskedelmi kamara minapi ülése révén jutott a nyilvánosság elé, de amely már jóval előbb benn vibrált a parlament kulisszáinak levegőjében. A dolognak van egy inkább személyi természetű s egy tulnyomóan gazdaságpolitikai jelentőségű oldala. Egyikhez sem lehet ma még szavunk. A bőbeszédű váddal szemben idáig csak néhány sornyi védekezést olvastunk: adat ellenadattal, érv ellenérvvel, felfogás ellenfelfogással még nem mérkőzött. A közvélemény tehát, amíg mind a két oldalról nem kap egyformán tüzetes tájékoztatást, nem alkothatja meg a maga nézetét s még kevésbé mondhat ítéletet.

A zabhistória érdemleges tartalmához nem is akarunk mi most hozzászólni. Ez az *à-propos* csupán arra szolgál nekünk, hogy felszínre hozzunk egy másik kérdést, amelynek okos és méltányos megoldását, vagy legalább elvi tisztázását a jelenlegi eset is sürgeti. Ez a kérdés a parlamenti erkölcsök mértékének a kérdése, vagy ha úgy tetszik: az *inkompatibilitás* ügye. Itt azt vehetnénk ellenünk, hogy mi köze az erkölcsnek az összeférhetlenséghez? Az inkompatibilitás jogi vagy politikai, avagy tán jogi és politikai kérdés: ez szent igaz. És lehet valaki morális tekintetben sülyedt ember, de éppenséggel nem inkompatibilis, aminthogy viszont lehet valaki inkompatibilis, de a legnagyobb mértékben becsületos: szent igaz — ugy-e bár? —

ez is. De hiszen nem is mizavarjuk össze ezt a két merőben heterogén fogalmat, hanem mások, még pedig igen sokan, akik nagyon indulatosan szokták hirdetni ezt az ő felfogásukat. Hát erre a rettenetes kuszáltságára az idevágó nézeteknek óhajtunk mi a félmerült eset ötletéből rámutatni. Jogot formálunk arra, hogy a mi szavunkat elfogódottságból eredő kételkedés nélkül fogadják a politikanak minden árnyalatu tényezői. Az utolsó évek heves összeférhetlenségi mozgalmában mi mindig a határozott rigorizmus álláspontját foglaltuk el. Bár szenvedély nélkül és személyes élnélkül követeltük, de következetesen és a legnagyobb eréllyel követeltük és követeljük ma is, hogy akik a törvényhozásban a nemzeti akaratot képviselik, azok semmiféle anyagi vagy erkölcsi függésben ne lehessenek a hatalomtól; mert akár anyagi, akár erkölcsi érdek kielégítését várják a kormánytól, pórázon vannak, nem mondjuk, hogy okvetlenül megbénítja, de legalább is feszélyezi cselekvésük szabadságát. Ez volt elejétől fogva a mi elvi álláspontunk az inkompatibilitás kérdésében és ehhez ragaszkodunk ma is. Felfogásunk rigorizmusa tekintetében tehát aligha fog valaki bármi kifogást tenni.

Am ha a kérdés elvi tartalmát illetőleg elmegyünk a szigorúság legszélső határáig, ez nem ok arra, hogy belemerüljünk mi is az e téren uralkodó örület fogalomzavarba, amely erkölcsi motivumokat tol a jogi és politikai szempontok helyébe. Két véglet áll itt egymással szemközt. Az egyik azt mondja, hogy az inkompatibilitási törvény hézagos és homályos, bajos benne eligazodni, ennél fogva tökéletesen nem is volt végrehajta soha és tehát nincs egyáltalában összeférhetlenség. A másik véglet még ennél is jobban elveti

a súlykot. Szerinte minden üzlet az összeférhetlenséget involválja és minden összeférhetlenség a becsületbe vág. Az *inkompatibilis* szóból nálunk divó közfelfogásban lassanként kikopott az eredeti tartalom s a *panamista* fogalom költözött a helyébe. Ez az eltorzulási folyamat a politikai szenvedélyek uralma alatt a nyilvánosság színe előtt ment végbe, de azoknak a terrorizmusa, akik nagy garral hirdették a közérkölcök abszolút tisztaságát, elfojtott minden ellenvetést. Az eredmény a végén az lett, hogy aki bármiféle üzletet kötött, vagy bármi néven nevezendő részvénytársaság igazgatóságában ült, kénytelen volt eltűnni, hogy vaktában inkompatibilisnak, majd később panamistának kiáltott ki. Volt a közelmúltban példa, hogy egy képviselőt, aki megválasztása előtt tagja volt egy bányáros cégnek, amely a hadseregnek is szállít, ezen a címen erkölcsi felelősségre vontak; s a vádat ellene csak akkor ejtették el, amikor hitelesen kimutatta, hogy megválasztása után azonnal feloldotta a köteleket, amely addig ama céghez fűzte. Bakkancsokat szállítani a hadsereg számára tehát halálos bűn számba megy e kóros fogalomzavarban szenvedők szemében. Emlékeztetünk továbbá arra is, hogy az ugynevezett *panamista listában*, amelyek a sajtó egy részében nemrég napvilágot láttak, a parlament némely tagja azon a címen is szerepelt, hogy tagja a *Tattersall-részvénytársaságnak* és a *Lipótvárosi Kaszinó-részvénytársaságnak*. Csupán annyit akarunk kisütni e példák közül, hogy a politikai szenvedélyek erős viharzásának idején nálunk minden üzlet, bármilyen természetű legyen is, és minden részvénytársaságnál elfoglalt igazgatói állás már elegendő jogcímmel szolgál a megbélyegzésre.

Ime, a két véglet. Az egyik mindent

T A R C A.

Az öngyilkos ravatalánál.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Feszli Géza.

Sokan ismerték, becsülték és szerették — és lerázta az életet magáról és a halál önkénteseinek komor légióját meggyarapította *egygyel*.

Miért?

Talán éppen azért, mert sokan szerették és becsülték?! De hiszen ez paradox! Közbeücsülés, jólét és szeretet kollemissé varázsolja az élet pályafutását ugyanígy, hogy rémletessé válik a Halálnak pusztá gondolata is.

Nem. Nem lehet; nem lehetséges rejtélyvel oldani meg a rejtélyt. Aligha mutat az elrejtett igazságra az oknyomozás iránytűje, mikor a *szerencsével* okolja meg az élet értékének legszigorubb kritikáját: az önkéntes halált.

De hátha mégis.

Homály borítja a kérdést. Gyűjtsünk meg egy nagy, régóta világitó gondolatot; olyant, amelyhez hasonló kevés kavargó agyvelőből agyvelőre, olyant, aminőt nagy gondolkozók kivételesen adományoznak az emberiségnek, gyűjtsük meg azt a merész, nagy és régi keletű gondolatot, melyet mi már „az utca levegőjével s gondtalanul szívunk magunkba”, azt, hogy: *a szélsőségek érintkeznek egymással.*

Jólét és szerencse az önkéntes halál oka! De nem az a szerencse, mely lényegéhez mindig hű marad, mert formáiban gyakran változik, hanem az a másik, az a merev szerencse, amelyik formáiban örökké változatlan és unostig nyújtja azt, ami kívánatos annak — akinek nincs.

Az élet értékének két hatalmas ellensége van. Az egyik az örökös küzdés, a másik a gyak-

ran visszatérő unalom. Folytonos jólét és örökös nyomorúság találkoznak és kezét fognak egymással, mint az Élet ellenségei. Szélsőségek egy kalap alatt.

Az öröm, jókedv és mámor szakadatlan láncolatába belekapcsolódik a bizarr, sivár, mogorva és kedvtelen hangulat. Az örökös küzdelemnek lázas lélekállapotából ugyanígy születik meg a petyhüdt, bágyadt, ébren alvó lélekállapot: a közöny. Itt is karöltve jelennek meg az ellentétes végleteknek azonos rezultátumai.

A modern élet örömeiben folyvást gazdagabb válik és e gazdagságnak folytatásából következik az élet esődje, az élet összes javainak és összes terheinek likvidációja: az önkéntes halál. A kultúrával terjed a jólét és a kultúrának egyik fokmérője ma már nem az, hogy mennyi szappant fogyasztanak az emberek, hanem az, hogy hány revolvergolyót használnak el az öngyilkosok. Az európai fővárosoknak illetéknéppen értelmezett kulturális rangsorozatában Budapest hol a negyedik, hol a harmadik fokozatot foglalja el. A legelső hely rendszeren a német kultúra gőcpontjainak jut, Lipse, Drezda, Stuttgart versengenek az öngyilkosságok arányszámában az elsőségért és csakis időnként ragadja el tőlük e szomorú diadalmak pálmáját az örömk város, Páris. A német papirusbölcséségek tulajdonképpeni centrumában Lipseben, a szellemi tulprodukciónak otthonában a halál önkénteseinek gárdája évről-évre a legnagyobb arányokban gyarapodik. Szászországban négyszer annyi az öngyilkos, mint Bajorországban, hatszor annyi, mint Magyarországon, tizenháromszor annyi, mint spanyol földön és huszonkétszer annyi, mint Irhonban. Irhon kulturális nivóját jellemzi az, hogy iskolaköteleseinek nagyobbik fele nem jár iskolába, ellenben az északnémet kulturállam hadkötelesei között oly kivételes az analfabéta, hogy azokat nem százalékban, hanem pro mille kell számításba venni; ezer közt alig akad kettő-három.

A végletek érintkezését valamikor regény-címbe is foglalta, a mi nemzeti büszkeségünk, A szegény gazdagok szerzője. Itt az anyagi gazdagság és a lélekbeli szegénység kerülnek egymás mellé. A modern élet a végletek azonosításában még tovább ment. Beigazolta, hogy a nagy tudásnak utolsó stációja az X, a homály, a kétség, a probléma, a hipotézis. Mentül magasabbra emelkedik a léghajós, annál határozatlanabakká lesznek a látkép körvonalai, egyedei, alakjai. A modern tudományosságnak egymásra halmozódásából ugyanaz következik, ami a tudatlanságnak természetes folyamánya: a nem-tudás.

De még az érzéseinkben is megvan az ellentétek szomszédsági és érintkezési viszonya. A szerelemből keletkező gyűlölködés vagy a gyűlöletből kiemelkedő szenvedélyes szerelem a legnépszerűbb pszichológiai axiómák közé számít. Öröm és fájdalom kapcsolatba lépnek egymással a mélységes bánat és a szilaj jókedvnek közös tünete által. Az öröm könnye éppen úgy csillog, mint a fájdalomé. Zokogás és kacagás annyira közös jellegű vonásokkal párosulnak, hogy egyes pillanatokban csakis a helyzetnek, vagy körülményeknek ismerete révén jövünk tisztába azzal, hogy a két véglet közül melyik zajlik le előttünk.

A korszellem haragosan viharzik fölöttünk. Magasan a hegyek legtetején, mélyen a föld sötét gyomrában, füst a csillagos ég régiói közt és lent a tengerek iszapos fenekén, ott, ahol az alakulások megkezdődnek és ott, ahol az elemek fölbomlanak, mindenütt lihegve és nyomozva ez zakatolva türkészi és keresi az ember a természet evangéliumának rejtélyét, az örök törvényt, a boldogulás titkát...

Csak egy helyen nem keresi azt: — az emberi lélek labirintusaiban.

megengedhetőnek tart, még a megengedhetetlent is. A másik megengedhetetlennek tart mindent, még a megengedhetőt is. Az állapot, amelyet ez a fogalomzavar létrehozott, mindenképpen káros és tarthatatlan. Egyformán megsínyli a parlament politikai függetlensége és — mint a jelen eset mutatja: *pártkülönbség nélkül* — a képviselőház tagjainak politikai és erkölcsi reputációja. Véget kell tehát vetni ennek a fogalomzavarnak. Tisztázódnia kell valahára annak a kérdésnek, mit tilt a törvény és mit tilt az erkölcs? Meg kell találni a méltányos és helyes közeputat a két végtet között, amelyek közül az egyik a tilost is védi, a másik pedig a nem tilost is stigmatizálja. Ma a helyzet az, hogy egyes felmerülő eseteket szerfelett bajos igazságosan elbírálni. A közvéleménynek nincs mértéke, amelyet aggálytalanul alkalmazhatna. Ha a drákói mértéket akarjuk azokra alkalmazni, akik másokra ugyanezt alkalmazták, vajjon igazságosan járunk-e el? Hiszen ebben az esetben azt kívánná az igazság, hogy viszont az enyhe mértéket alkalmazzuk azokra, akik másoknál szemből is ugyanehhez folyamodtak. És ebből aztán az jönne ki, hogy aki másokkal szemben szigorú, az maga is el van tiltva mindentől, holott aki másokkal szemben elnéző, annak minden szabad. Megengedjük, hogy ebben a felfogásban volna következetesség. És megengedjük, hogy a következetességben van relativ igazságosság is. De a közbírálatnak az abszolút igazságot kell keresnie. Ezt pedig nálunk bajos megtalálni, mert sem törvényben, sem társadalmi felfogásainkban nincs megállapodás az alkalmazandó mérték tekintetében.

Ha a zab-história kormánypárti emberen esik meg, akkor ez az újabb eset nyilván csak növelte volna a fogalomzavart. De mivel belé van keveredve egy ellenzéki vezérférfi is, talán remélhető, hogy ezuttal a közvélemény megkapja a lökést a bolondul összezukaszt nézetek tisztázására s úgy a törvénynek, mint a társadalmi felfogásoknak helyesbitésére. Ezt a hatást várjuk mi a különben kínos zab-históriától; s ezért nem bánjuk, hogy az ügy a parlamentben is szóba fog kerülni.

Hegedüs Sándor napja.

— A képviselőház mai ülése. —

Budapest, március 2.

(s.) A kereskedelemügyi miniszter magának foglalta le a Ház mai napját. Az ülés idejének nagyobbik részét Hegedüs Sándor beszéde töltötte be és ami siker ma teremt a szónokoknak, azt mind ő aratta le. Voltaképp nem is szónoki siker ez, hanem a tettek sikere. A közelmúlt értékes munkájáról és a közel jövő tartalmas programjáról számolt be ma Hegedüs Sándor, az egész Ház tapsai közben. És ezek a tapsok visszhangozni fognak szerte az országban, mert a közvélemény nyugodtan látja Hegedüs Sándor kezében annak a tárcának a vezetését, amely ma talán a legfontosabb valamennyi miniszteri reszort között.

A beszéd tulnyomó része számadás volt és csak a kisebb része volt program. Meg is mondta a miniszter, hogy miért. Egy miniszter programját — mondta Hegedüs — működéséből sokkal jobban meg lehet ismerni, mint szavaiból. Ezt a tételt könnyű hirdetni Hegedüs Sándornak, akinek a tetteiben már rövid egy esztendő alatt is plasztikusan jelentkeznek egy erős, öntudatos, egészséges közgazdasági politika körvonalai, sőt helylyel-közzel már üdvös eredményei is. És mert így van, azért könnyű szívvél lemondhatott a kereskedelemügyi miniszter az ilyen miniszteri budgetbeszéd hálásabb metódusáról, amely a nagy, elvi kijelentéseket helyezi előtérbe és szélesen megalapozott programszerű általánosságokkal hódítja meg a tapsolókat. Hegedüs Sándor metódusa egyszerűbb, de kevésbé számít a hatásra. Elmondja cikornyá nélkül, hogy mit tett és hogy mi a szándéka. Ebben aztán lássa meg az ő programját mindenki, aki akarja. Hogy

ezzel a kevésbé hatásos metódussal is nagy bőszben aratta a tetszést, helyeslést és tapsot, arról igazán nem a metódus tehet. Egyszerűen úgy történt, hogy ezeket a tapsokat nem a kétórás beszédével, hanem az egy esztendő munkájával szerezte meg. És nekünk úgy tetszik, hogy ez a siker talán még szebb is, de mindenesetre mélyebb a szépen felkészített szónokok sikere.

A siker a beszédnek abban a részében kulminált, amely a kereskedelemügyi miniszter *iparpolitikáját* tárta fel. És ez természetes is, mert Hegedüs Sándor munkásságának legszebb, legtermékenyebb, leghasznosabb része az, amelyet az ipar ügyének szentelt. Ugy, amint az ő kiváló államférfiúi egységisége előttünk áll, első sorban az iparminisztert látjuk benne, aki politikájának gerincévé ezt a legnagyobb feladatot tette.

Egyenként volt már alkalmunk méltatni azt a gazdag tevékenységet, amely Hegedüs Sándor rövid minisztersége alatt is már ipari életünk regenerációjának biztató kilátásait nyitotta meg. Az ipari szakoktatás, az iparfejlesztés, a kisipar védelme és fölszámítása érdekében tett okos és energikus intézkedések hosszú sorozatáról lehetünk máris híradással. Hogy a magyar iparoktatás nivója milyen előkelő, az nem új dolog. Hegedüs minisztersége alatt ez a nivó még emelkedett és ma kijelentette a miniszter, hogy továbbis megtesz mindent ebben az irányban. Csak legyen hozzá elegendő pénze is, mert a szakoktatás emelése — meglévő a kitűnő szakok és az avatott vezetők — most már első sorban pénzkérdés. Az iparfejlesztés munkáját nemcsak az a huszonnegy új gyár dicséri, amely most épülőben van, s amely körülbelül nyolcezer munkásnak fog kenyert adni, hanem még inkább az a jelenség, hogy a rossz pénzügyi viszonyok mellett is hirtelen csodálatos mértékben föllendült a vállalkozó kedv, s a külföldi tőke figyelme régóta nem tapasztalt intenzitással fordul egy idő óta a magyarországi gyáralapítások felé. A tőkének ez a gyorsan feltámadt nagy bizalma mindennél jobb kritikája Hegedüs iparpolitikájának.

Nem kiesnylendők azok az eredmények sem, amelyekre a miniszter a kisiparosok szakképzettségének emelése, a szövetkezeti ügy, a kisipari hitel javítása terén reámutatott, noha e részben a kisiparosok nagy részének indolenciája és megokolatlan bizalmatlansága nagyon megbénítja a kormány tevékenységét. Az olcsó közműhelyek létesítése pedig valóságos megváltás a kisiparosok egy részére nézve.

Amit egyes iparágak fölsegítéséről mondott a miniszter, épp oly helyes, mint a hogy teljes mértékben helyeselnünk kell azokat az elveket, amelyeket új ipartelek meghonosítására nézve nagy óvatossággal, de épp oly határozottsággal kifejtett. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy az iparpolitikának az a része részben olyan természetű, hogy a nyilvános parlamenti tárgyalásra nem alkalmas. Éppen ezért mi sokkal nagyobbra taksáljuk a miniszter munkájának azt a részét, amelyért nem volt alkalma tapsokat aratnia, s amelynek áldásos eredményei csak idők múltán fognak jelentkezni.

Általában elhibázott dolog volna egy nagyarányu, tehát nagyobb időre szólóan kitervelt, öntudatosan megalapozott, összefüggő részekre tagolt iparpolitika megítélésénél azt a mértéket alkalmazni, amelyet a pillanatnyilag látható eredmények kínálnak. Nem azt kell nézni, hogy mennyit arattunk már, hanem hogy mennyit vetettek, mit vetettek, alkalmas és jól megmunkált talajba vetették-e el a termő magot és örködnek-e azon, hogy a vetés után aratás is legyen? Egy év alatt csupa bevégzett alkotást várni nem is volna méltányos, különösen ha az az év első éve egy új miniszternek, s a mellette nem is telt el politikai és gazdasági veszedelmek nélkül. Elég, ha egy egész sor helyes, üdvös, céltudatos akciónak a megindítását láttuk, s e részben igazán nem lehet okunk panaszra. Hogy csak az iparstatisztika nagy munkáját említsük, ez a nagyszabásu kezdeményezés maga is igazolja, hogy egy nagystílusú politika nem bontakozhatik ki olyan hirtelenséggel, hogy

egy esztendő alatt csupa kész dologgal állhasson elő. Egy év alatt nem lehetett újjáratot tenni az iparpolitikát. De hogy az újjáratok helyes utján halad, azt örvendezve látjuk napról-napra.

A *szociális politika* terén, nemkülönben tárcájának egyéb ágazataiban is csupa elismerésre méltó és nagyrészt örvendős nyilatkozatokat hallottunk Hegedüs Sándortól. A *vasúti politikára* nézve helyesen hangsúlyozta, hogy az államvasutak jövedelmezősége másodrendű kérdés, első sorban a közgazdasági feladatoknak kell irányadóknak lenniök. A miniszternek ezt a helyes elvét még sokkal jobban szeretnők a vasut tarifapolitikájában érvényesítve látni, mint a hogyan eddig történt. A vasúti politika részletkérdései közül itt csak mellesleg említjük fel a budapesti nyugati pályaudvar kihelyezésének a kérdését, amelyben mi részletesen ismertettük már álláspontunkat. Sajnálatos hallottuk, hogy a miniszter még nem bírta elhatározni magát ebben az irányban, de reméljük, hogy másirányú kísérletezéseinek eredménytelensége hamarosan meg fogja győzni arról, hogy ezt a kérdést másképpen, mint gyökeresen, az egész pályaudvarnak a városi központon kívül való átépítésével elintézni nem lehet.

Elismeréssel hallottuk a miniszternek a fumei kikötő kiépítéséről szóló nyilatkozatait is. Ehhez más megjegyzésünk nincs, csak ismételjük, amit már többször kifejtettünk, hogy a Fiumén át való kivitel fejlesztésének másik, épp oly elengedhetetlen feltétele a Fiume felé irányuló vasúti forgalom újjászervezése, helyes tarifapolitikával, a fővonalba ágazó magánvasutak fölött való uralom megszerzésével.

Legvégére hagyta a miniszter azokat a *kodifikációs munkálatokat*, amelyekkel miniszteriuma mostanában foglalkozik. Nem kevesebb, mint tizenny törvénytervezetet sorolt fel, amely részint kézz, részint előkészítés alatt van. Ezek közt legfontosabb az *ipartörvény revíziója*, amely az iparosközvéleménynek egy évek óta ismétlődő óhaját lesz hivatva megvalósítani. Mikor a miniszter erről beszélt, akkor hirtelen feltűnő élénkséggel kezdett helyeselni — a néppárt. Azt mondta ugyanis a miniszter, hogy ahol nem hunyhat szemet bizonyos bajok előtt, ott nem nézi, hogy valamely intézkedés liberális-e, reakcionárius-e? Erre tapsolt a néppárt. Sietünk kijelenteni, hogy ezt a tapsot Hegedüs Sándor nem érdemelte meg és nem is akarhatta megérdemelni. Amit reakcióról és liberalizmusról beszélt, annak semmi köze a *politikai* reakcióhoz, vagy liberalizmushoz. Egyszerűen odavetett ékezés volt arra a felfogásra, amely az iparszabadságnak a kisipar érdekében való korlátozása ellen a liberalizmus nevében tiltakozik. Mikor Hegedüs Sándor az egzisztenciáját kétségbeesetten védő kisipart azzal vigasztalja és bátorítja, hogy egy jelszó nem fogja visszariasztani attól, hogy pártjára álljon: akkor nem akarhatta a politikai reakció táborát felbátorítani. Végre is Hegedüs Sándor a *Szél-kormány* tagja és a szabadelvűségnek régi, erős katonája, akit a néppártnak semmiféle ujjongása nem keverhet gyanuba. Előbb lesz *Molnár* apátból kanonok, mint Hegedüsből reakcionárius miniszter.

A beszéd külső hatását már említettük. Nagy volt az és egyetemes. A minisztert gratuláló serege vette körül és a folyosón meg-megujult az ováció, a nyomban következett szünet alatt.

A tudósítás teljességének okáért jegyezzük fel, hogy a miniszter nagy beszéde előtt *Kossuth* Ferenc mondott egy okos, higgadt és érdekes beszédet, utána pedig *Ferlicska* Kálmán, a szabadelvűpártnak ez a rokonszenves tagja és az iparügyek régi, lelkes harcosa emelt szót az iparfejlesztés érdekében, meleg szeretettel, erős lendülettel. Végül *Páder* Rezső beszélt.

A képviselőház ülése március 2-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Perczel Dezső.

A kormány részéről jelen vannak: *Szél* Kálmán miniszterelnök, *Hegedüs* Sándor, *Lukács* László.

Elnök: Mezeytija az ülés.

A kereskedelmi minisztérium költségvetése.

Kossuth Ferenc: Nem viseltek bizalommal a kormányt, mert 67-es alapon jó kormányzatot nem képzelhet, jóllehet elismeri a kereskedelmi miniszterben a kiváló szakértelmet és a jóakaratot. A pénz maga nem képvisel gazdaságot, mert az még mutat aktív vagyoni képességet. Lehet valakinek sok pénze, de még több adóssága. Nincs igaz Weisz Bertholdnak, amikor azt állítja, hogy Magyarország a tisztán merkantil irányú politika vagyosságos teszi.

Elismerésül a kereskedelmi miniszter személye és munkássága iránt, de mégsem viselkedik bizalommal működése iránt, mert az a 67-es politikai alapul. A közös kereskedelmi politikában Ausztria van túlsúlyban és a mi érdekeink védtelenek. A mai helyzetben nem is lehetséges, hogy egy mezőgazdasági iparos-állam egyszerre jelenjen meg a piacon, az előbbiek érdekei ki ne legyen szolgálatva az utóbbiak. A közös vámterület mót'ot nyújt Ausztriának, hogy ipari cikkei hozzanak vámtmentesen beállításra, míg a nemzetközi rossz viszonyok lenyomják nyersanyagunk árát. A statisztika is azt bizonyítja, hogy a kivitelünk Ausztriába az óriás behozatal mellett nagyon csekély volt. Így passzív a kereskedelmi mérlegünk.

Összehasonlítva a két ország iparfejlődését, Ausztriának a tércsúcs (trias) túlsúlyát látjuk. Nálunk nem évben 220 új ipartelep létesült s ezek közül csak 130 olyan, mely husznál több munkással dolgozik. A külföldön semmi tekintélye sincs az iparnak és kereskedelemnek. És ennek a rossz hírét az osztrákok is terjesztik, akiknek az érdeklődés áll. De a hazai iparvállalatok is vétkesek a dolgban, mert helyzetük javítását karteilek kötése által vélik elérni. Ez pedig az egészséges versenynek áll útjában.

Helytelenül gondolkoznak azok, akik azt hiszik, hogy a magyar ipar fejlődése a mezőgazdaság érdekeit veszélyezteti. (Helyeslés.) Ellenkezőleg akár melyik fejlődése játékos hatással van a másikra is. De rendkívül szükséges volna a kisipar erős támogatása, mert az a tőnk szélén áll.

Magyarország gazdasági függetlensége szánthatja csak a jelen silány viszonyokat; nem akarja a Cassandra szerepét magára vállalni, de felve tekint a jövőbe, ha Magyarország sorsáról gondolkodik. A költségvetést nem fogadja el.

(A kereskedelmi miniszter beszéde.)

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Nemcsak illendő-ségtől, de a szükség érzeténél fogva tartom kötelességemnek most, a vita előén, felszólalni. (Halljuk! Halljuk!) Bizonyos tekintetben taktikai beosztás is ez, ami ezennel egész ösztönöz megmondani, amennyiben költségvetésem némely főbb mozzanataira és ezzel kapcsolatosan működéseimnek némely pontjaira kívánom egész tisztelettel a képviselőház figyelmét felhívni és nem szeretném, hogy ettől elüttessem, vagy ebben megzavartassam az érdekesnek ígérkező vita közben felmerülő kérdéseknek külön megvitatása által. (Halljuk! Halljuk!) Kénytelen vagyok kijelenteni, hogy azon kötelességteljesen fogva, melylyel a pénzügyi helyzet iránt minden miniszternek viseltetnie kell, én ebben a költségvetésben, meg azon dolgokban is, amelyeket most már megteendőnek és megtehetőnek tartok, nagy mértékben korlátozó voltam és vagyok. Ez nem az ambíciók túlemelkedése, hanem a kötelességérzetnek egyszerű beismarolása. (Helyeslés a jobboldalon.) És ha nem jöhettek is nagy tervekkel a t. képviselőház elé, no méltóztassanak azon kifogásom szerénységének venni, ha kijelentem, hogy nekem vannak ilyen terveim, hanem méltóztassék a gyakorlati érzéssel és kötelességtudással bíró férfinak azon kijelentésének venni, hogy a pénzügyi helyzet nem engedi meg, hogy ilyen nagy dolgokkal álljak elő és viszont egyszerű beszerzés és fejtegetés ezekről, a tényleges eszközök birtoka nélkül egyszerűen vagy hiú hivatkozás volna, vagy pedig veszedelmes spekulációkra vezethetne. (Ugy van! a jobboldalon.)

Magam is azon nézetben vagyok, hogy eszaternál-hálózatunk kiépítése nélkül sem belteremelésünk hasznosítását, sem versenyképességünket arra a fokra nem tudjuk emelni, amelyre szükség van, hogy minden eshetőséggel szemben biztosíthatassuk magunkat. (Ugy van! jobboldalon.) E pontban mondhatók annyit, hogy nem értem be azzal az eljárással, hogy különböző ajánlatokat, tervezéseket felülbíráliak és várják, hanem a Duna-Tisza közti és a Száva-csatorna tervezését kezembe vettem és állami közegek útján már munkába is van véve ennek főlétele s remélem, hogy, ha akármilyen körülmények közt is a pénzügyi források erre rendelkezéseimre állanak, vagy esetleg az állami és forgalmi érdekeknek biztosítása mellett, vállalkozás útján lehetséges lesz azt megcsinálni, már akkor azon helyzetben leszek, hogy no akkor tervezessék és ne akkor kezdjek ígérgetni, hanem pozitív intézkedéssel lépjek föl az ily pénzügyi fedezettel szemben. (Helyeslés jobboldalon.)

Eppen így vagyok a kereskedelmi kikötővel is, melyet Budapestben már régen és méltán követelnek, amelynek fontossága különösen a Vaskapu szabályozása után eminenten előtérbe nyomul és amelynek fontossága a fővárosra nézve különösen egy helyes eszaternál-rendszer érvényre emelése által fog teljesen tisztázni. (Helyeslés jobboldalon.) Az államvasutat beruházásánál igen jelentékeny összeget, 10,400,000 koronát kellett törölnöm, tisztán csak a költségvetési

mérleg érdekében. Az alföldi tranzverzális vasutat összekötő nélkülözhetetlen tiszai hid is csak ezért maradt ki a költségvetésből. Remélem, hogy ezekben a dolgokban és sok más beruházási fontos kérdésekben, részben az idén, részben a jövő évi költségvetéskor már abban a helyzetben leszek, hogy ezeket létesíteni fogjuk. (Helyeslés.)

Most áttér a miniszter tárcájának ama tétéleire, amelyeket sötét pontoknak szokás mondani. Ilyen a személyi kiadások szaporodása. Ezek ugyanis 3,867,000 koronával növekednek, ami az első percre megdöbbentő adat és ennek következtében méltán provokálhatja a kritikát. De ha ebből a nagy összegből az üzemi szolgálattal szorosabb összefüggésben levő kiadásokat leütjük, amelyek természetesen hasznos kiadások, bár nem mondhatók szoros értelemben vett adminisztrációs dolgoknak, nagyon csekély összeg marad, mert 164,000 korona a nyugdíj-szaporulatra és 182,000 korona a többi személyi kiadásokra esik. Ezen 182,000 koronában azonban a naddijásoknál mutatkozott túlkidadások megakadályozása céljából felvett növekedés és az utáthálózt szaporodásával összefüggő kiadás is bennfoglalatik.

A túlterheltséget az államvasutaknál megvan, noha a 12 órai működés szempontjából a közegek számát 315-tel szaporítottam, szükség volna, hogy a létszámot még 400-zal szaporítsuk és ha a hálózat kiemelésére máskülönben is igénybe nem veszi a személyzetet, akkor elérjük azt, hogy a 12 órai munkaidő ezeknek is biztosítva legyen. A postánál segített az az bajon, mely fájdalom, eddig nem volt, hogy t. i. a pénzkészletre és a féle könnyebb dolokra napidíjakot alkalmaztak. Iparoknál a posta-kezelés: ő is a személyzet szaporítása által az előléptetői viszonyokat javítani és azt hiszem, hogy ez nem jelentéktelen mérvben sikerült is. (Általános helyeslés.)

A külkereskedelem terén négy új intézkedés van, amelyek talán első percre kicsinyesnek látszanak, de azt hiszem, nagyon jótékony befolyással lesznek majd külkereskedelmünk fejlesztésére. Ilyen itt első sorban a *szaktudósított intézmény*, mely most már életbe lép, a személyi kérdéssel együtt meg van oldva és a napokban közzé is lesz téve. A *kereskedelmi múzeum* újabb szervezése által elértem kettőt. Elértem először azt, hogy üzleti alapra van fektetve annak üzleti része és másodsor azt, hogy az állam kezébe önállóan koncentrálna van az ugynevezett *tudakozó-intézmény*. Mindkettőnek belteresebb fejlesztése által elértem azt az eredményt már most, hogy például a forgalom az alatt a pár hónap alatt, mióta az új rendezésbe életbe lépett, a kereskedelmi múzeummal 431,000 koronával nőtt a tavalyival szemben, pedig a viszonyok rendkívül rosszak. (Tetszés.) A tudakozó-intézet is oly fejlődésnek indult, hogy eddig már 6253 tarifakérdésben, 262 hitelkérdésben és 513 vámkérdésben vételeit annak működése igénybe a legtovábbi országokból és mondhatom, hogy a direkt összeköttetés bámulatos módon gyarapodik napról-napra. (Tetszés jobboldalon.) Végül intézkedtem az iránt, hogy a Bécsben megjelenő konzuli jelentések egyidejűleg itt megjelenjenek magyar nyelven, széküldösek az érdeklődőknek ingyen, még pedig szakma szerint. Ami az *iparpolitikát* illeti, az ipari szaktudás előmozdítására több intézet nyílt meg már a múlt évben és 1-1/4 millió korona befektetést eszközöltem a vidéki intézetekről és azt hiszem, hogy azoknak színvonalát napról-napra lehetséges és kell is emelni részben a központi irányadás útján, részben pedig éppen a decentralizáció következtében. (Helyeslés jobboldalon.) De kötelességek kijelenteni, hogy olyan örvendetes érdeklődés mutatkozik az ipari szaktudás iránt, — amit eddig nem tapasztaltunk — hogy, fájdalom, most is mintegy 212 egyént voltam kénytelen visszautasítani hely hiányában. Ez birt arra, hogy fokozott erővel mozdítsam elő az új intézetek létesítését és a mostani intézetek fejlődését.

A másik intézkedés és irány, melyben működni kell, maga az *iparfejlesztés*, illetőleg a gyár-, a kézmű- és a házipar fejlesztése. E tekintetben némi eredményre is hivatkozhatom. (Halljuk! Halljuk!) Mióta miniszter vagyok, tényleg létrejött, illetőleg épülőben van 24 gyár 29 millió koronával. Ezek 7900 munkásnak adnak kenyeret és ezek közt, a szövetségi iparban tíz gyárral, illetve nyolc új és két megnagyobbított gyárral vannak képviselve, úgy, hogy az ez évben létesített gyárakban a szövetségek száma kétszeresen meghaladja az eddigit (Helyeslés), illetőleg 300 szövetséggel van ma több, mint amennyi annak kétszerese, amelyet eddig birtunk. Harmincz egy gyárral számunk alkuozásban, akikkel a tárgyalás csaknem befejeztéknek tekinthető s így azt hiszem, hogy két-három év alatt igen jelentékeny gyárak fognak létrejönni. (Helyeslés.)

Igen nehéz egy igen fejlett, történelmileg előhaladott és megizmosodott iparral szemben új ipart teremteni és azzal versenyezni. El lehet készülv minden ilyen gyáros és ebből titkot nem csináltam megyszemközti beszélgetésben sem, hogy négy-öt évtizedeig erős küzdelemre van kilátás. Mi következik ebből? Az, hogy csakis oly emberekkel álltam szoba, kik képesek ezen küzdelem felvenni és kiállni. (Helyeslés.) És e tekintetben én, természetesen nem kizárólag, hanem első sorban — egész őszintén és lojálisan mondom — az *osztrák gyárosokra* számítok. Ez saját érdekében van. Ha meg akarják tartani Magyarországot, mint fogyasztó közönséget, (Helyeslés), akkor magyar gyárakat kell, hogy csináljanak, mert hogy mi fogunk csinálni gyárakat, bárhonnan veszünk a pénzt, az bizonyos. (Általános élénk helyeslés.)

A *házipar* tekintetében sokkal nehezebb helyzetben vagyok, mert itt olyan versenynyel van dolgunk, amelyben a nagy gyárak és a nagy kereskedelem által behozott fogyasztási cikkek dominálnak. Az első dolog a szakképzettség színvonalát emelni, másodsor a kisipar cikkeinek a valódi szükségnek és izlésnek megfelelővé tételére hatni a kiképzetés által; harmadsor a kisiparokat a szövetkezetbe vonva, ez által nyersanyagunk olcsóbb beszerzését, egyedszer a hitelnek javítását eszközölni; (Helyeslés.) Ötödször őket gépekkel felszerelni. (Helyeslés.)

A *házipar* terén igen örvendetes kísérletek folynak, de megvallom, rendszertelenül és számítás nélkül a legtöbb esetben. (Egy hang a baloldalon: *Siker nélkül!*) E tekintetben vannak vidékek, amelyek sikert is értek el, két vidék különösen.

Nem tagadom, t. Ház, hogy kitéhetem magam a gyáralapítás terén — amit ki is tettem magam — annak a szemrehányásnak: miért csinálisz te új gyárakat, miért mozdítasz elő új iparágakat, mikor a mostaniak annyit szenvednek és olyan válságban vannak? Megjegyzem, először is elvilog, hogy én sem a malomiparon, sem a papiriparon, sem az üvegiparon nem fogok segíteni az által, ha a szövetségi gyárak felállítását visszatartom. (Élénk tetszés és helyeslés a jobb- és baloldalon.) Ezeknek specifikus bajai vannak, amelyeken specifikus orvosszerekkel kell segíteni. De e tekintetben is már tettem némi intézkedéseket, amely nem is teljes biztonsággal — magam sem bízom abban, hogy teljesen — de bizonyos mértékben enyhíti amaz iparágak helyzetét.

Magyarországon egyik és első percre talán nem is eléggé méltányolt, fontos kérdés a *vásárforgalom* rendezése. Méltóztassék elhinni, hogy az az 1441 vásár, amely most Magyarországon van, igen nagy részben a helyeslések, az erkölcselenségnek forrása. (Igaz! Ugy van!) Méltóztassék elhinni, hogy nem-hogy az iparfejlesztésre, a kereskedelem előmozdítására szolgálja, hanem ellenkezőleg, visszatartja az ipar fejlesztését, rontja a kereskedelmet. (Igaz! Ugy van!) Ennek következtében, azt hiszem, hogy ezen segíteni kell. (Halljuk! Halljuk!) Minthogy azonban tucom tapasztalásból azt, hogy mennyi érdek fűződik az ilyen kérdéshez, a legalaposabbban és a legóvatosabban kívánok eljárni e tekintetben.

Azt kívánom, hogy az összes vásárforgalom természetét minden helyen ismerjük és hogy meg tudjuk ítélni annak nemcsak kereskedelmi és ipari fontosságát, hanem az illető helyekre való pénzügyi hatását is. Csak akkor, amikor ennek az adathalmaznak a birtokában leszek, leszek abban a helyzetben, hogy annak feldolgozása alapján a t. Háznak annak idején javaslatot tehessek. (Helyeslés a jobboldalon.) De, hogy ez a kérdés megoldásra vár, hogy fontos, az iránt, azt hiszem, senki kétségben nincsen. Éppen ilyen, sőt nézetem szerint még fontosabb, mert első társadalom-politikai reformunk volt: a *betegesgyűző pénztárak ügye*. (Halljuk! Halljuk!) A betegesgyűző pénztárak ügye most beteg, (Egy hang a baloldalon: *Nagyon!*) nagyon beteg, ebben az esetben mindaddig, amíg ezt szilárd alapokra nem fektetjük, nézetem szerint, társadalom-politikai reformok tekintetében tovább menni nem szabad, mert akkor az egyik betegség a másikba fogjuk fojtani és csak bajt csinálunk. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

Most van Magyarországon 337 betegesgyűző-pénztár, amely oly hiányosan, oly hibásan teljesíti feladatát, hogy például olakúnn a vidéken általános a zugulódás, hogy beszedik a pénzt, de a tagok sem orvost, sem orvosságot nem látnak. (Általános helyeslés.) Vannak betegesgyűző-pénztárak, amelyek általában véve a minimumra redukáltak tevékenységüket. Továbbá a 337 pénztár közül 87 akkora deficittel küzd, hogy például az 1898-ik évben a deficit 645,000 koronára ruzott, a tartalék-alapból pedig 700,000 korona hiányzik. (Mozzás.) Es ez a kategóriák szerint egyformán oszlik föl. Például a 77 kerületi pénztár közül 36 ilyen beteg.

Engede meg most a t. Ház, hogy beszámoljak röviden a *vicinális vasuta*: kérdéséről. (Halljuk! Halljuk!) A múlt év ezekre nézve nem volt kedvező, nem azért, mint hogyha nem akartam volna vicinális vasutak létesítését addig, míg a reform meg nincsen. Utóvégre a kezelés kérdésében lehet kellő ellenőrzés mellett a mostani törvény alapján is szolidan eljárni, (Helyeslés a jobboldalon.) és ennek következtében olyan feltétlen eltilést az eddigi rendszer nem érdemel.

A törvényjavaslat most már az ultima manus alatt van. Hozzáteszem, hogy rövid pár hét alatt már abban a helyzetben lettem volna, hogy azt a t. Ház elé terjeszsem, azonban ez az ügy, fájdalom, most visszacsúszott szenvedett a miatt, hogy kitűnő és derék államtitkárom, *Schmidt József* ur, ki iránti elismerésem és hálámát e helyen is kell hogy kifejezzem, visszalépett s ennek következtében most bizonyos megszakítás van ebben az akcióban.

Az államvasutak a költségvetésével tüzetesen nem akarok foglalkozni. (Halljuk! Halljuk!) de szükségét érzem annak, hogy az államvasutak közgazdasági feladatáról egy pár szót szóljak (Halljuk! Halljuk!), amint azt felfogom és tényleg most már kezelem is. Legrendesebb kifogás az, hogy elmondják, hogy két *milliárd* korona van befektetve államvasutainkban és az államvasut tényleg ennek kamatját nem hozza.

És a legérdekesebb az, hogy az illetők, akik ezt mondják és írják, azt hiszik, hogy ezzel egyszerű feltevést csináltak, holott ez a deficit a legösszetettebb elő van adva mindig a kereskedelmi miniszter és az állami számvetősök jelentésében. Igen

L. Ház, ugy van. Ha pláne a névszerinti érték szerint vesszük fel az értéket, amelybe kerültek az államvasutak, az újonnan építettek és megváltottak, abban az esetben nem lehet tagadni, hogy körülbelül 20 millió koronányi deficiittel záródik ezek mérlege, ha azt a kereskedelmi szabályok szerint állítjuk össze. De ha valaki házat épít úszorapénzen, az a ház jóvedelmességét a szerint számítja-e, hogy az az úszorapénz kamatát meghozza-e vagy sem? Azt hiszem, így okoskodni nem lehet. Fel kell venni magát az üzletet a maga természete szerint és mondom, hogy a magyar államvasut, összehasonlítva a többi államvasutakkal, kivéve a porosz államvasutakat, ezt is csak az utóbbi években, jóvedelmesség szempontjából is kiállja a versenyt.

A hálozat kifejlődésénél és terjesztésénél fogva most már abban a helyzetben vagyok, hogy Magyarországon, sőt a nemzetközi összeköttetésekben is azt lehet mondani, érdekeinket teljesen biztosíthatjuk és keresztül vihetjük. És e tekintetben meg fogunk látszani a forgalom fejlődésénél azok az újabb szerződések, amelyeket tarifális tekintetben, különösen az *Adria-forgalom* tekintetében a legutóbbi időben kötöttünk. Nagyon jól tudom azt, hogy különösen *Fiume* részéről sok aggodalom — és sok panasz merült fel ezen újabb megállapodásokkal szemben, de mondhatom a t. Háznak, ha bekövetkeznek is az, ami nem fog bekövetkezni, ha bekövetkeznek is, amit a fumeiek mondtak, hogy el fognak egészen veszíteni az osztrák forgalmat, abban az esetben is, biztos számítások alapján mondhatom, az újabb szerződés értelmében körülbelül fél millió méterhátszával több forgalmuk lesz, mint amennyi eddig volt. Természetes dolog, nem szabad szem elől téveszteni azt, hogy a másik forgalmat sem áldozzuk fel és már is tettem intézkedéseket — reményem, sikerülni fognak — hogy erről az oldalról is biztosítsam Fiumének a forgalmat. (Helyeslés jöbbsélel.) Nagy figyelmet fordítok a közutakra — és e tekintetben hajlandó vagyok újabb meg újabb áldozatokot hozni — nemcsak, mert ezek közvetlenebbül termékenyítik a vidéket, mint a vasut, amit mindenki tapasztalhatott, aki ezt az ügyet ismeri, de azért is, mert meg vagyok győződve, hogy a jövő az *automobil*-forgalomé. (Ugy van! Tetszés jöbbsélel.) És ha Franciaországban már most ott vannak, hogy az utrendszert meg kell változtatni az *automobil* szempontjából, nekünk előrelátóknak kell lennünk e tekintetben.

Az államvasutakkal kapcsolatban engedje meg a Ház, hogy meg egy kérdéssel nyilatkozzam: ez a fővárosi állandó pályaházaknak a kérdése. (Halljuk! Halljuk!) T. Ház! Hogy a fővárosi, különösen a keleti és nyugati pályaházak most veszedelmes forgalmi pontokká lettek azáltal, hogy roppant sok vonatnak a lebonyolítása van oda irányítva, az tagadhatatlan. Hogy ezen segíteni kell, az bizonyos. Nem kerülte el ez a figyelmet és már hónapok óta behatón foglalkozom ezzel a kérdéssel. (Halljuk!) De méltóztatassanak e tekintetben kritikával eljárni és óvatosnak lenni. (Ugy van! Élénk helyeslés.) Méltóztatassanak meggyőződve lenni, hogy nem oly könnyű elhatározni egy nagy tervet, nemcsak azért, — ez elől nem zárkozom el — hogy a hangzatosat jelszónak a valószínűsége, hogy tudniillik ki kell tenni a pályaházakat és átadni mindezek helyét...

Polonyi Géza: Teleszükségletünknek!
Hegedűs Sándor kereskedelmiügyi miniszter: ... középítésekre, finanszális kérdés. (Igaz! Ugy van!) de méltóztatassék elhinni, hogy egyuttal forgalmi politikai kérdés is. Hiszen masutt, nagyvárosokban, Londonban, Párisban, vagy pedig Kölnben, Frankfurtban, mindenütt (Ugy van! Ugy van!) a szélsőbaloldal. Mozzás és zaj. Halljuk! Halljuk! Előnk eszenget.) a lakosság meg tud barátkozni azzal, hogy a lokomotív ott zakatol közöttük (Ugy van! Ugy van!) a bal- és szélsőbaloldal) és nálunk még más követelmények is számba jönnek; nálunk a helyi forgalom nehézsége, a forgalom felosztásának nehézsége (Ugy van! balold.) és a nép szegényessége szintén tekintete veendő, tehát nem határozhatjuk el egyikönnyelműen a pályaudvarnak két-három kilométerre való kitolását. (Ugy van! Ugy van!) a bal- és szélsőbaloldal.) Budapest áru- és személyforgalma, továbbá a forgalom helyes irányítása tekintete jó itt. En nem mondom azt, hogy az nem fog bekövetkezni, de meg kell kísérteni minden más eszközt, amely ezen bajokon segíthet, amíg azon gyökere elhárítására jutunk. (Helyeslés.) Ugy is, mint takarékos miniszternek, ugy is, mint a forgalmi politika vezetőjének, kötelességem minden tervet keresztül rágni és megkísérteni mindaddig, amíg egyáltalán valami lehetőség, mindent arra, hogy ezen radikális dolog elkerültesse. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldal.) Halljuk! Halljuk! Mozzás jöbbsélel.) Aztért lehet a szépsézet és egészségügyi szempontoknak is eleget tenni, mert abban már a városi polgárságnak tökéletesen igaza van, hogy a szénuszádnak, műhelyeknek itt nincs helye. Ezeket ki kell helyezni. (Helyeslés.) De hogyha ez sikerül és ha azonkívül sikerül — ezt is megmondom — ugy detachirozni a forgalmat és illetőleg annyira szélesíteni az indóházakat, hogy például 50—60 vonattal többet bírjanak felvenni, az esetben azt hiszem, sikerülni fog a benthagyás is.

A zóna-rendszer a maga általánosságában és lényegében teljesen bevált s annak a miniszternek, aki ezt behozta, **Baross Gábornak** örök dicsőségére fog szolgálni. (Ugy van! Ugy van!) Azonban, ha figyelemmel kísérjük a fejlődést, ugy fogjuk találni, hogy a zónásrendszer forgalom és a távoli forgalom gyönyörűen fejlődött; de a közpörgő forgalom nem.

Mi következik ebből? Az, hogy a közép-zónák változtatni kell; a közép-zónákat, t. i. a 3. és 14. zónákat le kell szállítani. Ezt tenni szándékozom. Nemesak így szándékozom, de egyuttal szándékozom kitolni a zónákat, a nélkül, hogy a távolabbiakra nézve lényeges áremelkedés lenne. Ezáltal a személyforgalmat határozottan fejleszteni fogjuk és a pénzügyi

eredmény tekintetében is a reform be fog válni. Épp ugy szükségesnek tartom a személy- és podgyásztarifát módosítani, egyszerűen azért, mert a mostani a legnagyobb abnormitásokra vezet. (Igaz! Ugy van!) 14 nagy kérdéssel foglalkoztam, és e 14 kérdés elsőké-szítéséről adok most számot. (Halljuk! Halljuk!) A mértékülteletességi törvényjavaslatot — éppen csak az indokolását dolgozzuk — be fogjuk terjeszteni a t. Háznak. A részletekre vonatkozólag két törvényjavaslat készült: az egyik az áruforgalomról, a másik az értékpapír-részletülzet kérdésre vonatkozik. Mindkettő az igazságügyminiszternél van most; az áru-üzletre vonatkozót ő maga csinálta, a másikat én, és ha keresztül mennek a szükséges retortákban, a t. képviselőház elé fogunk terjeszteni.

A vicinális vasuti törvényavaslatról már beszámoltam. Azt hiszem, hogy kellő időben lesz be-terjesztve. A tisztességtelen verseny tekintetében (Élénk helyeslés.) egy törvényjavaslatot szándékozom be-terjeszteni. A biztosítási ügyre vonatkozólag a t. igazságügyminiszter ur dolgozott ki egy törvényjavaslatot. En a magam részéről teljesen tisztessen kifejtve, az anketén részt veszek és azt érvényesíteni töreksem. Az ipari törvény reformja elől nem zárkozhatom el, de kijelentem, hogy egy óriási mennyiség, melyre vonatkozólag eddig is rengeteg anyag áll rendelkezésemre. Nem akarok én reakcióit, de ahol szemet nem hunyhathok bizonyos bajok előtt, nem nézem, hogy liberális-e, hogy reakcionárius-e? (Élénk helyeslés a baloldalon és a közepén.) En ezeknek a bajoknak az orvoslását akarom és kívánom proponálni a t. Háznak. A baleset biztosítására vonatkozólag az adatok együtt és feldolgozás alatt vannak, de a sorrend tekintetében volt szerencsém jelenteni, hogy addig, míg a beteggyógyász pénztárca reformja meg-nincsen, ezzel a kérdéssel várunk kell. Az autonóm vámtarifát és a kereskedelmi szerződések tekintetében az előkészületek meg vannak téve, ki vannak jelölve a keretek és a kérdéssel foglalkoznak a minisztériumban egyes szakköregek, amelyek egyes speciális szakkérdésekkel foglalkozni hivatva vannak. Engedjék meg, hogy meg csak két kérdésre nyilatkozzam és azzal be fogom fejezni beszédemet. (Halljuk! Halljuk!) Az egyik *Fiume* kérdése, természetesen kereskedelmi szempontból. En azt hiszem, hogy *Fiume* további kiépítése és fejlesztése a magyar forgalmi politikának egyik sarkpontját kell hogy képezze. E tekintetben pénzügyileg nagyon korlátozva vagyok most, de oda hatotam, hogy legalább, amely eszköz rendelkezésünkre áll, az a közvetlen szükség kielégítésére fordítsassék. A *Mária Terézia-molo* s a *Mária Valéria rakpart* kiépítését azért vettem szemügyre és azért eszközölöm most, mert a rakarták szaporítása a földoloz és ezt annyiban előltem, amennyiben az újabb rakartáknak építése is most lehetővé van téve. De nem lehet tagadni, hogy ha az akarjuk, hogy *Fiume* forgalmát nagygya tegyük, akkor hajózásmunkát nagyobb mértékben kell fejleszteni. Hajóársulatok e tekintetben, azt lehet mondani, különösen a *Horvát-magyar* és az *Adria-járatok* az utóbbi időben elég szép fejlődésnek indultak.

Gróf Zichy Jenő: A Horvát-magyar nem igen!
Hegedűs Sándor kereskedelmiügyi miniszter: A *Horvát-magyar* aránylag nagyon életre való vállalat. És éppen azért kell irányítani, hogy azok erősödjenek és nemcsak a távoli hajózás, hanem a parti hajózás is nagyobb mértékben fejleszszék ki. Nem zárkozhatunk el előbb-utóbb egy nagy hajógyárnak a létesítéséről, ezt azt hiszem mindenki elismeri. (Ugy van! Ugy van! jöbbsélel.) Ezt pedig kapcsolatban hajóársulatok nagyobbitásával, természetesen a tarsulatok közreműködésével el is lehet érni. Egy fekete pontot kell, hogy a t. Ház előtt felemlítsék. És ez a *Vaskapu kérdése*. Nem az elvi kérdés; ez elődöntött dolog és azt hiszem, hogy e tekintetben minket semmi szemrehányás nem illethet. Azonban a mult év abnormitásainál fogva természetesen, hogy a forgalom ott nem fejlődött ugy, mint ahogy egyáltalában számítottuk, ugy, hogy az előirányzatban felvett 640.000 koronával szemben tisztán csak 113.600 korona bevétel volt. De ne méltóztatassanak — és ezt szándékosan hozom elő — ne méltóztatassanak ezt kapcsolatba hozni se a tarifával, se a forgalom természetével. Oly esztendő volt ez, amely egyáltalában egy felszabad-ban csak egyszer fordul elő. Ennek következtében nem engedem magam leszorítottatni sem az álláspont-ról, sem annak módosításáról mindaddig, míg további tapasztalatok e tekintetben rendelkezésünkre állanak. (Helyeslés jöbbsélel.) Ezt kötelességem megmondani azért, hogy a t. Ház ismerje a jelenlegi helyzetet és egyuttal ismerje azt a kötelességet is, amely abból reám hárul.

Ezeket kívántam a t. Háznak költségvetéssel kapcsolatban előadni; előadni azért, hogy részben beszámoljak arról, mit tettem, részben némi tájéko-zással szolgáljak azon felfogásra, amelyvel az egyes ügyeket intézem, és amely irányban akarom azokat az ügyeket fejleszteni. (Általános helyeslés.) Költségvetésemnek és előadásomnak elbírálásánál méltóztatassék egyes figyelemmel lenni arra, hogy mindenkit az ily helyen nem szabad csak szándékai szerint megítélni, magamnak sem kívánom, mert a jó szándék e helyen nem ér semmit. Itélni kell eszelekedetei, nyilatkozatai irányát szerint is, azonban a mérleg másik serpenyőjébe az eszközöket kell venni, amelyek rendelkezésére vannak. És ha a t. Ház arra a meggyőződésre jut, hogy a rendelkezésemre álló eszközöket ugy a jelen, mint a jövő érdekében egyenlő irányban, hasznosan használom fel, abban az esetben kérem költségvetésem elfogadását. (Hosszantartó élénk helyeslés és éljenzés a jobb- és baloldalon. A minisztert szamosan üdvözik.)

Előnk: Az ülést öt percre felfüggeszti.

(Szünet után.)

Ferlicska Kálmán a legnagyobb elismeréssel fogadja a kereskedelmi miniszter bő, világos fejtegetéseit s ezekért a legnagyobb hálával mond köszö-

netet. Alig-alig maradt ebből a beszédből ki olyan- valami, ami a kereskedelmi tárcát illeti vagy azzal vonatkozása hozható. A miniszter beszédben fel-említett tizenegy nagy kérdés között, amelyvel a minisztérium most foglalkozik, ott van a magyar iparvédelemnek az ügye is s erről akar ő néhány megjegyzést tenni. Nem pusztá társadalmi kérdés ez, sőt a legnagyobb mértékben állami feladat. Hisz már Deák és az ő nagy követői is azt emlegeték, hogy a magyar ipar megteremtése, kellő megvé-dése, a legradikálisabb állami intézkedéseket felté-lezi. Virágzó ipart teremteni, pangzó ipart életre kel-tetni, állami támogatás nélkül lehetetlen. Így volt ez évszázadokkal ezelőtt is, amikor a közlekedési eszkö-zök hiján a konkurrenciá alig-alig jöhetett számba. Mennyivel másképpen van ez ma, mikor a verseny-képesség éppen a közlekedési eszközök fejlett volta miatt oly óriási magas nivóra emelkedett. Csak az ügy- és a papírpapir említi meg. Mit tudnánk tenni az osztrák üveg-kartell, vagy a Lajtán túl terbe-vett nagyszabású papír-kartell ellen? Ha azt akarjuk, hogy az agitáció, mely a magyar ipar felvirágoztatá-sára elkerülhetetlen, állandó legyen, akkor annak vezetését az államnak kell kezébe vennie. Nagy téve-dés, azt képzelné, hogy az ipar pangásának egyetlen és főoka a tőke hiánya. Hisz mennyi tőke hever bankjainkban és más nagy pénzintézetekben? Csak megjegyzéseket kívánunk tenni ebből az alkalomból s el is érkezt beszéde végére. Teljes bizalommal viseltetik a kormány iránt s a kereskedelmi költség-vetést elfogadja.

Páder Rezső: A kereskedelmiügyi miniszter működése bizalmat önt belé, hogy abból jobb jövő vár a keresztény szellem és életfőllógás gyarapodá-sára. A vasárnapi munkaszünetet hogy föltétlenül fenntartani kívánja, ezt a keresztény restauráció elő-jelének tekintni, annál inkább, mert tudomása szerint a kormány minden tagja egyetért ebben a kérdé-sben a miniszterrel. Kívánja, hogy a vasárnapi munkaszünet, mely alkalmat ad a vallási kötelem teljesítésére és a jellemszilárdaságnak, kötelesség-telejesíté-nek építésére, mozdassék a vasuti alkalmazottinak, a postásoknak és kötelező legyen a kereskedőknek.

Örömmel üdvözi a minisztert, hogy a kisipar-rost támogatni kívánja szövetkezetek által. A változó viszonyok az iparüzés hasznát teljesen a közvetítők zsebébe sodorja. Ez ellen nem használ a szakoktatás vagy más effélé, hanem használ az iparos-aktarak intézménye. Kéri a minisztert, hogy a kisiparosok-kal közvetlenül érintkezék. A költségvetést elfogadja.

Ivanovits Döme kéri a Házat, hogy beszédét holnap mondhasa el.

Előnk az ülést bezárja.

Az ülést délután két órakor végződik.

BELFÖLD.

A zabszállítás. Annak a zabszállításnak ügye, amelyet a kereskedelmi kamara utolsó plenáris ülésén **Sándor Pál** szóvá tett, értesülé-sünk szerint holnap a képviselőházban is szóba fog kerülni. **Rakovszky István** fog a napirend előtt ez ügyben felszólalni és mint halljuk, felvi-lágosított fog kérni arra nézve, miként kerülhe-tett ez az ügy, amely a magyar delegáció egy albizottságot foglalkoztatja, a nyilvánosság elő. Alkalmassint **Uyron Gábor** is fel fog szólni, hogy elmondja azt a tényállást, amelyet nyilat-kozataiban vázlatosan jelzett. A pártkörökben ma este sokat beszéltek erről az afférról, miközben homlokegyenest ellenkező adatok hallatszottak a tényállásra nézve. A képviselőház holnap ülése nyilván tisztázni fogja ennek az ügynek minden részletét.

A kincstári szállításokban történt állítólagos visszlenések tárgyában **Barcsay Domokos** és gróf **Bethlen Ödön** a következő nyilatkozatot tes-zik közzé:

Azzal vádolnak bennünket, hogy a közös hadsereg számára olyan mennyiségű termény-szállításokat vállaltunk, melyekre birtokmennyi-ségünk nem jogosítana fel. Ezzel szemben kinyi-latkoztatjuk, hogy igenis vállaltunk el szállítást, még pedig: 25—25 kocsi zabot és 5—5 kocsi rozsozt a nagyváradi intendatúra számára és nem, — mint **Sándor Pál** kamarai tag felszólalásában említette — a nagyszombeni és gyulafehérvári hadosztályok számára 300—300 vaggont. Birtokaink összege nem csak az elváltat, hanem annál nagyobb terménymennyiség szállítására is képesé teszen. Ennek következtében fenntart-juk magunknak azt a jogot, hogy remélhető terményeinket a jövőben is felajánljuk a hadügyi kincstárnak. Ami végül az üzlet technikai lebonyolítását — vagyis a termények szállítását, át-adását, stb. — illeti, azt csak természetesnek találhatja mindenki, hogy azt egy helybeli gabona-cégre bizzuk.

Püspöki konferencia. **Vasary** Kolos bíboros hercegprímás meghívására a magyar püspöki kar tagjai holnap, szombaton délelőtt 10 órakor újabb konferenciára gyűlnek össze a hercegprímás budavári palotájában. Az egyháznagyok nagy része már ma megérkezett Budapestre.

Az országgyűlési szabadelpárt legközelebbi értekezlete nem vasárnap, hanem holnap szombaton este 7 órakor lesz. Tárnya a földmívelési minisztérium költségvetése.

KÜLFÖLD.

Az ausztriai helyzet.

Budapest, március 2.

Nagy várakozás előzte meg a reichsrath mai ülését, amely délután félnyolc órakor kezdődött. De ez az érdeklődés csalódással végződött. Wolf, a német nemzetiek matadorja unalmas volt, mert nem sajjáskodott. Dr. Stranzky, aki az emlékeztető delegációs beszéd óta lett híres, megfenyegette a kormányt a cseh obstrukciójával, ha követeléseiket nem teljesítik. Koerber beszéde parafrázisa volt az első deklarációnak. A miniszterelnök ma sem mondott egyebet, csak azt, hogy a pártok bizalmatlankodása megszűnt, már nem gyanakszanak egymásra s remény van arra, hogy minden jóra fordul.

Az ülés további lefolyása még egyhangubb volt, mint a kezdete.

(A képviselőház ülése.)

Bécs, március 2.

A képviselőház mai ülése délután 1/4-kor kezdődött. A beérkezett irományok között van többek között a szocialdemokrata Zellernek egy interpellációja. Pientak miniszternek egy nyilatkozata tárgyában, amelyet állítólag Károis képviselő előtt tett a kolostorba vitt galiciai zsidó lány ügyéről.

Hartel közoktatásügyi miniszter és Wittek vasutügyi miniszter több interpellációra válaszol.

Azután a Ház átér a napirendre, vagyis a kormány nyilatkozatának folytatásához.

Wolf a kormány programját jobbnak mondja, mint valamennyi elődjét, sőt a program gazdasági részéért még lelkesülni is lehet. Hevesen támad a keresztény-szocialisok ellen, akik Badeni alatt orvul megtámadták a németeket. A német állami nyelvet feltétlen szükségessé tartja. E nélkül lehetetlen, hogy a hadsereg nyelve a német legyen. Panaszkodik a konfiskációk miatt és azt mondta, hogy az abszolutisztikus rendszer maradványait az összes szabadelvű elemek közreműködésével el kell tüntetni, és majd megadja a hangulatot, mely lehetővé fogja tenni a nemzetiségi viszályok kiegyenlítését; akkor a német osztrákok is azt fogják mondani, amit a miniszterelnök: Éljen az állam, míg most nem mondhatnak egyebet, mint: Éljen a német nép.

Stranzky utal Grabmayr beszédére, mely azt tanúsítja, hogy a baloldal mindinkább átmege a kormány táborába. A Koerber-minisztérium a baloldal kabinetje és a Clary-kormány folytatása. Ha a miniszterelnök azt mondja, hogy az állam a polgárok védvára, azt kérdezi a szónok, hogy ezt el lehet-e mondani arról az államról, mely évszázadok óta rut hálálansággal fizetett a cseh nép hűségéért és 1890. október 17-én büntényt engedett elkövetni a cseh nép ellen. (Tetszés és taps az ifju-cseheknek.) A Koerber-kormány hivatalnok-minisztérium és a cseh képviselője a minisztériumban nem a cseh bizalmi férfa, hanem egyszerű hivatalnok. A németek lerombolták a parlamentet, most ne kívánják, hogy a cseh nép építse fel, amit ők szétromboltak. Amig azt a gyalázatot, melyet a cseh népen a nyelvenyelvő megszüntetése által elkövettek, jóvá nem teszik, addig nem lesz parlament, nem lesz állam és nem lesz béke. (Hosszantartó tetszés és taps az ifju-csehek padjain. A szónokot üdvözlök.)

Gregorec a délszlávok kívánságait tolmácsolja. Koerber miniszterelnök arra a megjegyzésre, hogy a kormány nem szavai, hanem tettei nyomán fogják megítélni, kijelenti, hogy a kormány kész szavait lettekre váltani. A két nemzetiség harcának kiegyenlítését követeli az államérdek ellenállhatatlan ereje, mert az állam beteg marad, míg a két népfaj viszálykodik. Mindkét részről áldozatokat kell hozni, mert a mostani állapot tarthatatlan. A kormány igyekszik a két viszálykodó felet lépésről lépésre közelebb hozni egymáshoz és megoldani az egyes kérdéseket, melyekből a viszály komplexuma áll. Aztán polemizál a szónokokkal és végül reményét fejezi ki, hogy a ház hű marad legszebb tradícióihoz és mindent elkövet az állam nagysága és dicsősége érdekében. (Élénk tetszés.)

A vita folytatása a közelebbi ülésre marad. Azután az 1854. ápril 20-iki császári rendelet megszüntetése iránt benyújtott sürgős indítványok tárgyalását folytatják. Resel szocialdemokrata kifejti a szocialdemokraták álláspontját és a rendőrségi pátnas eltörlését kívánja. E vita folytatása is holnapra marad.

(Párthatározat.)

Bécs, március 2.

A német haladópartnak kommunikéje szerint a párt olyan határozatot hozott, amely szerint elvárják, hogy a minisztérium az alsó-ausztriai tartománygyűlés által elfogadott és a Bécs városi közösi választási rendjére vonatkozó törvényjavaslatot legfelsőbb szentesítésre nem terjeszti elő.

(Bizottságok.)

Bécs, március 2t

A véderő-bizottság ma délelőtt ülést tartott, amelyen folytatta az ujoncjavaslat tárgyalását. Dolezal 1/3 óráig beszélt, mire az ülést berokesztették.

Bécs, március 2.

Az iparügyi bizottság ma délelőtt ülést tartott és az ipartörvény 59. és 60. §-ainak módosításáról szóló törvényjavaslatot tárgyalta. A vita folyamán Hasenöhrli miniszteri tanácsos, a kormány képviselője, a kamarák véleményének beérkezéig a tárgyalás felfüggesztését kérte. Az elnapolási indítványt azonban elvetette a bizottság. A legközelebbi ülés kedden este lesz.

Bécs, március 2.

A szociálpolitikai bizottság albizottsága ma délelőtt ülést tartott, amelyen megállapították, hogy kiket fognak szakértőül kihallgatni és milyen kérdéseket intéznek hozzájuk a közséusztájakra vonatkozólag.

Bécs, március 2.

Az állandó kiegyezési bizottságnak a választási reform tárgyalására kiküldött albizottsága ma a németek indítványát tárgyalta, mely szerint a képviselőválasztásokat a két nemzetre nézve külön ejtsék meg és az egyik vagy másik nemzetiség által választandó képviselők számát előzetesen állapítsák meg és osszák fel az országban; megiegyik nemzetiség részére külön állapítatnának meg a választókerületek. A tanácskozás végén a bizottság német és cseh tagjai kijelentették, hogy a tárgyalás eredményét ad referendum veszik.

A háboru.

Budapest, március 2.

Ladysmith felszabadításával, amely Colesberg megszállásával együtt nyomon követte Cronje kapitulációját, a háboru új stádiumba és szintere brit területéről a háboruban levő köztársaságok területére tevődik át. Az angol hadügyminiszter bejelentése szerint e hónap a folyamán még 38.000 embert küldenek Dél-Afrika háboru lankadatlan folytatására, s midőn a miniszter ehhez hozzátette, hogy a segítő-csapatok forrása nem fog kimerülni, ezzel jelezte, hogy a Roberts által inaugurált sztratégia példája szerint az angolok a háboru további folyamán mindig és mindenütt olyan tulerős számban akarnak lenni az ellenséggel szemben, mint voltak a Koodoosrandnál. Másrészt pedig nagyon jól érzi az angolok, hogy a háboru azon a rettenetes hegyes vidéken még sok-sok véráldozatukba fog kerülni, s erre is kellene a nagyszámú csapatok, hogy jusson is a vágóhídra, maradjon is.

Mai tudósításaink a következők:

(Ladysmith fölmentése.)

London, március 2.

A Timesnak jelentik Ladysmithből: A néhány nap óta mutatkozó elkedvetlenedés egyszerre eltűnt, amikor Buller kedden déiben heliográf után tudatta, hogy sikeresen nyomul előre. Szerdán reggel bizonyos lett, hogy az ellenség megszüntette a város ostromát, este pedig Dundonald háromszáz lovasával bevonult a városba, a nélkül, hogy az egész uton csak a legcsekélyebb ellenállással is találkozott volna.

Teljességgel lehetetlen az ostromlottak lelkesedését leírni. A csapat bevonulásakor dörgő és percekig tartó hurrázás támadt, a tábornokok, a katonák és a polgári lakosság, valamennyien az örömtől egészen magukon kívül a Klipp-folyó gázlójához siettek. Az asszonyok gyermeküket ölkükben tartva siettek a bevonuló csapat elé. Testvérek, rokonok, barátok újra megtalálták egymát. A hatalmas lovas katonák egészséges arca és piros szine nagyon elűtött a kichezett helyőrségi katonák lesoványodott alakjától és beteges szinétől.

A bevonulás után az összes katonák White tábornok és a vezérkari tiszték körül csoportosultak. A katonák lelkesen éltették a tábornokokat, White tábornok pedig melegen megköszöntö katonáinak hősiességüket és hazafias támogatásukat.

London, március 2.

Az összes lapok lelkes vezérekkel közölnek. Mindegyik cikkben visszatérőzódik a Lady-

smith fölszabadításán való öröm, az az elégtétel, hogy az angol kitarítás végre mégis győzött s hogy az annyit szidott és gyalázott angol katoná megmutatta a világnak, hogy a legjobbak közül való. A Times a következőket írja:

Buller négyszer ment át a Tugelán, háromszor vissza kellett mennie. Csapatai minden egyes alkalommal kénytelenek voltak jól megerősített hadállásokat megostromolni s mindannyiszor nagyon sok embert vesztek. De azért egyetlen egyszer sem haboztak, hogy vezéreiknek engedelmesskedjenek,

London, március 2.

Ladysmithből táviratozzák a Timesnak: A legutolsó napok eseményeiről az ostromlottaknak fogalmuk sem volt mindaddig, míg a város fel nem szabadult. A helyőrség megadással türtő sorsát és hallgatta Buller ágyuinak dörgését. Az ostromlottak még hat hétig kitarítottak volna, igaz, hogy a képzelt legnagyobb nélkülözések közepette. Az ostrom elején Ladysmithben 12.000 katoná, 2000 polgár és 4000 bennszülött volt. Nemsokára fellépett a járvány a temérdek sebesülés következtében. Nem kevesebb, mint 8000 ember került kórházakba. Január elején a halálosok száma még csekély volt, de mikor az orvosok elfogytak, sőt inség is támadt, tömegesen haltak el a sebesültek és a járványos betegek. Borzasztó szükség szenvedtek a kórházak lakói. Egy ember éhen halt, az eleség az egészségesekeknek is alig volt elegendő. Naponként harminc lovat és öszvért vágtak le, ez volt a helyőrség eledele. Január közepétől a szabadulásig kétszázán haltak meg járványos betegekben. Az ostrom közepén sebeiiben meghalt 24 tiszt, 255 közlegény. Bélbajban vészelt el 6 tiszt, 340 közkatona. A sebesültek száma ma 70 tiszt, 520 közlegény. A polgárság felől nincsenek adatok.

London, március 2.

Buller tábornoknak egy nelthorpi távirata jelenti, hogy éppen most vonul be Ladysmithbe 73 kocsis élélmiszerrel megrakva.

(A háboru folytatása.)

London, március 2.

A Times azt írja, hogy bizvást föltehető, hogy Anglia a háboru utolsó fordulópontjára ért. Legnagyobb gondunk, mondja a cikk, új lovak beszerzése nagy mennyiségben. De valószínűleg egyébről is kell gondoskodnunk, nemcsak új lovakról, ha újabb sikereket akarunk elérni, a minthogy el is kell érünk.

A Morning Post azt írja: Ladysmith felszabadítása s Cronje kapitulációja egészen megváltoztatta a helyzetet. Joubert hadseregének zöme most valószínűleg Pretóriába siet, amely hosszabb ostromnak semmi esetre sem állhat ellen. Meglehet, hogy Krüger ellentállásra fogja magát elhatározni abban a reményben, hogy minél tovább tart ki, annál inkább lehetséges, hogy valahol történik valami az ő érdekében. Ha Krüger még nem érti meg azt a népet, amelyet megtámadott, Európa valószínűleg meg fogja érteni; máskülönbén már előbb kísérelték volna meg a mozgósítást.

A Standard azt mondja, hogy a háboru folytatása most már határozottan biztató. Alapos az a föltevés, hogy ha a boerokat az erődítményekből és a hegyekről elűzhetjük, fegyelméletességük és nagyobb, előre kidolgozott modulatokra való képtelenségük teljes gyöngeségükben fogja őket bemutatni.

London, március 2.

A Timesnak jelentik Lourenço-Marquezból 28-iki kelettel: Transvaalból jövő szavazható emberek jelentése szerint teljesen valószínűtlen, hogy a boerok visszavonulnának Pretóriába s ezen a ponton utolsó kétségbeesett ellentállásra készülnének. Ellenkezőleg, azt hiszik, hogy nemcsak oranjei polgárok, de sok transvaali polgár is visszatér hazájába, nem várva be a boer csapatok formális megadását. A boer tábornokok, mondják ezek az emberek, nem hallgatnak az idegen tanácsadókra. Előbbi sikereik inkább szerencsésüknek és az angolok hibáinak, mint saját katonai képességüknek tulajdoníthatók.

London, március 2.

A felsőház tegnapi ülésén Blythwood azt kívánta, hogy a kormány mielőbb még tízezer önkéntest szolgáltson fegyverre, akik a délafrikai ezredek pótlására szolgálhatnak. A szólv kiemeli, hogy a kormány az ezzel járó költségeket ne magángyűjtés útján teremtsen elő.

Lord Lansdowne hadügyminiszter azt mondja, hogy valami fenyegető csapástól most már nem kell tartani. Ladysmith felszabadításának hírére, mondja a miniszter, azt a megnyugvást éreztük, hogy megsabadultunk egy szerencsétlenségtől és oszadaltól éreztünk azok iránt a férfiak iránt, akik értünk ilyen tetteket hajtottak végre. Nem tudom, nagyobb o-

dálát illeti-e meg *Whitet* és csapatait, amiért olyan vitéz ellentállást tanúsítottak, vagy a *Buller* vezetés alatt álló katonákat, vagy a dél-afrikai főparancsnokot. Az oranjei sikeres támadó mozdulatnak köszönhető, hogy Natáiban megszűnt a nyomás. Ez a két siker nem fog ürügyül szolgálni arra, hogy alább hagyjunk erőfeszítéseinkkel. Nem fogunk alább hagyni velük. A héten még nyolc hajó indul el 4700 emberrel, 11-ikén öt hajó 11.000 emberrel, 18-ikán tizenegy hajó 9900 emberrel, 26-ikán kilenc hajó 8900 emberrel és április 1-jén hat hajó 3290 emberrel, összesen tehát 38.800 ember indul Dél-Afrikába. Ezeket nem sokára még 17.500 ember fogja követni. A segítőcsapatok forrása nem fog kimerülni.

Brüsszel, március 2.

A transvaali követség szerint az *angolok diadalmamora* október, mert hiszen a boerok vezérei előrelátták a mai eseményeket s el voltak rájuk készülve. *Joubert* már október 27-én jelentette *Krüger*nek, hogy vissza fog vonulni az angol területéről. Most kezdődik a háború második és döntő része. A világ meg fogja látni, hogy mennyire nincs okuk az *angoloknak a diadalmaskodásra*. *Roberts* minden talpalatnyi földet súlyos véráldozatok árán fog csak elfoglalhatni. S a végén sem lesznek képesek az angolok a boerokat teljesen leverni.

(Hírek a csatatérről.)

London, március 2.

A *Morningpost* jelenti Paardebergből 28-diki kelettel, hogy az angol előőrsek kelet felé ellenségre bukkantak. Az ott álló boerok száma körülbelül hétezer. A *Standard* és a *Daily News* megerősíti ezt a hírt.

Brüsszel, március 2.

Az itteni transvaali ügyvivőség naponként várja az angoloknak Bloemfonteinba való bevonulását. *De Wette* és *Delarey* boer tábornokok, akik a Bloemfonteinba vivő utat megszállva tartják, azt az utasítást kapták, hogy *Roberts* előnyomulását addig tartóztassák föl, amíg *Joubert* befejezte egész haderejének Vynburg mellett való összeronását.

London, március 2.

A *Daily News*nak jelenti Paardehegyről szerdai kelettel:

A boerok újból koncentrálják haderejüket és már meg is kezdték a csatározásokat. A *Standard* jelenti, hogy az angol lovasság az ellenséggel összeütközött. A boerok tűzerege nagy és erős. A csatározások folynak.

London, március 2.

A *Daily Mail*nek jelenti Kimberleyből, hogy szerdán 400 boer mutatkozott négy ágyúval Bearklostól 8 mérföldnyire, ahol, úgy látszik, erősítéseket várnak és azután meg akarják támadni az angol csapatokat.

A Paardehegyen keleti irányban puskatüzeles zúját lehetett hallani. Valószínűleg *French* útközött ott össze *De Wette* tábornok csapataival, amelyek *Cronje* akarták megszábadítani. Az angolok hadállásai nagyon erősek. Negyven mérföldnyire az angolok minden kopját megszállottak. A koodosrandi boer táborban 200 sebesültet találtak az angolok. Egy pár boer fogoly azt mondja, hogy *Magersfontein* igen sok boer hagyta el.

Albrecht őrnagy azt mondja, hogy a *magersfontein* útközében a 2000 boer gyűzte le az angol tulerőt. Az angolok hadi taktikája *Lord Roberts* megérkezéséig teljesen elhibázott volt. Az angol haditekinélyek eljárása teljes kudarcot vallott a háboruban. Ellenben *Roberts* stratégiaja előtt esodálattal kénytelen kifejezni *Albrecht*, aki azonban nem hiszi, hogy a háború az angolok javára dől el, mert még 75.000 boer van a harcban.

Albrecht elítélte *Cronje* taktikáját, aki a földhányások mögé rejtőzött, a helyett, hogy a kopjékat elfoglalta volna.

London, március 2.

A Renter-ügynökség jelenti Kimberleyből tegnapi kelettel: *Roberts* és *Kitchener* ma reggel ideértek és holnap ismét elutaznak. *Klipdam* mellett felbukkant egy boer csapat és elpusztított néhány tanyát. Azután *Windsorion-Station*ban szintén kifosztottak néhány tanyát. Hír szerint a boerok hatalmukba kerítették a *Frank Smith*-bánya gépeit, amelyeket megromlítottak. A boerok egy része *Barkleywest* felé vonult és most ágyuzza a várost.

(*Cronje* fogsága.)

London, március 2.

Modderriverből jelenti tegnapi kelettel: *Cronje* és felesége ma délután ötven katoná fődzete alatt ideértek s egy itteni vendéglőben ebédeltek. Mind a ketten nagyon szomorúnak voltak. A lakosság nem üntetett.

Paardebergből jelentik, hogy a fogságba esett boer katonák száma pontosan 4114. A fotografiai főlvételek, amelyeket a *ballon captif* vasárnap a boer táborról készített, lényesen elősegítette a bombázás hatását.

Fokváros, március 2.

Cronje ma ideérkezett. Az állomáson a parancsnokló tábornok várta. *Cronje* egyelőre az öbölben állomásozó valamelyik hadihajón fogják internálni. Tegnap este, mikor a vonat *Oranje-Riveren* keresztülment, az állomást még a tisztiek elől is elzárták.

Az étkező termet *Cronje* és családja számára rezerválták. *Cronje* étkezés előtt asztali könyörgést mondott.

A többi foglyot a fokvárosi öbölben álló szállítóhajókra fogják vinni, amíg a Fokvárostól két kilométernyire épülő barakk el nem készül.

Érdekes a *Bloemfontein-i Daily Express*nek, a boerok félhivatalos lapjának egy mai közleménye, amely elismeri, hogy az angol sereg gyors mobilizálása meglepte és megzavarta a boerokat. *French* tábornok *Kimberley* ellen intézett oldaltámadására a boerok nem voltak elkészülve. Valószínűleg *druid*s játszott közre s így tudta meg *French*, hogy hol találhat ivóvizet. A boerok Paardebergnél iszonyu veszteségeket szenvedtek az angol ágyuzástól. Kétségtelen, hogy *Roberts* stratégiaja az oranjei boerok seregét szétjéltverte, de mégis erős a remény, hogy a boeroké lesz a döntő győzelem.

(Az angolok örömmámora.)

London, március 2.

Az angol városokból és a gyarmatokból a lakosság hártalan lelkesedéséről adnak hírt. Kalkuttától a *Bermudákig* és *Ujfundlandig*, mindenütt a legféltelenebb módon nyilvánul a lakosság öröme, amely sok helyütt oly elemi erővel tör ki, a milyet a különben annyira higgadt angoloktól alig lehetett várni. *Montreal*ből jelentik, hogy a francia újságok szerkesztőségét megtámadták és az ablakokat betörték, mert nem akarták az angol lobogót kitűzni. A *montreali* városházát, ahol véletlenül elkéstek a nemzeti zászló kitűzésével, meg akarták ostromolni. Fokvárosban leirhatatlan volt az öröm, a lakosok mozsárlövésével, harangozással és zászlók kitűzésével fejezték ki örömeiket. Óriási néptömeg töltött a kormányzó palotájához s szakadatlanul *cheer*ezett, hurrázott s a *Rulle Britannia* énekezte. A tömeg azután a parlamenti épülethez vonult s ott kitűzte az angol lobogót. Az összes angol kikötőkben fellebogózták a hajókat. Egy *Dover* és *Ostende* között közlekedő belga hajó kapitánya vonakodott az angol zászlót kitűzni. Az angol kikötőmunkások szidták és gyalázták a belgákat, akik a boerok iránt való szimpátiájukat fejezték ki. A belga kapitány csak gyors elindulással tudott a bántalmazástól megmenekülni. Egy francia postahajó kapitánya kitűzte ugyan az angol lobogót, de a közben tüntetésképpen folytonosan fűtyült.

A *Daily Telegraph* a következőket írja: Amióta sikerült *Lucknow*-t a kegyetlen ellenség hordáinak ostroma alól felszabadítani, egyetlen esemény sem rendítette meg Angliát lelkében annyira, mint *Lady-smith* felszabadítása. Végre fölülkerekedett az angol csapatok kétségbeesett bátorsága, végre felszabadult *sir Georges White* és az ő derék helyőrsége. A *péter-hegyi* csata és *Dundonald* merész lovaglása néhány órával elkést, különben még alaposabban megbosszultuk volna a majubai gyalázatot.

(A szultán gratulál.)

Konstantinápoly, március 2.

A szultán a szelamlik után kiballgatáson fogadta *O'Connor* angol nagykövetet és megbizta, hogy juttassa el *Viktória* királynőhöz és az angol kormányhoz *szinte gratulációját* a Délafrikában aratott fényes győzelmekért.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Február 28-án új előfizető és nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Mínthogy január 1-jén a kötelező koronaszámítás lépett életbe, és a posta csak olyan utalványokat fogad el, amelyeken a pénzösszeg koronákban van megjelölve, kérjük tisztelt előfizetőinket, hogy az utalványokon az előfizetési díjat ezentul ne forint és krajcárban, hanem koronákban és fillérekben méltóztassanak feltüntetni.

HIREK.

Licitáció.

5974 ÁRVERÉS.

1900. XV. VII. 18501/3. Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti V. ker. kir. járásbíróának 1900. évi fenti számu végzésével dr. Kelemen Gábor ügyvéd által képviselt Kohn és Bohn cég felperes részére Kovács János ellen 140 korona követelés és jár. orsóg elrendelt kielégítési vhatás folytán alperesből lefoglalt 2798 koronára becsült....

A többi nem fontos. Nem akarok hetven forintos kredencet vásárolni két forintért. Hidegen hagynak a Kovács János ingóságai. Csak a sorsa érdekel... Annyira érdekel, hogy egyszer azt meséltem a barátainknak irodalmi tervekről szólva, hogy arról az ismeretsegről, a különös rokonságról, sorsközösségről kellene írni valami novellafélélt, amibe belegabalyítja a hivatalos lap azokat, akik sűrűn fordulnak meg benne. Nem élül, hanem hátul. Lehetetlen az, hogy akiket ilyen egyformán fenyegetnek licitációval, akik különböző sorban más-más utcában egyformán táncolni érzik maguk körül az ingóságokat, ne érezzenek meleg részvétet egymás irányában. A virágos boltos, a tönkrement vicinálista képviselő, a vendéglős, a butorszállító, a báró ur... Mindennap együtt, egy rovatban, Magyarország legveszedelmesebb újságjában... Ezek az urak okvetlenül ismerik egymást és sajnálkoznak: — ejnye, ejnye, a szegény még mindig benne van a pácban... Tagadhatatlan, hogy érdekes viszony, de hát igen sok cinizmus kell ahhoz, hogy a pennájára szurja az ember.

És a magyar igazság ilyen cinikus... A hiteles érdekeit olyan csunyán védi, hogy kiszolgáltatja az adóst az egész világnak. Nem elég az, hogy a végrehajtó meg az ügyvéd meg a becsús belenző a szegény, üres zsebbe, hanem kifordítják azt és megmutatják széles e hazának. Ime: — egy ember, akinek nincsen pénze, egy adós... Valaki, akivel jó lesz nem állani meg az utcán egy szóra... Egy Kovács János... Valami olyasforma durvaság az, mintha arra kényszerítené az embert a törvény, hogy a piac közepén váltogassa az alsó ruháit, s lássa mindenki, hogy sovány a bordája.

Csodálatos, hogy mindez ideig még senkinek se jutott eszébe a faktorok közül, hogy kicsoda durva visszaélés ez a pellengr az erős kezében a gyöngye ellenében. Milyen gyilkos indiskréció és milyen fölösleges pofoncsapás. Mert hát lehet arról szép gyermekmesét írni, hogy az adósság szerencsétlenség csak, s nem bűn, de ezt a már világot tapasztalt elmék el nem hiszik. Bűn, bűn az, ha a kis szegény ekzsiztencia az adós. Az államnak lehet tartozása, egy s más miniszter urnak is, de lejjebb már a szegényfára kerül az adós neve. — És kicsoda fölösleges munka azt a sok adós nevet mind kinyomatni az újságba. Ha fizet, úgy se leltálnak, ha nem fizet, úgy is mindegy, hogy ki az, akinek elért az a csapás, hogy hét forintért adják el a hetven forintos kredencét. Elviszik a kredencet — és vége. Hát akkor miért zuzott tönkre ezer és ezer bajoskodó, nyűgös, keserves ekzsiztenciát a hivatalos durvaság az évek hosszu során? Volt értelme? Volt célja?

Végre belátták, hogy mint sok egyébnek, amit a törvényesínlásban megalkotott az avatatlanság és szentesített a buta gyakorlat, ennek a durvaságnak sincsen semmi értelme. S az igazságügyminiszter rendeletet ad ki az ellen, hogy ezután nevével szólítsa a végrehajtó ur az adóst. Elég hozzá a numerus, hogy hányadik ház, hányadik ajtó. Aki licitálni akar, majd odatalál, a szomszédoknak pedig semmi köze ahhoz, hogy győcs-e az ingem és hogy kifizetem-e az árát...

(Th.)

Budapest, március 2.

— **Személyi hír.** Dr. *Jekelfalussy József*, a központi statisztikai hivatal igazgatója néhány heti tartózkodásra Dél-Olaszországba utazott.

— **Ebéd a miniszterelnöknél.** *Széll Kálmán* miniszterelnök ma délután 6 órakor gróf *Goluchowski* közös külügyminiszter tiszteletére ebédet adott, amelyre hivatalosak voltak: Gróf *Goluchowski* közös külügyminiszter, gróf *Széchenyi Gyula* főlovászmester, *Silávy József* koronaőr, gróf *Szapáry Gyula*, báró *Fejérváry Géza*, *Lukács László*, *Darányi Ignác* és *Hegedűs Sándor* miniszterek, gróf *Csáky Albin*, *Szilágyi Dezső*, gróf *Wenckheim Frigyes*, gróf *Andrássy Gyula* és *Horváth Nándor* orsz. képviselők. *Mercy* Kajetan követési tanácsos és *Below-Schlattan Pál* német főkonzul.

— **A kilencvenéves pápa.** Ritka ünnep zsolozsmái hangzottak fel ma az ősi szent Péter-templomban: XIII. Leó pápa kilencvenéves lett. Ritka magas kor, még ritkább a pápák sorában, akiket ezer gond öröl a nagy egyház kormányzásában. XIII. Leó is gondtól terhes pályát futott be, dicsőségesen és érdemesen. A mai ünnepen az egész katolikus világ hódolattal adózott az aggasztásnak, a világ minden részéből érkezett üdvözlő iratok valóságos elárasztották a Vatikánt. XIII. Leó nemesak ideális lelkiállással, de szívszókumával is kiváló a pápák sorából. Nyolcvannégy évnél idősebb csak hat pápa lett, a legtöbb ideig IX. Gergely élt, aki megérte a századik életévét. Még három év és XIII. Leó elérte szent Péter huszonöt éves uralkodási idejét. Az egész világ tisztelettel tekint rá, mint erkölcsi és szellemi kivételre is kivételre férfinak, aki méltó a katolikus egyház nagy tradícióihoz.

— **Március 15-ike.** A fővárosi iskolák nagyban készülődnek március 15-ikének megünneplésére. A ferencvárosi felső kereskedelmi iskolában *Filinger Károly* igazgató, dr. *Kaciny Géza* és dr. *Körösi Árpád* tanárok mondanak ünnepi beszédet. Az ifjúsági énekkar *Waldauer József* tanár vezényli. A IX. kerületi polgári iskolában dr. *Tolnai Lajos* igazgató és *Böngér János* tanár fogja méltatni a nevezetes évforduló jelentőségét.

— **A szegény Áron.** Megemlékeztünk arról a berlini egyetemi tanárról, akit a német kormány megfosztott katedrájától csak azért, mert a szociáldemokrata elveket hirdette. Az a nagynevezetesség határozat, amely kétségkívül érdekes emléke maradt a német kormány gondolkodásának, a következő:

Aron tanár maga beismerte, hogy a szociáldemokrata pártok tartoznak, ennek törekvéseit támogatja és előmozdítja. Az elsőfokú fegyelmi hatóság (az egyetemi fakultás) úgy véli, hogy a vádlott ezért még nem jött ellentmondásba állással. Ezt a nézetet az államminisztérium nem osztja. A szociáldemokrata párt a mostani állami- és jogrend megváltoztatására törekszik a politikai hatalomra került munkásokkal segítségével. Emellett törekvések tudatos előmozdítása az egyetem valamely tanárának állásával nem egyeztethető össze. Egy akadémián tanár, aki a fennálló állam- és jogrend ellenkezéssel tart, nem méltó arra a bizalomra, melyet állása igényel. Vádlott e szerint fegyelmi vétséget követett el.

— **Jankovich István öngyilkossága.** *Jankovich István* az országgyűlési gyorsroda másodikfokú kénkövetője az egész fővárosban mély részvételt keltett. Egyre találgatták, hogy mi indíthatta az általános kedvelt férfit végzetes tettének elkövetésére. Most már azonban világos, hogy túlhajtott becsületesség vitte a halálba. Mint a tisztviselő országos egyesülete kaszinójának igazgatója most számolt le az építési költségekkel és neki úgy tűnt fel, mintha a zárszámadásban valami hiba vagy rendellenesség lenne. Ezt az aggodalmát nyilvánította a választmányhoz írt levelében is tudatva, hogy „könnyelműségért életével kíván lakolni.” Időközben a szakemberek megnyugtatták, hogy a tárgyalások teljesen rendezettek, de többé nem tudott szabadulni ebből az aggodalmától, amely mintegy rücszméjévé vált, hogy mégis valami mulasztás terheli és be sem várt a már csak összeállításra igénylő zárszámadás eredményét végzetesen elébe vágott a választmány mai illetékes bírálatának, amely becsületesség jellemét a gyantának még árnyékától is ment, tiszta világításba helyezte.

A család a gyászbeszédre a következő jelentést adta ki:

Öz. pribéri *Jankovich Lajosné*, született *Fejérváry Teréz*, mint anyja; pribéri *Jankovich Szidónia*, férjhez *Stankó Ferencné*, öz. *Hlady Jánosné*, szül. pribéri *Jankovich Irma*, pribéri *Jankovich Kálmán* és neje *Beria Anna*, *Stankó Ferenc*, *Stankó Teréz*, *Jankovich Margitka*, *Pista* és *Erzsike*, mint testvéreit; illetve sógor, sógornő, unokafő és unokahúga, valamint az összes rokonság nevében fájdalomtól megtört szívvel jelentik a feltehetetlen drága jó fiúnak, testvérnek, sógor-, nagybátya- és kedves rokonnak, pribéri *Jankovich István*, az országgyűlési gyorsroda másodikfokú kénkövetőnek, a Magyar Tisztviselői Országos

Egyesülete igazgatójának, folyó évi március hó 1-én, életének 51-ik évében, váratlanul bekövetkezett gyászosan elhunyt. A megboldogult drága halott hűlt tetemei folyó hó 3-ikán, délután 4 órakor fognak a Kerepesi-ut melletti sírkert halottak házából a római katolikus egyház szertartásai szerint bebeszélgetni és ugyanezen sírkertben örök nyugalomra tétetni. Az engedelmős szent miséidőszak folyó év március hó 5-ikén délelőtt 9 órakor fog a Ferenciek templomában az ezek Urának bemutatni. Budapest, 1900. március hó 1-én. Béke lengjen hamvai fölé!

Az országgyűlési gyorsroda *Fenyvessy Adolf* főnök elnöklété alatt elhatározta, hogy két hétig — a gyász idejéig — feketé karszalagot visel, a temetésen testületileg jelen meg, a koporsóra koszorút tesz. A sírnál a gyorsroda részvételt *Antalik Károly* fogja tolmácsolni. A gyorsroda a gyászbeszédre külön jelentést adott ki.

Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület, amelynek *Jankovich* tiszteletbeli tagja volt, tegnap este tanácskozott. Az egyesület nevében a ravatalnál dr. *Fabro Henrik* fog beszélni s az egyesület tagjai testületileg jelennek meg a végtszességétől s koszorút is tesznek a ravatalra.

A temetésen az országgyűlés hírlapiról karzata is jelen lesz s ennek nevében *Kabos Ede* koszorút tesz a koporsóra.

A Magyar Tisztviselői Országos Egyesületének házára két gyászobogót tettek. Az egyesületnek a temetésen való képviseléséről a ma estére egybehívott sürgős választmányi ülés fog határozni.

— **Márciusi tél.** Tegnap hirtelen hidegre változott az idő. Erős északi szél támadt, amely fagyot és havat hozott. Ma délelőtt a fővárosban finom hópihe szállingózott, de aztán kiderült. A hőmérséklet az egész országban alászállott. Legnagyobb a hideg *Selmecbányán* (—5° C.), *Sopronban* (—7° C.) és *Kis-Kartalán* (—7° C.) Kevés hely kivételével az éjjel mindenütt esett a hó. Legerősebb volt a havazás *Zágrábban* és *Kolozsvár*, ahol 10 centiméternyi hó borította reggelre az utcát. Kevésbé erős, de állandó a havazás a Nagy-Alföldön, a Dunán túl és Erdélyben.

A márciusban beköszöntött új tél a tengerparti városokban ugyancsak garázdálkodik. *Fiuméből* jelentik, hogy a hóvihár és a hóra lankadtan erővel dühög. Az utcákat keményre fagyott hóréteg borítja és a hőmérséklet a zéruspontra szállt alá. A villamos vasút csak nagy nehézséggel tud közlekedni. A kikötőben a rakodó munka teljesen szünetel. A hóvihár következtében a gyorsvonat, melynek reggel hat órakor kell *Fiuméba* érkeznie, rég tízenegykor sem érkezett meg. *Triestben* az éjjel nagy hóvihár dühögött. A hőmérséklet tízenkét fokról a zéruspontra szállt alá. Érdekes, hogy a hóvihart villámok kísérte.

— **Vélemény Cecil Rhodéről.** Hogy mennyire szeretik a franciák *Cecil Rhodest*, a dél-afrikai nagy gyémántkirályt, mutatja ez a kis személyes, amit a *Le Journal* ma érkezett számának egy cikkéből közlünk:

Cecil Rhodes a legmerészebb fráterek egyike. Azt mondja, hogy a dél-afrikai köztársaságok már régóta konspirálnak Anglia ellen, hogy elvegyék tőle Dél-Afrikát. Ez a haramiavezér, *Jameson* betörő cinkosa úgy mer beszélni a boer kormányról, mint valami rablóbandáról. És még arról beszélnek, hogy *Rhodes*nak szobrot emelnek *Kimberleyben*. Ezt a szobrot *Rhodes*hoz méltón csak sárból és vérből lehet megcsinálni. . . Szóval nem nagyon népszerű ember *Franciaországban* ez a *Cecil Rhodes* . . .

— **Vasuti szerencsétlenség.** *Varsóból* jelentik, hogy egy onnan elindult üres mozdony a legközelebbi állomás előtt találkozott egy szembe levő másik üres mozdonyal. A mozdonyvezető a regulátort visszaesapta, de az összeütközés nem volt elkerülhető. Az erős lökés következtében a mozdonyvezető és fűtő az ellengőzt kapott mondonyról lebukott, de bajuk nem történt. A vezető nélküli mozdony azonban ellengőzrel teljes sebességgel vágatott vissza és összeütközött a Varsó állomásról már kiindult személyvonattal. Eddigi hírek szerint 6 kocsit teljesen tönkre ment, 25 ember meghalt, 32 sebesült.

— **Népfőlkélek jelentése.** A székesfővárosi katonai ügyosztálya felhívta a Budapestben 1880. és 1881-ik évben született ama hadköteleseket, akik az ideig még egyáltalán nem jelentkeztek, hogy a katonai ügyosztály népfőlkélek alosztályában (IV. Központi ügyosztály, II. emelet 30. szám alatt) mielőbb jelentkezzenek. A jelentkezés elmulasztása pénzbírsággal, esetleg szabadságvesztéssel sújtatik.

— **Elhunyt utazó.** *Weisz Armin* homonnai születésű 39 éves kereskedelmi utazó, aki a *Schmidt* és *Ungar* cégnél van alkalmazva, meg január 27-én elhunyt rendes körülményben. Felesége már két hét óta háza várta a *Dálnok-utca* 1. szám alatt levő lakásukra, de *Weisz* csak nem jött. Nővel az asszony nyugtalanságot lezinkab az, hogy férje legutóbb ömehaja miatt *Kraft-Eling* tanár kezelés alatt állt *Beosban* s így nincs kizárva, hogy régi baja vett valahol rajta erőt. Lehet, hogy valamelyik erdélyi város kórházában fekszik. Az elhunyt közepertmetű, egészséges, hosszas arcu ember, rövid haja őszbevegült. *Barna* ba usza s szeme van és kissé nagyot dall s nyakán torradas látható. A rendőrség elrendelte országos körözését.

— **Szegélykiáltás.** Megsze, tengerentúlról hangos segélykiáltás hallatszik. A *Pennsylvania*ba vándorolt magyarság könyörög segítségért, mert a panszláv áradat ott, a messzeségben sem hagyja nyugton, s elnyeléssel fenyegeti őket. A Magyarország kivándorolt tótok magukkal vitték oda is gyűlöletüket, s fanatikus dühükkel terjesztik a szlávok ügyét. A magyar ember bűnét nem az embernek rójják fel, hanem a magyarnak, s papok, kántorok és agitátorok minden alkalmat megragadnak, hogy a magyarok erkölcsi hitét megrontsák. A magyarság védekezik ugyan, de hogy mily csekély anyagi erővel, azt mibem bizonyítja jobban, hogy újonnan épült templomukba oltárt sem tudnak emelni. Ezért most a magyar törvényhatóságokhoz fordulnak segítségért, meghatározó kérvényükben mondják el mostoha sorsukat, nehéz küzdelmeiket. A már felépített egyetlen templomukat, a magyarság egyetlen, csendes védőbástyáját meg akarják tartani, hogy legalább ez hirdesse, hogy a magyar haza a messze távolban élő fiáról is szeretettel gondoskodik. A főváros is kapott ilyen kérés levelet, melyet javaslatként véget kiadtak a jótékonyasági ügyosztálynak. Bizonyosra vesszük, hogy ezt a segélykiáltást meghallják mindenütt az országban.

— **Szerencsétlenül járt hajósok.** *Komáromból* telegrafálják: A Dunagőzhajós társaság *Szérvetség* hajója nyolc uszálylány jött ma Bécsből. Az egyik uszályhajó oly erővel vágódott neki az állandó vas-hid pillérnek, hogy a hajó léket kapott és az egyik matróz *Mateis János* belesett a Dunába. A szegény ember nyomtalanul eltűnt a hullámok közt. Azonkívül *Litván* István kormányos karját törte és egy *Kutyár János* nevű matróz is megsebesült. *Sárkány* főkapitány vizsgálatot indított arra nézve, hogyan történhetett a szerencsétlenség.

— **Vizbe mártogatás.** Valami nagyon furesz indulat készteti az embereket arra a különleges ötletra, hogy akikre nagyon haragszhatnak, vízbe akarják mártogatni. *Zoltán* a *Dreyfus*-pör idején a *Szajnába* ohajtott dobni fiakeresztül a feldühödött eszések, hajdan pedig a nürnbergi polgárok külön készülékeket tartottak a város házában az efféle célra. Ma is látni ott ketreceket, amelyekbe bezárták a család péket s aztán hosszú póznára függesztve öt-hatszor bemártották a folyóba nagy nézőközönség jelenlétében. Ez a hajdan sűrűn gyakorolt praktika majdnem föllevevén *Glasgowban* az angol-boer háború ötletéből. Mint nekünk táviratozzák, a *glasgowi* hajógyárnak négyeszer munkása *Ladysmith* föl-szabadításának hírére zajosn tüntetett s a munkások azután vasszerszámmal fölfegyverkezve, az egyetemhez vonultak fel s ott *Tiele* magántanár kiszolgáltatását követelték, hogy a vízbe dobhassák. Az egyetemi rektor meg akarta nyugtatni a munkásokat s kijelentette nekik, hogy *Tiele* lemondott tanári állásáról s el fogja hagyni a várost, de a munkások ezzel nem érték be, hanem ostromolni kezdték az egyetemet. Végre rendőrök érkeztek, akik a tömeget szétvörték.

— **Öngyilkos Iszterkereskedő.** *Jakovits Károly* 32 éves liszt- és terménykereskedő az éjjel *Mészáros-utca* 3. szám alatt levő lakásán agyonlőtte magát. A szerencsétlen ember agglagény volt és a *Mészáros-utca* 3. számú házban kis udvari lakásban egyedül lakott. Édes anyjával, özvegy *Jakovits Józsefné*val együtt, a *Döbrentei-tér* 4. számú házban volt az üzlete. Tegnap este a rendes időben ment haza és nyugalomra tért. Ma reggel aztán felöltött a házbelleknek, hogy *Jakovits* nem mutatkozik. Rosszat sejtve betörték az ajtót és behatoltak a lakásba. Az ágyon ott fekvő *Jakovits*, kezében revolvert szorongatva, nagy vértömegben, holtan. A halálos seb a szíve tájékán tátongott. Gyorsan orvost hívtak és a rendőrséget értesítették az esetről. Az orvosi segély azonban már későn érkezett. A rendőrorvos véleménye szerint körülbelül nyolc órával felfalása előtt követte el az öngyilkosságot. Holtestét a törvényszéki orvostani intézetbe szállították. Végzetes tettének okát nem tudják, levelet sem hagyott hátra, amelyből kiderülhetne.

— **Házasság.** Dr. *Ferenc Dezső* *Mirmaros-Szigetről* eljegyazte *Lorbeer Amalia* kisasszonyt *Maros-Vásárnégyről*.

— **Hosszúaló némberek** *Rouenben*, a *Quai de Paris* egy házban ravaszul kelepcebe csalt két nő egy férfit, akivel aztán alaposan elbántak. Egy *Caron* nevű özvegy és a leánya nemrég átvett egy teljesen fölszerelt üzletet, de a két nő csakhamar azt tapasztalta, hogy az üzlet nem jövedelmez úgy, mint ahogy remélte. A hét elején az özvegy valami ürügy alatt magához hívatta az üzlet volt tulajdonosát, aki gyanútlanul engedett a felhívásnak. Alig tette be a lábát az özvegy lakásába, a leány, erősen kifejtett nő, lezárta kulccsal az ajtót, s aztán úgy ő, mint az anyja neki esett a szerencsétlen embernek, szidták kegyetlenül, s követték tőle, hogy rögtön vonja vissza a szerződésüket. Amikor ezt megtagadta, az anyja, aki alacsony

kis teremtés, mint furia rontott neki a torkának, a leány pedig hátulról olyan erősen ragadta meg a felöltője gallérját, hogy jórésze a kezében maradt. A kereskedő nem akart nélkül szemben még ilyen esetben sem megfélekedezni a kímletről, visszavonta a szerződést, majd, miután az ajtót nem nyitották ki neki, egy rugással bezúgta. Aztán elment, a legközelebbi ismerősénél rendbe hozta az öltözékét és sietett a rendőrségre, hogy a följelentést megtegye.

— **Élő fátyla.** A Baross-utca végén levő villamos szímben ma délelőtt *Zukermann Janka* 35 éves napasmosnő nyitott tűzhelyen ebédet melegített. Amint ott foglalatzkodott, a tűz lángja megkapta ruháját, amely meggyuladt és a szerencsétlen asszony egyszerre lángba borult. Az összeszaladt emberek letelepék róla az égő ruhákat, de a boldogtalan teremtés addig annyira összeégett, hogy a segítségül hívott mentők haldokolva vitték a dologhazikórházba.

— **Fölsímet öngyilkos.** Említettük, hogy szerdán hajnalban a Zugligeti-uton, a Szép Iona közelében a cirkáló rendőr-őrjárat egy ismeretlen munkásember fára fölakasztott holttestre bukkant. A holttestet, amelynek személyazonosságát nem tudták akkor megállapítani, beszállították a kórházi orvostani intézetbe, ahol tegnap felismerték. *Auer István* 50 éves napasmos volt az öngyilkos. Saját felesége ismerte fel. Végzetes tettét nagy nyomora miatt követte el. A holttestet ma délelőtt felboncolták.

— **A bécsvárosi sorsjegy főnyereménye.** A 400.000 koronás főnyeremény, amely március 1-jén az 1272. sorozat, 52. számú bécs városi sorsjegyre esett, *Kovácsy Armin bankház-osztályosorsjáték felárulósító üzletében* (IV., Ferenciek-tere 9.) adott el.

(x) **Hessing Frigyes,** a híres ortoped szombaton március harmadikán Budapestre érkezik. Két napig időzik itt s a *Hungária*-szállóban fog lakni.

Erzsébet királynéről.

Budapest, március 2.

I.

Mint védangyalunk tekint le ránk rajongóan szeretett királynékn azon boldog országból, hová a jó Isten magához szólítja őt.

Áldott emléke azonban széles e hazában fog élni és nemzedékről-nemzedékre szálland át, amíg magyar e földön él.

Fiume, 1900. február 10.

József főherceg.

II.

Isten áldása leng azok fölött, akik a nép gyermekeit vallásos, hű honpolgárokka nevelik és szívükbe vések felejthetetlen, áldott, boldogult királynékn dicső emlékét.

Fiume, 1900. február 10.

Klotild főhercegnő.

III.

Jóságos királynékn volt Ő, akit tiszteltünk mélyen és hódolón.

Édesanyánk volt Ő, kit szerettünk őszintén és lángolón.

Legyen emléke közöttünk örökre áldott!

Vassary Kolos,
biboros hercegprímás.

IV.

Legyen a mi dicsőült királynékn emléke szent előttünk, mert nagy a kegyelet az iránt, aki gondviselészerűen töltötte be hivatását.

Legyen emléke minden magyar ember szívében imádság. Vajha szelleme a késő időkig e haza sorásán lebegne!

Szell Kálmán.

V.

Erzsébet királyné!

Lele a nemes érzelmeknek, ki fennkölt ösztönevel a nemzet szívére talált. Legyen emléke a hála és a költészet forrása, amikor Ő reá gondolunk.

Széllné Vörösmarty Ilona.

VI.

Felség volt nem csak trónján, de lelkében is; ennek áldása lebegjen Magyarországn gyermekei fölött nemzedékről nemzedékre, örökké!

Hegeátis Sándor.

VII.

Azok a könnyek, melyeket Erzsébet királyné ott az Országos Magyar Gazdaszónok Arvahnázában hullatott, mikor az árvák az Isten áldd meg a magyart... énekeltek, ezek a szent könnyek ragyogva örökjének Magyarországn fölött.

Hegeátis Sándorné.

VIII.

Soha nemzet olyan mély és őszinte kegyelettel nem gyászolta királynéját, mint Magyarországn Erzsé-

bet királynét. Ő nemcsak uralkodónője volt a magyar nemzetnek, benne hazánk védőjét, szerető édes anyját vesztette el.

Báró Bánffy Dező.

IX.

Egy ország anyjának a gyászos halálát kapcsolja a játékonyság és a kegyelet össze egy ország gyermekeinek az érdekeivel. Ezt magasztalni édes, sikerét megérni dicsőség azoknak, akik kezdtek, öröme minden jóknak.

Rákosi Jenő.

X.

Megsiratjuk Erzsébetet, hazánknak országos öngyálát. El is temették. Ami halandó volt belőle, a sirbólta. De szívünkbe azt, ami benne halhatatlan volt. Millió eleven kriptá — minden magyar szív — szolgál emlékének hajlékul. Űden, örökké virulón él bennünk az ő jósága és szépsége, az ő lelkének fensége, az ő szívének nemessége. S hagyományul átadjuk ivadékaiknak azt a kincset, melyet szeretetében bírtunk, dalai és regéi a magyar népek soha nem fonyadók, soha el nem ényészó életre támasztják fel a mi nemzetünk édes anyját, Erzsébet királynaszónyt. Emlékével összeforradt mindörökre a magyar néplélek. Nem halt meg. Csak elköltözött.

Vészi József.

Az új királyi palota.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, március 2.

Az a díszes és előkelő közönség, amely a minap az építész és mérnök-egylet termeiben összegyűlt, hogy meghallgassa *Hauszmann Alajos* tanár felolvasását, ma este is együtt volt és élvezettel kísérté a zseniális építész előadását az új királyi palotáról. *Hauszmann* tanár ezuttal a királyi palota jelen építkezéseit ismertette, hálára kötelezve ezzel a nagyközönséget is, amely hazafias büszkeséggel látja felújulni Budavára Mátyás-korabeli fényét.

Nagyérdemű felolvasását ott kezdte a királyi palota tervezője, hogy már 1867-ben kitűnt, hogy a régi palota nem felel meg többé a magyar trón fényének és a nemzet méltóságának. A koronázáskor a királyi hercegek és udvari főméltóságok nagyrészt fogadókban voltak kénytelenek lakni és a személyzet egy részét barakokban helyeztették el. Ekkor nyilatkozta ki gróf *Andrássy Gyula* miniszterelnök, hogy egyik első teendője lesz a királyi vár méltó átépítése. Néhány évvel ezután felépült *Ybl Miklós* egyik legremekőbb alkotása, a várbaráz és a nyolcvanas évek elején megbizták a mestert a királyi vár kiépítésével, amelynek előmunkálatai elhúzódtak 1890-ig. Ez év május 1-én kezdődött az építés, de a szerződés *Ybl Miklóssal* csak az alapfalak és támasztó falakról szólt, úgy hogy az agg mester, amidőn 1891. január 22-én meghalt, azt a tudatot sem vihette sírjába, hogy a palota valamikor fel fog épülni. Tőle erednek a krisztinavárosi szárny tervei és amikor halála után *Hauszmann* bizták meg az építkezés folytatásával és ez az *Ybl*-féle terveket átdolgozta, az akkori miniszterelnök előterjesztésére ő felsége elrendelte a krisztinavárosi szárny építését. Ugyanezokor elhatározott a régi trónteremnek megnagyobbítása, ami csak az eléje épített arkádfolyosóval volt lehetséges. Ennek építése 1895-ig tartott és ez alatt a krisztinavárosi szárny építése annyira előrehaladt, hogy a millenáris esztendőben a király már a nagy udvar szintjében elhelyezhette az alapkövet. A millenáris ünnepeken kitűnt, hogy újabb diszhelyiségekről is kell gondoskodni és mivel a krisztinavárosi szárny más program alapján épült, a diszhelyiségek céljaira északi irányban kellett terjeszkedni a régi *Zeughaus* helyén. A megoldás csak annak az eszmének megragadásával vált lehetségessé, hogy a főbejárat a Szent-György-terre az I. emelet magasságába helyeztetett. A Duna felől a régi palota homlokzata csaknem teljes hosszúságában megismételtetett és a beugró közepérsz kolonnád-dal hatalmas oszlopokon nyugvó oromzattal, végül magas kupolával emeltetik ki.

A tervezet br. *Bánffy Dező* miniszterelnök támogatásával ő felsége elé került, ki azt elfogadta. Így biztosítva volt az egész palota teljes felépítése. A belső felszerelés kérdését a párisi kiállítás sietette a megoldáshoz, mert maga a király is úgy óhajtott, hogy annak egyes részei ott bemutatassanak. E célra és egyéb építkezésekre ő felsége nagyobb összeget engedélyezett azzal a meghagyással, hogy a magyar művészet és műipar termékei használtassanak fel a palota belső díszítésénél és felszerelésénél.

Mint technikai alkotások igen érdekesek a nagy támasztófalak, melyeknek építése igen sok nehézséggel járt a régi várfalak következtében. A támasztófalon nyugvó palota alsó 3 emeletes sora duna-almási

kemény mész, a felső emeletek óskuti kő, az udvar pedig köröskőről erdélyi bácsatoroki homokkő homlokzatot kapott. Technikai okokból, mivel a régi palota homlokzatán levő helyiségek belső kiképzését megbolygatni nem lehetett, a régi homlokzat nem kap köburkolatot, csak a tagozatok készülnek köből, a falsíkok köpörvakolattal. Nagyszerű és a maga nemében páratlan a fűtőszervezet. A lakosztályok kizárólag légfűtéssel és kandallókkal melegítettek, a terem meg sugárzó melegít kapnak csöves fűtéstől. A fűtőberendezés a krisztinavárosi szárny támasztófalának egy egész pinceemeletét foglalja el, az alatta levő pincében vannak a fa és szénraktárak. A támasztófal felett levő két alagor közül az alsóban vannak a nagyszerű berendezésű konyhák. melyek 4 csoportból állanak, ugyint: a nagy udvari konyha, ő felsége személyes konyhája, kir. hercegi konyha és a személyzeti (menage) konyha, mindegyik a szükséges mellékhelyiségekkel. Konyhák közt van a nagy és a kis cukrászda. Az ételeket elektromos láttal és a várudvar alatt alaguton keresztül szállítják fel. Egy emelettel feljebb vannak a konyhaszemélyzet lakószobái, a fehérmű- és ezüsttraktárak.

A földszinti helyiségek egy kir. hercegi lakásnak és kísérőfőnek vannak beosztva és itt van ő felségének kabinetirodája. A palota udvarból fényes vesztibülön át lehet a nagyszerű márványlépcsőhöz jutni, mely mint diszleposó csak az első emeletre vezet, ahol a nagy lakosztályok vannak. A déli részen ő felsége lakosztálya kiegészítettett egy pár fogadóteremmel és egy nagy ebédlővel, a nyugati oldalra pedig két koronás vendég lakása került, kiknek kísérete az északi és keleti oldalt foglalja el. A második emelet is a kíséret és főudvarmestereknek tartott fenn, itt van még az északi oldalon a leendő magyar udvari kincstár számára egy traktus, valamint a páncélszoba a koronázás jelvényeinek méltó megőrzésére.

A régi palotán kevés változtatás történt, csak a régi kényelmetlen és diszletlen lépcsők épülnek át királyi pompában. A szabadabb közlekedés céljának pedig fel kellett áldozni a Szt.-István kápolnát, mely a kocsiforgalomnak útjában állott, helyette a Zsigmond kápolna szentélyében egy remek fülke a szt. Jobb őrszéere. Ez alkalommal maga a kápolna is átépült, nagy üvegfestésű ablakokat és díszes berendezést kapott. Az északi szárny a régi palota termeinek direkt folytatása, úgy hogy körülbelül 200 m. hosszúságu egyenes terem sor keletkezett, amilyennel Versailles kivéve egyetlen királyi lak sem dicsőkedhetik. Itt van a nagy ünnepi terem, mely nagyobb, mint a Vigadó nagyterme és kapcsolatban van a Duna felől levő buffetgallériával.

A homlokzat *Mária Terézia* korabeli barokk stílusban épül, de a termek belsejében egyeb stílusok is alkalmazást találnak. Az ornamentikában alkalmazva vannak a magyar díszítő stílus elemek, melyek igen nemes harmóniába jutnak a termek és műtárgyak formáival. Ennek az ornamentikának a kifejlesztésében különösen *Györgyi Géza* építésznek van nagy érdeme.

A királyi vár fényes multjára három terem fog utalni: A *Szent István-terem*, mely legújabbban oly feltűnést keltett, időn a párisi kiállításra való elszállíttatása előtt a közönségnek bemutatattott. Ez román stílusban készült. A *Hunyadi Mátyás* terméhez az olasz korai renaissance szolgált mintát *Benedetto* da Majano részleteképzése alapján. Itt freskók készülnek *Benczur Gyula* esztendőből, melyek Mátyás életéből vett jeleneteket fognak feltüntetni. A középső hatalmas kupola alatt lesz a *Habsburg terem* *Fischer von Erlach* stílusában. A teremről hatalmas szabad lépcső vezet le a kertbe. A falfülkében karrarai márvány-szobrok a Habsburg-ház főbb alakjait fogják leképezni. A mennyezetre kerül *Lots Károly* mester nagyméretű festménye, mely a királyi apotheosisát tünteti fel. Számos műtárgy fogja a többi termeket és a vár egyéb részeit díszíteni, úgy hogy majdnem minden magyar művész képviselve lesz, sőt a kertben is művészi szoborcsoportok fognak állani.

A vár építése a környék rendezését is maga után vonja. A Szent-György-teret is újra szabályozzák és leassak, az új miniszterelnöki palota pedig a honvédelmi minisztériummal már egy homlokzati vonalban fog felépülni. A Habsburg-terem előtt újra kell a hegyoldalon a bástyákat rendezni és ide hatalmas szobrokkal ékes lépcsőzetek jönnek, hogy a vár homlokzatát Pest felől lehetőleg emeljék, végül a várépítés megszerzte az *Attila-köruton* a palotával szomszédos telkeket, hogy a hátsó homlokzat harmonikus keretbe jöjjön és esetleges terjeszkedésre legyen kellő terület.

Hauszmann azzal fejezte be lelkes éljenzéssel fogadott felolvasását, hogy az új királyi palota 1904-ben minden részében át lesz adható rendelkezésének.

A debreceni boerok.

Ilyenek is vannak. Ma írja debreceni tudósítónk, hogy ott oly nagy a boer-láz, hogy a mult héten Joubert tábornok tiszteletére négy újszülött fiúcskát neveztek el a vitéz boer hadvezérről. Miatán ez most már általánossá fog válni, tíz év múlva — amikor e fiúcskák már fölcseperedtek — ilyen jelenetek fognak lejátszódni:

Történik az iskolában.

Tanító: Szóval megint verekedtetek, ripókók. No majd adok én nektek! Állj elő, Joubert és mondd el a dolgot úgy, ahogy történt!

Fü: Én elmondom, de ne tessék megverni.

Tanító: Azt majd meglátjuk. Halljuk!

Fü: Hát kérem, tanító ur, én nyugodtan álltam az udvaron, amikor egyszerre csak odajött a második osztályból a White meg a French és minden áron verekedni akart...

French: Kérem, nem is igaz!

Tanító: Ford be a szád. Folyt'od, Joubert.

Fü: A White azt mondta, hogy vagy adjak neki kricsön egy kronjét, vagy úgy üt kopjén, hogy hetet bokázom...

Tanító: White, így volt?

White: Igen.

Tanító: Joubert, folytasd.

Joubert: Erre én azt mondtam, hogy üsd az öregpádát, de ne engem. Erre, mert gyávák voltak, hátrakibáltak és hívtak a negyedikosztályos Bullert, meg a gimnáziumból a Robertset.

Tanító: Borzasztó!

Joubert: No és aztán én a falhoz vágtam a Whitet és a sarokban a torkán tartottam a kezemet, amíg csak a Roberts nem jött. A gimnáziumban pápista hittanóra volt és mind a reformátusok jöttek verekedni. A Roberts úgy pofonvágtá a Cronjét, hogy ma nem is jött iskolába. Aztán engem akart bántani, de én eleresztettem a White torkát és elszaladtam.

Tanító: Micsoda banda!

Joubert: Ez még semmi. A Botha belenyomta a Buller fejét a pocsolóába és azt kiabálta neki: „Nesze Tagela! Nesze dritt!” Ezt kiabálta, igen, isten bizony.

Tanító: Eddig volt?

Joubert: Eddig. De én nem hagyom magamat. Jöjjön csak el délután hozzánk az a gazember, majd otthon adok én neki...

Tanító: Hallgass! Új le. Hát amért verekedtek, itt maradtok kettőtök. A pedellus rátkozza az ajtót. Majd megintalak én benneteket.

Egy fü (nyelvét öli a bezárottak felé): Mee! Ugy kell, ugy kell!

Tanító: Te még csufolod őket? No megállj! Te is itt maradsz kettőtök. Nemesak ezért, hanem mert árulkoztál. Te áruló! Te spici! Hogy hívnak?

A kis fü (sirva): Spionskop...

— o. —

SZÍNHÁZ, ZENE.

** Lindh Marcella. Talán még most is tapsol és éljenez a Royal-teremben a legnagyobb élő dalénekesnőnek a közönség, amely a műsor befejezése után nem akart távozni, részben úgy maradt, részben meg a pódium elé töltött. Lindh Marcella három ráadását még be tudtam várni — egy angol és egy francia dalt, majd a közönség viharos óhájára Brahms meghatón egyszerű népballedját: *Schwesterlein, Schwesterlein*... — és talán még most is tart a hangverseny második, rögtönzött része, ahonnan az újságíró kötelessége elszólitotta. Nyugat-európai babérokkal dusan megrakodva lépett ma este magyar pódiumra a zsenialis művésznő, aki a daléneklés birodalmában manapság fenn viseli Barbi Alice koronáját. Landi Camillának szebb a hangja és különösen gondokaszerű mélységének déli melegségével és káprázató fényével ragad el, de távol áll az igazi művészetnek attól a szuverén magaslattól, ahová Lindh Marcellához a kritika a hálás köszönet alakjában jut el. Az ilyen művésznőnél, akinél fölüleges konstatació a technika cizellált tökéletességét, az énekművészet hajszálmomságát, a trillák madárhang természetét és a staccatok bizosságát, már csak az egyéniség érdekel. Csodálatos ösztönrel talajja el minden dalnak a történelmi stílusát és amikor ma este ó-olasz dalokat énekelt, elült a föld színéről a maga csillogó modern aszsonyaival a Royal-terem: ott ültünk a zenekedvelő Steglina herceg napolyi palotájának zenetermében, ahol a gyöngye hangja régi módi zongorán maga Pergolese, a fiatal maestro már a halálos bélyeggel a homlokán kísér egy csalagányt, aki az ő *Se tu m'amí* dalát éneklé. Miért is nem jut eszébe valami raffinal-

tabb izlésű impreszáriónak, hogy Lindh Marcellával történelmi hangversenyt rendeztesse! A művésznő a mult század kosztiójában stilszerűen töremben gyertyafény mellett, régi zongorának, hárfának és fuvalának kísérete mellett énekeljen dalokat Pergolesétől, Paesiolótól stb., a közönség is korhű ruhában jelenjen meg, kivéve az újságírókat. Pazar gyönyörűség volna. — *Dell'Acqua: Villanelle*-jében Lindh Marcella a „Ziergesang” minden bosszorkányos ezermesterségével bővészkedett, míg a német dalokban egyszerű érzelmességgel és pajknos vidámságot juttatott érvényre. Franz: *Ein Friedhof* című dalából a temető oszondességének egy sejtelmes sóhaja érintette hidegen homlokunkat, Weber: *Der kleine Fritz* című tréfás genre-képe úgy hatott, mint valami édes gyermek-adoma. A legnagyobb hatást a művésznő műsorának harmadik részével aratta: Paladilho *Le voyage et Petit chansonnet*, egy remek hollandi búcsódallal, egy spanyol népdallal (*ballero castellano*) és egy skót balladával. Minden egyes dalt meg kellett ismételnie, nincs az a tökéletes színházi ensemble, amely tragédiákat és vígjátékokat úgy tudna eljátszani, mint Lindh Marcella aca, amelynek vonásain tragédiák vonaglanak el és tréfák kacagnak. Vagy talán csak nagy, mexicói fekete szemén keresztül sugárzik ki a belső érzés? — A hangversenyen még Kemény Rezső hegedűművészt halloítottuk, aki *Viotta-Joachim* a-moll versenyszólóját játszotta az adagiotéit és *Sarasate* d-dur spanyol táncát. Temperamentumos művész briliáns technikával, akit szintén megtapsoltak. Ries: *Perpetuum mobile*-jével köszöntö meg ráadásul. — A zongorakíséretet Dienzl Oszkár nagy tehetségű fiatal művésznő játszotta precíz érzékkel. A hollandi búcsódal után, amelynek kísérete nagyon nehéz, Lindh Marcella a közönség előtt hálásan szorította meg Dienzl Oszkár kezét. A hangversenyt zenekedvelő közönségünk elítje hallgatta végig.

(G—ly)

** Az intendáns elutazott. Gróf Keglevich István intendáns tegnap este Olaszországba utazott, hosszabb tartózkodásra. Az intendáns, mint értesülünk, legalább egy hónapig lesz távol, amit meg is tehet a mai örvendetes viszonyok közt, mikor a *Nemzeti Színház*-nak olyan szép rendben van a szénája. Az intendáns elutazásánál is érdekesebb azonban az a hír, amelyet rendszeren jól értesült forrásból kapunk, hogy még tegnapelőtt délután aláírták a *Nemzeti Színház* új igazgatójának a szerződését. Ezt a hírt az intendáns elutazása megerősíteni látszik. Azt is beszélük, hogy a Nemzeti Színház igazgatóságának ügykörét az új rend alkalmából kettéválasztják. Lesz egy művészeti igazgató és egy adminisztratív igazgató. Ez az adminisztratív igazgató pedig gróf Festetics Andor volna, aki a *Budapesti Napló*-ban megjelent nyilatkozatában azt konstátálta, hogy mint művészeti igazgató kapta meg felmentését.

** Jan Kubelk. A szelid cseh fiú állítólag bucsuzól ma megint hegedült a Vigzínházban. Ártatlanul, szinte félnék szenteséggel a külső világában, akár egy falusi kis lány, akit a rektram biztat, hogy csak rajta, el kell mondani bátran azt a köszöntőt a földesur nevenapjára. Az a szőke üstökű zongorajátzó is, aki előtt egy kitipeg, mintha apró kerekében járna, inkább valami ezermester, aki kiterel egy fekete irakkos, nagy barnahajás embernyi babát, aztán megrótolja, játszik, amíg vége nincs a számnak. A publikum nagy lármát csinál a tenyerével, s a hosszú baba azt is tudja, hogy akkor éppen meg kell hajolni. Meg is teszi kedves szögletességgel csak egy kicsit, a fejével, először előre, aztán egy picit jobb felé, még egyszer, aztán újra egy kis fordulással jobbra, még egyszer és még egyszer. És akkor még csak néhány tipegés és kinn van a színpalak között. Ezt így megcsinálta ma egyformán isten tudja hányszor és közben bemutatott egy hivatalos programot jobban a sorrendben: 1. *Sarasate: Carmen-fantázia*. 2. *Joachim* Románó a „Magyar concert”-ből. 3. *Paganini: Bosszorkánytánc*. És amit olyan igénytelen állásban a hegedűjén művelt, arról még a leglaikusabb ember is a színházban tudta, érezte, hogy mesteri, rendkívüli; és szakértő, nem szakértő osztotta az elismerést és bizonyosan mindenki örült ma is a cseh fiúnak és szeretete őt. A program után nem ment el senki, hanem tapsolt erősen és sokszor, arra a hajasbaba épp oly nyugodtan, mint az első számot, elhegedülte a Paganini *Gode save the Queen*-jét és amikor megint nagyon sokszor tapsoltak még kimenőben az emberek, még játszott a *Sarasate: Repülj fecském*-jéből is. Ezt hálából tette, épp csak egy lelkes kis csapatért, amely ahogy sem ment el és kendőt is lobogtatott, de mikor megtudták, akik már a garderróban voltak, azok is visszajöttek téli-kabátosan. Akkor épp csak annyi változás történt, hogy egy tines lekvánokozott a hosszú hullámos hajból Jan Kubelk homlokára. Kubelk előtt Makai-Szécsi Kalandjában gyönyörködött szívből a közönség

amely egy helyet sem hagyott üresen, úgy hogy a Budapesti Építőiparosok Segélyegyesülete özvegyeinek és árváinak sem lesz okuk panaszkodni a vigzínházi estéért, amely tudvalegleg jótékonyoélu volt.

** Richter János távozása. A bécsi művészvilágnak nagy szenzációit hozott a félhivatalos *Wiener Abendpost* mai száma: közli, hogy Richter János, az udvari opera karmestere felmentést kérte és az udvari színházak intendatúrja a felhozott okokat kellően méltányolva, kénytelen volt a bécsi zenevilág korifeusának kérését teljesíteni. Felmentéséről a félhivatalos ezeket jelenti:

Richter János udvari karmester Manchesterből az udvari Opera igazgatóságához levelet intézett, amelyben sürgősen kéri, hogy szerződésétől mentse fel és helyezze nyugalmába, Richter kérésének támogatására azt hozza fel, hogy elfáradt a színházi teendőknél és egészsége is megrendült. Azonkívül Mahlernek az Opera igazgatójának magánlevelet is írt, amelyben kérvényének az irányadó hatóságoknál hathatós támogatását kéri. Richternek sürgős és elutasíthatlan okaira való tekintettel az udvari színház főintendatúrja beleegyezett a kért elbocsátásba.

Richter János tehát megváltik a bécsi udvari opera és az udvari zenekar karmesteri állásától. Meghitt barátai előtt rég nem titok, hogy Richter attól a perctől fogva, amikor Mahler Gusztáv lett az udvari opera igazgatója, elhatározta, hogy odahagyja díszes állását. Nyíltan megmondotta, hogy türelmetlen neki az az atmoszféra, amely Mahler igazgatóval bevonult az udvari operába. Ezek voltak azok az okok, amelyeket az udvari színházak intendatúrja méltányolni tudott.

** Népszínház. Szép Helénát ma este új, még pedig női Párisnál láttuk a Népszínházban. A színház korábbi regiméjéből származott át a divat Párisból nével játszani s jól emlékszünk még arra a klasszikus Heléna-korra, amikor Hegyi Aranka az ifjú páfztor szerepében olyan művészi volt, hogy szinte elfelejtette velünk — nőiségét. Ma este Z. Bárdi Gabi jelent meg előttünk az „almás férfi” szerepében. Dícséretre legyen mondva, elég férfias volt s szép hangját teljesen érvényesítette énekparthiejében. Sok tapstot s egy szép virágbokrért kapott. Az előadás maga pajkos jókedvvel folyt s a főszereplők: Kéry Klára, Kovács, Németh meg lehetnek elégedve a zsúfolt ház sűrű tetszésével. (M—s.)

** Adorján báró Kolozsvárott. Prém József pályanyertes drámáját, *Adorján báró*-t új átdolgozásában tegnap adták a kolozsvári *Nemzeti Színház*-ban. Érdekes premíer volt, melyre maga a szerző is lerándult, Bölönyi József intendáns meghívására. Szerencsés szereposztás és gondos, lelkes előadás nagy sikert biztosított a darabnak, mely négy felvonásra összevonva igazán hatásosá vált. Fő Szeréna játszta Szidóniát s ő vált az előadás központjává, mellette Tompa, mint Adorján és Szentgyörgyi, mint Salgó gróf tüntek ki. De nagy hatása volt Bihari Ákos játéknak is, a morfinista Mindszenty szerepében. A vízió jelenetével valóságga elragadta a közönséget. *Vendrei, Hatala*. Györgyike és Laczó Aranka is hozzájárult az est sikeréhez. A szerző minden felvonás után összesen vagy tizenötösör hívták ki. A rendezés Janovics Jenő érdeme. A darabot ma ismétlik.

** Elhunyt librettista. *Bécsből* jelentik, hogy Held Lajos, a *Neues Wiener Tagblatt* színházi kritikusa ma hatvanhárom éves korában meghalt. Held, mint jó operette-szövegíró volt ismeretes; ő írta a nagyon népszerű *Madarász* és *Bányamester* szövegét. Három héttel ezelőtt alak elő legújabb operettjét a *Theater an der Wien*-ben.

** Az Aurora irodalmi és művészeti kör tegnap este a Nemzeti Szálló fehér termében fényesen sikerült estélyt rendezett, melyen közreműködtek Vértessy Gyulán kívül, aki egy pompásan megírt humoros karcolatot olvasott fel „A kavházi alakokról”, felolvasásával freuetikus hatást érve el. Molnár László, Gyöngyi Izso, Kordin Mariska, Kornay Rikárd, Weber Jolán és Róza Margit közreműködésükkel nagyban emelték az estély sikerét. Elismerés illeti a rendezésért Bekies Gusztávné és Laky Imréné urnókat, az estély háziasszonyait.

** Kleopatra főpróbája kedden lesz a Magyar Színházban. A főpróba jegyeket válthatni egész nap a Budapesti Újságírók Egyesületének helyiségében. (Kerepesi-ut 17. I. em.)

** Eredeti színdarabjáték Kolozsvárott. A kolozsvári Nemzeti Színházban legközelebb színe kerül *Felszeghy* Dező eredeti 5 felvonásos szomorujátéka: *A trónért*. A darab a 17. században játszik, s hőse Székely Mózes.

** Premier a Gyermekek-Színházban. A Feld-féle *Fővárosi Gyermekek-Színház*-ban tegnap került először színe *Feld Aurélnak A tengerszem tündére* című eredeti varázsgéje. A poetikusan nyelvezettel megírt és nagyon mulatságos újdonság zsúfolt ház előtt került színe s rendkívül nagy tetszésben részesült.

A szereplők közül: *Feld Olga, Torday Déry, Kahler és Tihanyi* voltak ki. Az óriási siker folytán az újdonság végleg műsoron marad. A vasárnapi előadást, mint halljuk *Jókai Mór* is végig nézi, akinek meséje után írta *Feld Aurél* a pompásan sikerült gyermekdarabot.

* A medvebőrös a Telefon Hírmondóban. A Telefon Hírmondó ma esti programját az Operaházban színekörül Medvebőrös opera fogja kitölteni. Wagner Siegfriednek e háromfelvonásos, mely az opera repertoárján illendő szerepel, már csak azért is érdemes a meghallgatásra, mert érdekes összehasonlítást tehetünk a nagy mester és fia között. — Az opera ez előadása után a szerkesztőség érdekes híreket olvastat fel, majd katonai és cigányzene lesz hallható 11 óráig a kagylókon keresztül.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ A magyar történelmi társulat ma délután 5 órakor az Akadémia kistermében választmányi ülést tartott *Thaly Kálmán* elnöklete alatt. *Thaly Kálmán* jelentést tett a *Szilágyi Sándor* síremléke ügyében kiküldött bizottság működéséről. A síremlék készítését a *Schickedanz* és *Herzog* cégre bízták, a síremlékre jövő bronzrelief mintázását pedig *Padusz János* vállalta magára. Ezután *Bleyer Jakab* felolvasta „Adalék Zrínyi Miklós és udvara jellemzéséhez” című kitűnő értékesítését. Végül a magyar királyság 900 éves jubileumának megünneplése ügyében a választmány bizottságot küldött ki, melynek tagjai *Pauler Gyula* elnöklete alatt *Czobor Béla, Lányczy Gyula, báró Nyáry Gyula* és *Bekeffy Remig*.

○ Erzsébet-album. *Gábel Gyula*, tanügyi irodalmunk e munkás tagja, Erzsébet-albumot szerkeszt, amely április hónapban fog megjelenni. Az album, amelyből mai számunkban közlünk mutatót, díszes és érdekes lesz és tiszta jövődelmet a szűnidei gyermektelep, a Ferenc József tanítókháza és a Magyar tanítók kaszinója javára fordítják.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ Irodalmi pör. *Latzkó Andor*, lapunk jeles munkatársa, a múlt év augusztus havában verses tárcát írt, amely a *Budapesti Naplóban* jelent meg. Ez a tárca nyilván nagyon megtetszett az *Esztendő és Vidéke* című hetilapnak, amely minden nagyobb foku skrupulus nélkül lenyomatta a tárcát s egy óvatossan kiválasztott álnevet írt alá. *Latzkó Andor* értesítést szerezvén a dolgról, pürt indított a nevezett lap kiadója dr. *Prokopp Gyula* ellen a komáromi törvényszék előtt. Az irodalmi pörben a törvényszék igen érdekes és következményeiben bizonyára üdvös ítéletet hozott. A kiadót ugyanis szerzői jog bitorlása címén ötven korona pénzbüntetésre ítélte, behajthatóság esetén öt napi fogházra. Elmarasztalta továbbá a kiadót ötven korona kártérítés és a perköltségek megfizetésében is. Az ítéletnek dr. *Kéry Miklós* bíró referációjára alapján készült indokolása szerint, a kiadó nem hivatkozhatik a szerkesztő felelősségére, akik csak a büntető felelősség terhel a lap tartalmáért. Azonkívül egy kis körültekintéssel megállapítható volna az, hogy a versetárcát a lap szerkesztőségéből ki nem kerülhetett s így öt mindenestre gondatlanság terheli. A büntetés kimérésénél pedig figyelembe kellett venni azt, hogy hazai viszonyaink a szerzői jog hálhatós védelmét és megsértésének erőlyes megtorlását szükségessé teszik.

§§ A banda főnöke. A büntető törvényszék elé ma egyszerre hét gyereket állítottak, kik közül négy még iskolakülsős s csak kettő érettség meg a büntetőjogi felelősségre. A legfiatalabbik, a legtehetségesebb tagját a komániának *Zsédő Bélának* hívják s társainak bizalmából a banda főnökének vagy a csirkefogók királyának választották meg. Kihívó, mérész feleletével vonja magára az elnök figyelmét és haragját.

— Tanultál-e mesterséget? — kérde tőle az elnökli *Haupt* bíró.

— Tanultam. Cserépek akartam lenni.

— Aztán miért nem lettél? Miért szöktél meg a gazdától?

— Nem szöktem meg, nem igaz. Nem is az a kérdés most, hanem az, hogy miért tartanak itt fogva engem, mikor rendes lakásom van. Négy hónapig tartanak vizsgálati fogságban.

— Ne beszélj erről! Most nem ez a kérdés. Ha ilyen hangon folytatod, csak azt áruod el, hogy megérdemelted a vizsgálati fogságot. Majd lesz rád gondunk. Vagy már egyszer meg is voltál büntetve?

— Meg, de az csak nem olyan nagy dolog.

A kihívó hangot végre megsokalta az elnök, s figyelmeztette a kis zsiványkirályt, hogy tisztességesen viselkedjen.

E jelenet után *Zsédő Mihály*, a gyermek atyját hallgatta ki a bíróság. A szerecséden apa a következőképen mondta el fiának történetét.

— Szegény iparos vagyok. Neveltettem a gyereket, sok-nagy költséggel. Nem fogott rajta sem a rossz szó, sem a jó szó. Már hét esztendő korában

megszökött hazulról, s máskor nem is láttam, csak olykor-olykor, mikor valamelyik hozta haza a házamba. Egy hétig otthon maradt, aztán négy forintommal megszökött. Visszattem a csavargók közé s megválasztatta magát a csirkefogók királyává. Ennek a fiúnak már hét szurása van az oldalában, mert már kilenc esztendő korában késsel viaskodott a pajtásaival. Ne méltóztassék hinni, így fejezte be a boldogtalan apa a beszédét, hogy én itt, mint vádló beszélek. Azt akarom, hogy a fiamat megjavítsák, küldjék kérem a javítóintézetbe s ne bocsássák ki addig, míg el nem viszik katonának.

A fu közönyösen hallgatta atyja vádbeszédét, mintha nem is őt illette volna. Rá sem nézett a megtört emberre, aki sirva ment ki a tárgyaló teremből.

Az elnök ezután a többi vádlottat vallatta. *Stifter Kálmán* tizenkét esztendő s most jár a negyedik elemi iskolába. Ő is már büntetve volt. *Szabó János* tizenegyet esztendő. Mestersége még nincs, most akar menni hentesinasnak. *Piller Vilmos* tizenkét esztendő s szintén nincs mestersége. *Háram Henrik* huszonhárom esztendő veklis. *Michna Mihály* husz esztendő ruhatisztító.

Ezekből áll a társaság, melyet lopással vádol a királyi ügyész. Többnyire kirakatokból loptak, vagy bemásztak egy nyitott ablakon s hol egy kabatot, hol egy pár eszimat vagy egyéb holmit vittek el.

A törvényszék dr. *Daróczy* alügyész vádbeszéde és dr. *Balogh Imre* védelme *Zsédő Bélát* öt rendbeli lopás vétségéért két évi fogházra ítélte, amelyet javítóintézetben kell kitöltenie; *Stifter Kálmánt* egy lopásért három heti fogházra, *Szabó Jánost* hat heti, *Michna Mihályt* három napi fogházra és tíz forint pénzbüntetésre ítélte; *Pillert* és *Háramot* a tulajdon ellen való kibégás vétsége alól fölmentette.

Nyiltér.

kapthatók Budapestben, Károly-körút 9. szám és vidéken minden jobb üzletben, mely magvakat tart.

Kleinoscheg-Elysée
a Szegjobb Fejzsgő

(Az e rovat alatt közöltetnek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK.

Bécs, március 2. Báró *Beck* vezérkari főnök nejét ma temették el. A gyászoló közönség között voltak *Frigyes, Jenő* és *Rainer* főhercegek is.

Róma, március 2. A képviselőház a szükségrendelet tárgyalása során 222 szavattal 189 ellenében oly napirendet fogadott el, amely bizalmat fejez ki a kormány iránt.

A pápa 90-ik születése napja.

Róma, március 2. A pápa ma a bibornokokat, püspököket és prelátusokat fogadta, akik őt 90-ik születésnapja, valamint megválasztásának 20-ik évfordulója alkalmából üdvözölték. A szentatya, válaszolva az *Oreglia* bibornok által átnyújtott emlékiratra, örömmel mondá, hogy hosszú életre ráért halát ad Istennek.

A szent év, mondá azután, gazdag gyümölcsöt fog teremni. Utalt azután a nagyszámú zárandóklatokra és hangsúlyozta, hogy ha a jubileumi évet alkalimul veszik arra, hogy elvessék a rágalom és megvetés magját, azt bocsassa meg az Isten. A mostani ünnepek Rómanak igazan ünnepek. Profan mende-monták és istentelen jelenetek megtalálják ugyan helyüket Rómanban is, de megsem Rómanak azok.

A pápa azután mindnyajukat felszólította, hogy imádkozzanak Istenhez, hogy könnyűüljön meg a véres parviadalon, melyet már hónapok óta vivnak Dél-Afrikában, és ne engedje, hogy a haboru tovább dunjon. Azok, kik ott egymással barcolnak, mind Isten gyermekei és a mi testvéreink, és már igen sok az áldozat. Vezesse Isten szívüket a kölcsönös önmegkélés és megbékülés útjára. Csak így fogják nemsokára lojális és erős barátságukat megint helyreállítani, amely kölcsönös békebe való készség és igazságosság által meg fog erősödni. A pápa végül aidaat osztott s azután cercio-t tartott. Ő szentsége kitűnő egészséggel örvend.

Tüntető angol diákok.

Montreal, március 2. *Lady Smith* felszabadulása alkalmából tegnap tüntetések voltak, melyek a tetőpontot az angol deákoknak a francia Leval-egyetem ellen intézett támadásában értek el. A deákok ki akarták tüzni az egyetem lobogót az egyetem épületére.

Kisebb összejutkozás után az egyetem tüzi fecskendőt hozták működésbe a deákok ellen, mire a tömeg betörte az ablakokat és egyéb módon is megrongálta az egyetem épületét. Estefelől azt az angol lobogót, melyet az angol deákok erőszakkal kitűztek egy francia újság épületére, a francia deákok letépték. Erre komoly verekedés támadt, melyben több rendőr és diák megsebesült.

Német civilizáció Kínában

Berlin, március 2. A birodalomgyűlés mai ülésén a tengerészeti költségvetés tárgyalásánál, melyvel együttesen tárgyalták *Kiaoesau* költségvetését, *Tirpitz* tengernagy a kiaoosau viszonyokat kielégítőeknek mondja. A kínaiak igen jól érzik magukat a német uralom alatt. Gazdag kínaiak Kiaoosauban költöznek. Német tőkepenészek is igyekeznek ott tevékenységet kifejteni. Körülbelül két év múlva megnyitják a Santung-vasut első szakaszát. Akkorra a kikötői építkezések is elkészülnek. A katonaság egészségi állapota javulni fog, mihelyt szellős és nagy kaszárnyákban helyezik el őket. Az iskolai viszonyok is javultak. Kiaoosauban le lehet tenni az önkéntesi vizsgálatot. Ami a maláriát illeti, egyetlen egy eset fordult elő. A betegségek behurtrra és tíznapra szorítkoznak. Cingtautól néhány kilométernyire jó forrásra találtak. Annak idején vízvezetékét fognak építeni.

A francia képviselőházból.

Páris, március 2. A képviselőház mai ülésén *Lasies* (nacionalista) hosszabb beszédben indokolja az állami törvényszék előtt lefolyt pör tárgyában beadott s egy hónapra elhalasztott interpellációját. Panaszkodik az állítólag elkövetett törvénytelenések, házmotázások és letartóztatások miatt.

Waldeck-Rousseau kijelenti, hogy az állami törvényszék teljes függetlenséggel hozta meg ítéletét és az ország ezt az ítéletet helyeselte. Soha a védelemnek nagyobb szabadságot nem biztosítottak. (Tetszés.) Ő örül, hogy ezt a pört megindította, amely nyugalmat adott az országnak. Naponkint bizonyágot tesz az ország háladatosságáról. (Élénk tetszés az egész baloldalon. Ellenmondás jobbról.)

A kormány által visszautasított egyszerű napirendet 318 szóval 232 szavattal ellenében elvetették. Ellenben a miniszterelnök által elfogadott napirendet, amely a kormány bejelentéseit helyesli, 282 szóval 132 ellenében elfogadták.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, március 2. A *Nobel* dinamit-részvénytársaság közgyűlése április 2-án lesz. Osztaléknál 90 koronát fizetnek részvényenkint, ugyanannyit, mint tavaly.

Pétevár, március 2. *Witte* pénzügyminiszter közlése teszi, hogy a jövő év enkortermelése az egész birodalomban 54,014,708 pudban állapított meg, a miből 35,500,000 pud esik a belföldi szükségleteire, ugy, hogy még 18,514,708 pud fölösleg marad.

London, március 2. (*Gabonapiac*.) Az irányzat általában névleg változatlan. Városi liszt 23—28 sh., repceolaj 25 sh. 6 p. Behozatal: buza 10,000, árpa 2000, zab 90,000 qu. Az idő változó.

Liverpool, március 2. (*Gabonapiac*.) Őszi buza amerikai 6—6½ p.-vel, amerikai tengeri 4½—½ p.-vel drágább, amerikai liszt 3 p.-vel olcsóbb. Az idő változó.

New York, március 2. (*Értéktőzsde*.) Váltó Londonra 4.82%. Váltó Berlinre 94.7%. Ezüst —.

New York, március 2. (*Terménytőzsde*.) (*Záralt*) *Gyapot*: New Yorkban helyben 9.2. (9.7%). Áprilisra 9.20 (9.14). júniusra 9.21. (9.14). New-Orleansban helyben 9.—. (9.—). — *Petroléum* Stand white New Yorkban 9.90. (9.90). Stand white Philadelphianban 9.85. (9.85). Refined in Cases 11.10. (11.10). Credit Balances at Oil City 16.8. (16.8). — *Zsír*: Western steam 6.15. (6.15). Rohe és Brothers 6.40. (6.35). — *Tengeri* irányzata állandó. Márciusra —. (—). Májusra 40.—. (40.½). Júliusra 40.½. (40.½). — *Buza* irányzata szilárd. Píros ősi helyben 74.7. (75.—). Szeptemberre 71.½. (71.½). Márciusra 73.½. (73.—). Májusra 71.½. (71.¾). Júliusra 71.¾. (71.¾). Gabona szállítási díja Liverpoolba 3.¾ (3.¾). — *Kávé*: fair Rio 7. sz. 8.¾. (8.¾). Áprilisra 6.55. (6.70). júniusra 6.55. (6.70). — *Liszt*: Spring Wheat clears 2.70. (2.70) — *Cukor*: 3.½. (3.½). — *On*: 33.75. (33.—). — *Réz*: 16.25. (16.25). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, március 2. (*Terménytőzsde*.) (*Záralt*) *Buza* irányzata szilárd. Márciusra 64.½. (64.½). Májusra 65.¾. (65.¾). — *Tengeri* irányzata állandó. Májusra 34.¾. (34.¾). — *Zsír*: Márciusra 5.77 (5.75). Májusra 5.87 (5.85). — *Szalonna* short clear 5.95. (6.85). — *Sertés*hús: Februarra —. (—). Májusra 10.45 (10.40). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK.

Egy magyar Marconi.

A Budapesti Naplónak a *Figaro* nyomán közölt „Látogatás a sebesültknél” című cikke különösen kiemeli, hogy az összes európai tudományos munkák, még a németek is — a Röntgen-sugarat — Lénárd-sugárnak hívják. És így végződik a cikk: „Ez a Lénárd pedig magyar ember. És nekünk magunknak is Röntgen-sugarat kell írunk, mert ha azt írjuk, hogy Lénárd-sugár, senki sem tudja miről van szó, csak a német, francia és angol tudósok. De mi a magyar közönségnek írunk...”

Ezzel kapcsolatosan bizonyára érdekes a következőknek az elmondása is: Alig van ember, aki a *Marconi drót nélküli való táviró-készülékéről* ne hallott volna, de hány van olyan, aki tudja arról, hogy az angol posta Marconi találmányát elvetette és hazánkban, az alig husz éves Schaefer Béla találmányát fogadta el.

Anglia egyik előkelő lapja, a *Daily News* december 5-iki számában a találmány korszakos jelentőségéről így ír:

Amaz emlékeztető kísérletek sorából, amelyeket a táviratozás és telefonozás terén az utolsó évtizedekben folytattak, a legjobban kiemelendők Sir William Henry Preece, a Post Office első elektrotechnikusának és Mr. John Gavey, jelenleg a South Wales District első mérnökének találmánya, az úgynevezett elektro-magneses táviratozási módszer, összekötő vezeték nélkül, amely módszert annak idején elég kimerítően ismertették. Két évvel ennek a rendszernek alkalmazása után kevéssel Sir W. H. Preecenek a postaszolgálatból való kilépése előtt, sikerült Marconinak az angol kormány figyelmét magára vonni és ismét megkezdődtek a kísérletek Lavernock körül.

Ujból felemlítjük, hogy a fiatal tebenséges olasz találmánya a kohereren nyugszik: kevéssel azután, hogy a valóban csodálatra méltó eredmények általános beszéd tárgyává lettek, Sir William Preece a *Society of Art* évi gyűlésén tartott beszédében megjósolta a drót nélküli való táviratozásnak azt a fokát, amelyet ma elértek. Jelenleg ujból folytatnak kísérleteket Lavernock erőd és Weston Esplanade között. Egész sor rendkívül érdekes kísérlet olyan módszerrel, mely ugyanazokat az eredményeket egészen más módon biztosítja. Az új készülék, amely egy magyar feltaláló látnokának gyümölcse, kezeletében még egyszerűbb, mint a Marconi-készülék. A különbség a két készülék közt főleg a felfogókön található. A küldők lényegében egyezők. Ahol Marconi az ő szabadalmazott kohererjét használja, ott a magyar a felfogónak egy újabb, egyszerűbb alakját érvényesíti, ennek szerkezete nem titokzatos összeállítás, hanem közönséges kis tükrök-

lap, amelynek hátsó oldalán, az ezüst felület egy rövid résszel ketté oszlik. Ennek a résznek a működése villamos hatásoknak van alávetve; ez a villamos tudományának egyik ága, melyben még sokat tanulhatunk. Hogy az egyszerű készülék miként működik, az jelenleg még titok a tudomány előtt. Ahol a villamos hatások következtében a koherer vezetővé válik, s áramot bocsát át, ott Schaefer felfogója azt folyásában megakasztja.

A kísérletek megmutatták, hogy a működés teljesen megbízható és a sürgönyök minden nehézség nélkül olvashatók. Weston és Lavernock Point közt egész nap ez új rendszerrel váltották sürgönyüket.

E találmány feltalálója Schaefer Béla Budapestről, körülbelül egy évvel ezelőtt vonta a figyelmet először készülékére. Találmányának bemutatását a napokban Mr. Gavey és Mr. Lamp államtitkár is meg fogják tekinteni.

Igy irt erről a találmányról az angol lap és az eredmény ma már az, hogy az angol posta elvetve a Marconi-féle rendszert, a Schaeferét fogadta el és hogy a német admirális Schaeferet rendkívül meleg levélben hívta meg készülékének bemutatására.

P. B.

— A szabadjegy. A színházi szabadjegy Párisban is divat, még pedig nagyon régi hagyomány s hiába küzdöttek ellene a színházigazgatók és a kritika. A szerző darabja minden előadásához ötven darab jegyet kap, amelyet aztan jegyalkalmak eladnak, az árán felül, ha a darab jól megy és áron alul, ha a darabot kevesen látgatják. Legutóbb az Opéra populáris ezeket a szabadjegyeket pénzzel akarta megváltani, hanem a drámai szerzők egyesülete kerekén visszautasította az ajánlatot. A Le Matin ebből az alkalomból közkezdést intézett erről a kérdéssel. Victorien Sardou például ezt mondta:

— A szabadjegyek nélkülözhetetlenek a szerzőre nézve. A császárság alatt előadtam a Gymnaseban *Séraphine* című darabomat, amely a Faubourg Saint-Germain urainak nem tetszett. Pisszegések is történtek, nagy tüntetések. De mit tettem én? Fogtam az ötven jegyemet, s elvittem a *Stéde* szerkesztőségébe, ahol szétosztották őket a legizmosabb tenyerű szedők között. Ez a klakk a viharos tetszésével legyűrte az előkelő pisszegőket, s a darabom mentve volt.

Épp így mentette meg Victor Hugo az ő *Hernani*-ját és *Ruy Blas*-ját.

Georges Feydeau azt mondta:

— A szerző, akinek pénze és szerencsége van, egyszerre léphetre. De nekünk össze kell tartanunk a kollégáinkért, akik adóssággal és pénzzavarokkal küzdenek. A tantiémeket elfogadják a hitelezők, de a szabadjegyeket nem. Így hát marad valami a szerzőnek is. Ott van a mi jó Percher cégünk, amely

a szerzők jegyeivel kereskedik. Ott még előleget is lehet kapni. És ilyen szép dologról mondanának le a szerzők? — Soha!

— Az okos elefánt. A Jardin des Plantesban négy elefánt van mostanában, amelyek közül az egyik különösen okos állat. Már Kambodzéból Marseillebe való hajózása közben is erősen foglalkoztatta az őreit. A konyha illat mindig lecsalta a szakácsokhoz, úgy hogy csak nagy nehezen lehetett fölcsalni. Párisban Coutis — így hívják az elefántot — csakhamar nagy barátságba keveredett az őreivel, akik a szórakoztatására bukfencet vetettek és trombitákat harsogtattak. De Coutis hamar megunta ezt a szórakozást és más mulatságot keresett. Kinyitotta az udvara ajtaját és kiszedegette a kerítés léceit. Egyszer egy suszterinas égő szivarvégét akart az ormányába dugni. Erre olyan erősen fújt rá, hogy a kalapja elröpült. Coutis, mint a Temps írja, nyenc ugyan, de azért nem veti meg a kenyeret sem. Hanem gyakran megösi, hogy a kenyérdarabkák, amiket vetnek neki, az udvarkerítése és körül közé esik, amelyhez a közönség támaszkodik, úgy hogy Coutis sehogya sem tudja megkapni a kenyérdarabkákat. Erre Coutis oda illeszti az ormányát a kerítés két léce közé és olyan erősen ráfúj a kenyérdarabkára, hogy az visszakérikül az emberek lábai elé! Azok aztán fölveszik és újra oda vetik nekik.

— Ötlet a harctéren. Messze, a dél-afrikai harctérről távol első helyeken, ahol nem éri közvetlenül a lelkeket a háború borzalma, sok-sok eszefordulás esik az angolok rovására. Mig odalenn vérben vonaglanak, sóhajtanak szétrocsolt emberi alakok, addig nyugalmas vidékeken a vice is járja, olyik érzelmes szív meg is sokajja. Hanem hát a háborúnak ezért mégis van humora, van a borzalom közepett ület is, min mulatni lehet. A Tugela mellett folyó csaták egyikében egy kis boer csapat ágyuval védelmezett egy kopját. Az angolok annyira szorongatták őket, hogy vagy gyorsan vissza kellett vonulniuk, vagy abban a veszedelmében voltak, hogy elfogják őket. A legnagyobb baj azonban az volt, hogy az ágyu visszavonulás esetén az angolok kezébe esett volna. Végre a boer parancsnoknak jó gondolata támadt. Egy árkoba vitette az ágyút, betakarták földdel és egyszerű fakesztertet tettek föléje, abban a reményben, hogy a kegyeletes angolok nem fogják zavarni a kereszt alatt vélt halott nyugalmát. Néhány nappal később az angolok ismét visszavonultak, s a boerok elfoglalták ura a dombot. Az ágyu sirát nemcsak sértetlenül találták, hanem fehér kövekkel volt köröskörül kirakva s mezei virágból való koszorúval diszítve. A boerok persze azonnal kiásták az ágyút rejtékéből s nemskára hatalmas lövegek röpültek az angol tábor felé.

REGÉNY.

UJ FÖLD

Írta: KNUT HAMSUN.

(24)

Az újságíró most elbeszélte, hogy a cári udvarban egészen komolyan kiírtott az éhínség; hogy most már nem lehet titkolni; a Times levelezőjét ugyan élesen lecáfolták, de azért a hír még egyre tartja magát.

— Levelet kaptam Öjontól — mondta Milde.

— Bizonyosan visszajön, nem érzi magát jól odafent az erdőn.

Irgent nem érdekelhették ezek a dolgok. Elhatározta, hogy mihelyt csak lehet, távozik innen. Csak Koldevin nem szólt, sőtét szemével hol egyik, hol másik társát nézegette. Mikor Irgensnek bemutatották, egypár közhelyet mondott, leült és hallgatott.

— Elmégy már?

— Igen, haza kell mennem, át kell öltöznöm, Tivoliba megyek. A viszontlátásra!

Irgens elment.

— Itt van. Ez a híres Irgens — mondta az ügyvéd Koldevin felé fordulva.

— Ah, igen — mondta Koldevin mosolyogva. Annyi nagyszerű dolgot mutatnak az urak, hogy egészen zavarba vagyok. Ma a képiállásban voltam... feltűnő, hogy költőink mind olyan finomak, olyan kinyaltak voltak, azt hiszem, már nem rohannak tájékozó szájjal végig a világon.

— Nem. De hát miért is rohannának? Már nem divat.

— Oh igen, az lehet.

Koldevin elhallgatott.

— Nem élünk már a tűz és vas korszakában, jó uram — mondta az újságíró, miközben

az asztal fölé hajolt és egykedvűen ásított... De az ördögbe is, hol marad az a Paulsberg?

Mikor végre Paulsberg is megérkezett, helyet csináltak neki s az újságíró olyan közel ült melléje, amennyire csak lehetséges volt, meg akarta hallani véleményét a helyzetről. Mi tenni való van most?

Paulsberg, mint mindig, most is szófukar volt és tartózkodva nyilvánította véleményét; szinte csak tördökét mondta el annak, amit gondolt. Hogy mit kellene tenni? Nos hát, mégis csak meg kell próbálni, hogy miképpen lehetne folytatni az életet, még akkor is, ha egypár storthing zseni meginog is. Különbön nemskára meg fog jelenni egy cikke, majd elvállik, hogy lehet-e egy kissé segíteni a dolgokon.

Az ördögbe is! Hogy cikket akar írni? Hogy az pompás dolog lesz csakugyan. Csak ne legyen, Paulsberg, semmi körülmények közt sem szabad engedékenynek lenni.

— Azt hiszem, Paulsberg legjobban tudja, hogy mennyire legyen engedékeny — kiáltott Milde a kotnyeles újságíróra.

— Bizza csak ő reá.

— Természetes, — felelt a hírlapíró. — Természetes — ter... Nem is volt különben szándékom, hogy...

A hírlapíró egy kissé bosszantotta a dolog, de Paulsberg iparkodott jóvá tenni a hibát s így szólt:

— Köszönöm a híreket, Grogersen. Igen, hála Isten, te mindig szemmel tartasz bennünket. Ha te nem volnál, nem is tudnák az emberek, hogy a világon vagyunk.

Az ügyvéd söröket hozatott.

— A feleségemet várom — mondta Paulsberg, — Henriksen Olehez ment, akitől száz koronát kér kölcsön. Arról beszélnek, hogy a cári udvarban van éhínség, pedig... De nem, azt még sem mondhatnám, hogy valaha, ugy istenigazában éheztem.

Milde Koldevin felé fordult s így szólt:

— Nem ártana, ha odakünn a falukon is

tudnák, hogy Norvégia így bánik nagy embereivel.

Koldevin megint nézegetett.

— Igen — mondta aztán — szomorú állapotok. Künn a falun sem csupa öröm ám az élet. Savanyu az ott is — nagyon.

— No azt azonban mégis csak el tudja ön képzelni, hogy valami különbség csak lehet a paraszt meg a zseni között? No nem? Nem tudja?

— Odakünn azt tartják az emberek és ez az életük alaptörvénye, hogy aki nem tud segíteni magán, az elvész — mondta Koldevin. — Ott nem házasodik addig az ember, amíg nincs hozzávaló pénze. Azokat meg, akik pénz nélkül teszik s a többiek nyakán lógnak, egyszerűen megvetik, meg.

Most mindnyájan a kopasz emberre pillantának, még Paulsberg is a szemüvege után nyúl, s aztán, hogy végignézte Koldevint, így szólt:

— Hát ez micsoda csoda?

Ez a szó megváltás volt. Mindnyájan nevettek! Paulsberg azt kérdezte, hogy micsoda csoda ez? Csoda? He-he! Ritkaság volt, hogy Paulsberg ilyen sokat beszélt. Koldevin olyan areot vágott, mintha egy szót sem szólt volna, nem is nevetett. Szünet.

Paulsberg kibámult az ablakon, egy kissé mozgólódik, aztán dörmög:

— Hm! Ez idő szerint képtelen vagyok a munkára, ez a napiság nem enged, kivesszi a tollat a kezemből. Eppen esős időt akarok rajzolni, zegernyés, hideg milieut s nem tudok megmozdulni, egy lépéssel sem tudom tovább vinni a dolgot. Így dörmögött Paulsberg, szidia az időt.

Az ügyvéd elég könnyelmű megjegyzést kockáztatott, mikor így szólt:

— Hát akkor írjon valami verőfényes dologról.

(Folytatás következik.)

† Dante háza. A pontremoli-i törvényszék elárvereztetett egy házat, amelyben Dante husamosabb ideig tartózkodott. Mikor 1306-ban Dantét száműzték, Firenzéből ide vonult vissza. A házat úgy ajánlotta fel neki egy márkí és állítólag itt írta meg Dante a *Fekel* néhány énekét. Pontremoli lakosai nem hívták másképp ezt a házat, mint „Dante háza”. Azt hiszik, hogy az új tulajdonos le fogja bontani a régi rozoga épületet. A történelmi érték nem imponál neki.

† Az alvás. Nagy emberekről mindig van szó olyan szempontból, hogy nagyon sok szellemi munkát végeznek, s aránylag keveset alusznak. Humboldt Sándort emlegetik, aki fiatalabb korában egyszerűen csak lefőlt a lámpát, és vagy két órát szundikált a karosszékekben, felfrissült erővel fogott hozzá ismét a munkához. Az ilyen dolgokat rendszeren, mint tényeket fogadják, amelyekben kétkedni nem szabad, sőt tudományos értekezletekben is gyakran tölemlítik. Egy idegbajokról szóló könyv is foglalkozik ezzel a kérdéssel és azt állítja, hogy némely embernek négy-öt óra elég az alvásra — ilyen ember azonban nem sok van — a legtöbb embernek azonban nyolc-tíz órát kell aludnia. Biztosra veszik, hogy az olyan szellemóriások, mint Napoleon és Edison, nemcsak több munkát végeznek, mint mások, hanem hogy féltánnyi alvással beérik. De óvakodjék mindenki attól, hogy utánozza az ilyen nagy szellemeket, amikor nem is bizonyos, hogy a róluk elmondott efféle osudák egészen megfelelnek-e a valóságnak. Nincs dolog a világon, amiben ugy csalódnak az ember, az alvása mértékének a dolgában. Edison, ha maga állítja, talán csakugyan négy órát alszik csak naponkint, de akkor ó igen nagy kivétel és nem bizonyos, hogy sokáig ellenállhasson ilyen módon az álomnak. Erős szellemi munkájú embernek férfikorában nyolc óra semmi esetre sem sok és nagy veszedelmekkel jár az, ha valaki rendszeresen megrövidíti az almat.

Napirend.

Naptár. Szombat, március 3. — Római katolikus: Kunigunda. — Protestáns: Kynigunda. — Görög-orosz: (február 19.) Arlip. — Zsidó: Veadar 28. Pekude. — A nap két óra 22 percek. — Nyugszik d. u. 5 óra 30 percek. — A hold két óra 9 óra 53 percek. — Nyugszik 8 óra 34 percek.

A miniszterek nem fojadtak.
Püspöki tanácskozás a hercegprímási palotában délelőtt 10 órakor.

Az Egyetemi kör feloldása és táncmulatsága este 8 órakor a kör egyetem-téri termben.

A hercegi ifjak társulatának táncmulatsága (Magyar-utca 3. szam.)

A Műv. állítási kör bálja a Sas-kör dísztermében.

A szegedi kör banketeje a Metropole-szállóban.

A pénzügyi tisztviselők országos egyesületének feloldása és táncmulatsága este 8 órakor.

A III. kerületi zene-konzervatórium hangversenye és bálja az obudai Korona-vendéglőben.

Az újpésti zeneművelő-egyesület hangversenye este 8 órakor a „Köznevelődési kör” dísztermében.

Nemzeti múzeum: Képtára, nyitva délelőtt 9 órától délután 1 óráig. A többi tárai 1 korona belépődij mellett meglekinthetők.

Iparművészeti múzeum zárva.
Országos képtár zárva.

Teknológiai iparmúzeum zárva.
Az új országos kupolacsarnok meglekinthető délelőtt 10—11-ig. Belépődij 40 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság: VII. kerület Kerespesi-ut 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-10 délután 2 óráig. Tanácskozó-osztály és Kereskedelmi szakkönyvtár: VII. kerület, Kerespesi-ut 22. szám alatt. Hivatalos órák délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A hazai termékek állandó kiállítása. A Kelet. mintatár és kereskedelem-történeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetés és árusításokat is eszközöl) a városi iparcarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 2 órától 4 óráig. A külügyi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Szórakozó helyek.

Allatkert nyitva egész nap.
Somossy Múlató. Nagymező-utca. Ma egész új szenzációk műsor.
Földes Caprice. VI. Révay-utca 18. Naponta fényes műsor.
Budapest kávéház. Andrassy-ut. Naponta Banda Marci és fiai hangversenye.
Stefánia-szálloda, Murányi-utca 53. Budapest legolcsóbb szállója.
Páris szálloda. Váci-körút. Éttermek. Elegáns kávéház. Látványosság: Bachus-pince.
Union-Szálloda díszes nagy étterem, villanyvilágítás, specialitás kérékpártérem.
Petanovits Metropol szállódja. Naponta hangverseny (lásd hirdetését.) Ujjonnan berendezett fényes étterem.
Ehm János éttermeiben (ezelött Szikszay) Nemzeti Színház-épület. Naponta kftűnő cigányzene.
Futzer-pince Deák-ter naponta a pince éttermében Schrammel és Boros Miska és Kis Ferkó híres szőlősták hangversenye.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Az Első O. Általános Baleset Ellen Biztosító Társaság. Ez a nálunk a Trieszti Általános Biztosító Társaság (*Assicurazione Generali*) magyarországi vezérigynöksége által képviselt társaság mult hó 27-én tartotta meg Bécsben tizenhetedik rendes közgyűlé-

sét. Amint a beérkezett számadási jelentésből kitűnik, a lefolyt év eredménye kielégítő. A díjbevétel 4.859.428-41 korona úszerezett ért. Az üzleti évben 1.864.227-87 korona kártérítés lett kifizetve és az intézet fennállása óta 15.182.860-39 korona kárösszeg lón megtérítve. Az üzletszáma 448.898-50 korona nyereséggel záródik és a közgyűlés elhatározta, hogy részvényenkint 60 koront fordít a nyereségszelvény bevéltására. A társaság 8.389.669 83 korona befizetett részvénytőke és készpénztartalék fölött rendelkezik, melyből 3.418.446-80 korona magyar értékben van elhelyezve.

Fieme-hamburgi hajóvonal. A hamburg-dél-amerikai hajóstársaság Fieme és Hamburg között közvetlen hajóvonalat létesített, amelyen hetenkint egyszer közlekednek mindkét irányban a gőzösök. A hajók rendszeren érintik Antwerpet és Rotterdamot is.

Ideiglenes marharakodó. A földmívelési miniszter az államvasutak Budapest keleti pályaudvar állomását, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület által rendezendő tenyészállatvásár tartamára, március 5-dikétől bezárólag március 15-ikéig ideiglenes marharakodó állomásnak engedélyezte.

Hajózáratok indítása. A Magyar Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság a helyi hajózáratokat *Vukovár és Ujvidék* között — az összes állomások érintésével — f. évi március hó 4-ikén a következő menetrend szerint indítja meg:

A lefelé való menetben: Indulás Vukovárról 4 órakor reggel. Indulás Nagy-Palánkáról 6 óra 30 perckor reggel. Érkezés Ujvidékre 9 óra 10 perckor délelőtt.

A felfelé való menetben: Indulás Ujvidékről 12 óra 30 perckor délután. Indulás Nagy-Palánkáról 3 óra 40 perckor délután. Érkezés Vukovára 7 óra 10 perckor este.

A gőzös péntek kivételével naponkint közlekedik.

Fizetéseképtelenség. *Bajáról* sürgönyzi tudósítónk: Az idevaló *Hajduska* és *Ripp* gabonaszállító cég beszüntette fizetéseit. A passzívák 50.000 koronát tesznek, amelyekkel szemben alig 30 százalék az aktíva.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petroléum-rakodónál lévő székes-fővárosi sertés-konzumvásár árjegyzése 1900. évi márc. 1-én. Készlet 786 darab. Érkezett 878 darab. Összesen 1664 darab. — Eladatott: 829 darab. Maradt 775 darab. — **Napi árak:** 120—180 kgr. súlyban 92—98 koronáig, 220—280 kgr. súlyban 92—98 koronáig, 320—380 kgr. súlyban 92—98 k.-ig. Öreg nehéz páronkint 400—500 kilos 86—90 koronáig. Malacok 80—81 korona 100 kilonkint. A vásár hangulata lanyha volt.

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, március 2.

A malmok tartózkodása következtében a forgalom csak szűk keretek között mozgott. Az irányzat lanyha volt. A forgalom néhány ezer métermázsza buzát tett, alig tartott arakon. Csak az árpanak és tengerinek volt meg forgalma.

Eladatott:
Buza: Tiszavidéki: 200 mm. 80 k. 8 K. 05 f., 100 mm. 75 k. 7 K. 95 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 90 f., 200 mm. 78 k. 7 K. 77½ f., 200 mm. 77 k. 7 K. 60 f., 200 mm. 76 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 75-5 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 74-5 k. 7 K. 45 f.

Pestmegyei: 150 mm. 78-5 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 77-5 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 77-5 k. 7 K. 50 f., 140 mm. 77 k. 7 K. 70 f., 60 mm. 76 k. 7 K. 70 f., 200 mm. 76 k. 7 K. 65 f.

Bi-hari: 100 mm. 78 k. 7 K. 80 f., 1000 mm. 76 k. 7 K. 50 f.

Fehérmegyei: 100 mm. 75 k. 7 K. 42½ f.

Raktár-ár: 1250 mm. 74 k. 7 K. 25 f.

Mind 5 hónapra.

Arpa: 1000 mm. 6 K. 07½ f., 500 mm. 6 K. 30 fillér.

Rozs: 50 mm. 6 K. 22½ f., 300 mm. 6 K. 20 f., 100 mm. 5 K. 60 f.

Zab: 250 mm. 5 K. 20 f.

Tengeri: 3500 mm. 5 K. 10 f., 100 mm. 5 K. 20 f., 100 mm. 5 K. 10 f.

Lóhere: 28 mm. 73 K. 50 f.

Észpenyészítés mellett.

A keszúri hivatalos jegyzése a budapesti árú-és értéktözsde szokásai szerint, készpénzben 50 kilogrammonkint — A minőség hektoliterenkint és kilogrammonkint.

	Egyéb gabonafajták	kilós	100 kilogramm ár.		kilós	100 kilogramm ár.	
			K-10	K-12		K-10	K-12
Ujvidéki	0	75	7,40	7,50	77	7,50	7,60
"	0	77	7,45	7,55	79	7,55	7,65
"	0	77	7,0	7,10	81	7,10	7,20
"	0	78	7,00	7,10	81	7,10	7,20
fehérmegyei	0	75	7,35	7,45	77	7,45	7,55
"	0	77	7,40	7,50	79	7,50	7,60
"	0	77	7,0	7,10	81	7,10	7,20
"	0	78	7,00	7,10	81	7,10	7,20
pestvidéki	0	75	7,10	7,20	77	7,20	7,30
"	0	77	7,15	7,25	79	7,25	7,35
"	0	77	7,05	7,15	81	7,15	7,25
"	0	78	7,05	7,15	81	7,15	7,25
bánászi	0	77	7,15	7,25	79	7,25	7,35
"	0	78	7,20	7,30	80	7,30	7,40
"	0	77	7,0	7,10	81	7,10	7,20
"	0	78	7,00	7,10	81	7,10	7,20
bánoki	0	78	7,20	7,30	79	7,30	7,40
"	0	74	7,20	7,30	75	7,30	7,40
"	0	75	7,60	7,70	76	7,70	7,80
"	0	70	—	—	—	—	—

Egyéb gabonafajták	kilós	100 kilogramm ár.	
		K-10	K-12
Rozs	uj	6,20	6,30
"	elsőrendű	6,10	6,20
Arpa	ú	5,00	5,10
"	ú	5,40	5,50
"	ú	—	—
Zab	ú	5,30	5,40
Tengeri	ú	4,70	4,80
Repece	ú	12,00	12,10
"	ú	—	—
Köles	ú	6,80	6,90

A határidőszlet folyamán a következő kötések tartétek:

Buza áprilisra	7,48—7,47—7,46—7,45—7,44
Buza októberre	7,73—7,69—7,68
Rozs áprilisra	6,32—6,29
Rozs októberre	6,42—6,44
Zab áprilisra (1900)	5,00—4,96
Tengeri 1900. májusra	5,15—5,12
Repece augusztusra	12,35—12,40

Déli évi órák a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Buza (1900.) áprilisra	7,42	pénz	7,47	áru
Buza októberre (1900)	7,68		7,74	
Rozs áprilisra (1900)	6,30		6,35	
Rozs októberre	6,41		6,42	
Zab (1900) áprilisra	4,99		5,01	
Tengeri (1900.) máj-ra	5,17		5,18	
Repece augusztusra	—		—	

Délután fél 5 órakor zárult:

Buza áprilisra (1900.)	7,39—7,40
Buza októberre (1900.)	7,66—7,67
Rozs áprilisra (1900)	6,29—6,30
Rozs októberre (1900.)	6,43—6,45
Zab áprilisra	4,95—4,96
Tengeri májusra 1900.	5,11—5,12
Repece augusztusra	12,35—12,40

A budapesti értéktözsde.

A mai értéktözsde semmiben sem különbözött az előző napoktól. Teljes apátia uralkodik az értékpiacon, melyet sem politikai, sem közgazdasági események leküzdeni nem képesek. — A minimális forgalom az összes értékek árfolyamának teljes változatlanságában tükröződik vissza. — A helyi piac igen szűk forgalom mellett tartott volt a mai előtözsden.

A déli tőzsde csekély forgalom mellett lanyhább irányzatot tüntetett föl. A zárlat gyenge volt.

A helyi piacon szintén bágyadt hangulat volt tapasztalható. A forgalomba került értékek alacsonyabb árban jegyeztek.

Közúti 3 koronával csökkent, míg városi villamos szállárán zárult.

Valuták és ércváltók merővebbek.

Az előtözsde: csendes, üzletlenség.

Jegyzetek: Osztrák hitelrészvény 756,40—756,50. Osztrák-magyar államvasut 660,50—661.—. Rimamurányi 663.—.—. Villamos vasut 343,50.—.—. korona.

A déli tőzsde: gyenge.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 748.——749.—. Osztrák hitelrészvény 754 ——756,40. Osztrák-magyar államvasut 657,20—660,50. Ipar-és kereskedelmi bank 198.—.—. Leszámitoló bank 501.—.—. Közúti vasut 675.——676.—. korona.

Forgalomba került: Koronajáradék 93,60—94.—. Salgótarjáni részvénytársaság 646.——648.—. Ujlaki téglagyár 248.——252.—. Nemzetközi waggongyár 1020.——1030.—. Adria 508.——512.—. korona árfolyammal.

Utőtözsde. A 4 órai zárlatkor maradt:

Osztrák hitelrészvény 752.—. Magyar hitelrészvény 748.—. Leszámitoló bank 501.—. Rimamurányi vasúti részvény 629.—. Osztrák-magyar államvasut 656.—. Közúti vasut részvény 674,50. Villamos vasut 343,50 korona.

A budapesti terménytözsde.

A terményüzletben a szezonserű hangulatnak megfelelően alakult az árak és végül a terményüzleti árjegyzőbizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremag: lucerna magyar 41.—48,50 korona, vörös aprószemű 58.—64.— korona, vörös erdélyi —— korona, vörös bánászi —— korona, középszemű 68.—71.— korona, nagy szemű 72.—78.— korona. Disznózsír: budapesti 51.—51,50 korona, vidéki —— korona. Táblaasztalon: légszenyített vidéki —— korona, városi 4 darabos 43.—44.— korona, 3 darabos 44.—45.— korona, füstölt 48.—49.— korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 15,50—16.— korona, 120 darabos —— korona, 100 darabos 20,75—21.— korona, 85 darabos 28.—28,25 korona azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 13,75—14.— korona, 100 darabos 20.—20,50 korona, 85 darabos 27.—27,00 korona. Szilvaiz: szilvoni 18.—18,50 korona, szerbiai 16.—16,50 korona azonnali való szállításra.

A bécsi gabonátözsde.

Bécs, március 2. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése) **Délután** a tegnap forgalomban maradt felmondásokhoz újabb 1000 métermázsza rozs járult. Az irányzat lanyhult, az árfolyamok hanyatlásnak

indultak. Buza tavaszra 7 fillérrel esett és a forgalom zárlatok a tegnapi és ma történt felmondásokból 10.500 mm. nem volt elhelyezve. Zab javult s a tegnapi árfolyamal szemben három fillérrel hátrányban volt, rozs 5, tengeri 3 fillérrel esett. Jegyzetelt: Buza tavaszra 7.59-7.53, buza május-juniusra 7.70-7.66, buza őszre 7.92-7.89. Rozs tavaszra 6.68-6.59, rozs május-juniusra 6.72, rozs őszre 6.78-6.76. Zab tavaszra 5.26-5.21-5.23, zab május-juniusra 5.43-5.38-5.40. Tengeri május-juniusra 5.44-5.43. Repce augusztus-szeptemberre 12.45-12.55. A készárú piacán a gabonaművekben majdnem egészen megakadt a forgalom és az irányzat lanya volt. Zárlatok maradtak: Buza tavaszra 7.65, buza őszre 7.88. Rozs tavaszra 6.58, rozs május-juniusra 6.71. Zab tavaszra 5.22, május-juniusra 5.88. Tengeri május-juniusra 5.42.

A bécsi értéktőzsde.

A szilárdabb külföldi tőzsde itt befolyást nem gyakorol. Az irányzat teljesen csendes volt az előzőszen.

Déli tőzsde változatlan maradt, később gyengült. Zárlat valamivel nyugodtabb.

Bécs, március 2. (Magyar értéktőzsde). 4% aranyjárdék 98.30. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegye 141.50. Magyar vasúti kölcsön ezüstben 100.—. Magyar keleti vasúti állami kötvény 99.40. Magyar leszámított és pénzváltóbank 125.—. Rimamurányi vasműrészvény 314.25. Magyar koronajárdék 93.50. 4%-os Magyar földtörvény 93.20. Magyar hitelbank részvény 186.—. Magyar nyerevény kölcsön sorsjegye 163.—. Kassa-odobergi vasúti részvény —. Magyar kereskedelmi bank 275.40.

Bécs, március 2. (Osztrák értéktőzsde). 4%-os papírjárdék 99.20. 4%-os osztrák aranyjárdék 98.75. 1860-iki sorsjegye 137.—. Osztrák hitelsorsjegye 395.—. Angol-osztrák bank 124.25. Bécsi bankgyesület 135.50. Osztrák-magyar bank 126.60. Déli vasút 26.70. Dunagőzhajózási részvény 73.—. Dohányrészvény 144.25. Cészári és királyi arany 11.43. Német bankváltók 118.40. 4%-os ezüst járdék 99.20. Osztrák koronajárdék 98.—. 1884-iki sorsjegye 200.—. Osztrák hitelintézet részvény 235.50. Unionbank 154.—. Osztrák Länderbank 118.75. Osztrák-magyar államvasút 186.80. Elbavölgyi vasút 124.50. Alpesi bányarészvény 265.75. 20 frankos arany 19.28. Londoni váltóár 242.50. Bécsi Tramway 134.25. Az irányzat nyomott.

Bécs, március 2. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése. A délutáni magánöröklomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelsorsjegye 235.20. Magyar hitelsorsjegye 186.25. Angol-Osztrák bank 124.25. Union bank 135.75. Länderbank 154.—. bankgyesület 118.75, osztrák-magyar államvasút részvény 136.80, dunagőzhajó vasút részv. 26.80, elbavölgyi vasút 125.—, dunagőzhajós részv 121.—, alpesi bányarészvény 144.50, májusi járdék 264.75, osztrák koronajárdék 315.—, magyar arany, 99.20, magyar koronajárdék 93.50, német birodalmi márka készpénz 125.50 ultimóra —, török sorsjegyek 118.32 rimamurányi vasúti — déli vasút —, dohányrészvény —, Napoleon d'or 19.28 Lombard —.

Külföldi értéktőzsdek.

Berlin, március 2. (Tőzsdei tudósító). A mai tőzsde irányzatában hiányzott minden nagyobb élénkség, csak a bányarészek voltak időnkint élénkebbek a böhumi részvények árfolyamának emelkedésére. Ennek az volt az oka, hogy híre járt, hogy a böhumi tőrség egy tárna megszerzése végett felmenti alapítóját. Bankok bagyadtak. A járulékok közül olaszok és spanyolok Párisra emelkedtek. Vasutak nem igen élénkek. A zárlat általában kedvetlen volt, mert a pénzügyi viszonyai nem javultak. Magánészámítási kamatláb 5%.

Berlin, március 2. (Zárlat). 4%-os papírjárdék 98.50. 4% osztrák aranyjárdék 99.90. Elbavölgyi vasút —. Magyar koronajárdék 93.25. Osztrák-magyar államvasút 139.90. Kassa-odobergi vasút —. Bécsi váltóár 84.40. Magyar vasúti beruházási kölcsön 101.—. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Commandit 193.10. Általános villamosárai Edison 254.—. Gelsenkirchen 214.90. Laurakohó 274.90. 4%-os ezüstjárdék 98.75. 4% magyar aranyjárdék 98.50. Osztrák hitelsorsjegye 235.50. Déli vasút 29.75. Károly Lajos vasút 100.60. Orosz bankjegy 216.30. 4% új orosz kölcsön 169.75. Török dohányrészvény —. Olasz járdék 95.25. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 165.25. Harpeni 230.75. Az irányzat gyenge.

Berlin, március 2. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata). Esti forgalom. Négy százalékos magyar aranyjárdék 98.50. Magyar koronajárdék 93.25. Osztrák hitelsorsjegye 235.—. Osztrák-magyar államvasút 139.75. Déli vasút 29.75. Északnyugati vasút —. Elbavölgyi vasút 216.30. Orosz bankjegy készpénz —. Buschtiehradi —. Orosz bankjegy —. (Ultimo) Lombard —.

Hamburg, március 2. (Zárlat). 4%-os ezüstjárdék 98.25. 1880. sorsjegye 139.—. Déli vasút 29.80. 4% osztrák aranyjárdék 99.50. Osztrák hitelsorsjegye 235.10. Osztrák-magyar államvasút 139.75. Olasz járdék 95.75. 4% magyar aranyjárdék 98.75. Az irányzat gyenge.

Frankfurt, március 2. (Zárlat). 4%-os papírjárdék 98.45. 4% osztrák aranyjárdék 99.90. Magyar koronajárdék 93.30. Osztrák-magyar bank 126.—. Déli vasút 29.60. Elbavölgyi vasút 125.70. Londoni váltóár 264.30. Bécsi bankgyesület 138.—. Villamos részvény 149.50. 4%-os magyar aranykölcsön 80.30. 4%-os ezüstjárdék 98.60. 4% magyar aranyjárdék 98.50. Osztrák hitelsorsjegye 236.—. Osztrák-magyar államvasút 140.30. Északny. vasút 118.50. Bécsi váltóár 84.—. Párisi váltóár 813.38. Unionbank 154.—. Alpesi bányarészvény 271.—. Az irányzat csendes.

Frankfurt, március 2. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata). Árfolyamok január. Esti forgalom. Osztrák hitelsorsjegye 234.50. Osztrák-magyar államvasút 139.20. Déli vasút 29.60. Osztrák aranyjárdék 95.10. Olasz járdék 274.50. Laurakohó 276.—. Harpeni 232.25. Discont —. Alpesi —. Bécsi bankgyesület —.

Páris, március 2. (Zárlat). 3% francia járdék 102.30. Olasz járdék 94.60. Osztrák-magyar államvasút —. Francia törleszt. járdék 100.60. 4% magyar aranyjárdék 101.50. Török dohányrészvény 300.—. Osztrák Länderbank 521.—. 3% francia járdék 103.35. Osztrák földhitelintézet részvény 1235. Déli vasút —. 4% osztrák aranyjárdék 99.—. Ottomanbank 580.—. Párisi bankrészvény 1167. Alpesi bánya részvény —. Az irányzat szilárd.

Budapest-kőbányai sertés-kereskedelmi csarnok jelentése.

Március 2. A sertésüzlet irányzata változott. A) Hízott sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű: Oreg nehéz (páronként 400 kilogramm feletti súlyban) 92—96 fillérig. Oreg közép (páronként 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — krajcárig. Fiala nehéz (páronként 320 kilogramm feletti súlyban) 100—102 fillérig. Fiala közép (páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 100—101 fillérig. Fiala könnyű (páronként

250 kilogramm terjedő súlyban) 90—100 fillérig. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogramm feletti súlyban) — krajcárig. Közép (páronként 240—280 kilogramm súlyban 96—97 krajcárig. — Könnyű (páronként 220 kilogramm terjedő súlyban) — krajcárig. — III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm feletti súlyban) — fillérig. — Közép (páronként 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — IV. Romániai eredeti (Staechl). Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — Könnyű (páronként 260 kilogramm feletti súlyban) 97—99 fillérig. — Közép (páronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 96—98 fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 94—97 fillérig.

Sertésállítás szám 1900. febr. hó 28. napján volt készlet 24329 darab, 1900. március hó 1. napján felhajtott 686 darab, 1900. évi március 1. napján elszállított 447 darab, 1900. március hó 2. napjára maradt készletben 24578 darab.

Időjelzés.

— A m. kir. országos meteorológiai intézet jelentése. — Budapest, március 2.

Az angliai maximum és az oroszországi depressió megtartották helyzetüket és egy új depresszió fejlődik Olaszország felett. Az idő — szórvaonyosan — az egész kontinensen csapadékos, de leginkább a két depresszió környékén. A hőmérséklet éjélen északi légrétegű melletti Európában tetemesen süllyedt és a fagy újra kiterjedkedett egészen a tengerpartokig.

Nánuk tegnap és ma sok helyütt, de legsűrűbben a tengerpart környékén és keleten volt havazás illetve eső, legfőképpen azonban 5 mm. alatti mennyiségben. A hőmérséklet süllyedt és országwide az éjeli fagy pont alá szállt. Keltetés. Északi szelekek hideg idő és sok helyütt havazás várható.

Vizaias.

Table with columns for race names (e.g., Jan, Duna, Körös), participants, and results. Includes names like Sándor, Lina, Bécs, Poszony, Komárom, Budapest, Paks, Mohács, Gombos, Urvidek, Pancsova, Orsova, Móra, Vág, Győr, Sereg, Rába, Sz. Gothárd, Sárvár, Győr, Dráva, Zákány, Bares, Eszék, N.-Sándor, Zágráb, Sziszek, Mitrovica, Duna, Szamos, Szatmár, Kraszná, Latorca, Laboreca, Ung, Tisza, Tokuda, V.-Nemény, Taka, Tisza-Püred, Szentmiklós, Csomtrád, Szeged, Tisza-Boose, Títel, Baria, Bodó, Zemplén, Zabolcs, H.-Némethi, Margits, Herettyó, Mária, H.-Hajnal, Csucca, N.-Várad, Balonyos, Tenke, Oruhom, Borajonó, Zékák, Gyoma, Gy.-Behérvár, Branyoska, Sorsbors, Arad, Makó, K.-Kostyó, Kiszató, Temesvári, Heckerok.

Polgár Sándor, m. kir. szab. nyert orvos, Budapest, VII. Erzsébet-körút 50. sz. Ajánlja dusan felsőbb raktárát...

Titkos betegségek, Dr. FABINYI J., v. kórházi orvos, specialista. Gyógyításra e specialista legjobban alkalmas...

Cs. kir. szab. déli vaspálya-társaság. Közvetlen hálókocsi közlekedés Budapest déli vasút és Velence (Venezia) között.

10 HOGES REKEDSEK HURUT ELLEN A LEGJOBB A RETHY FELE PEML-TEJNYUKOKKA Rethy Béla gyógyszerész Békes-Csanád.

Hotter diätetikus állatgyógyászati praeparatuma, az ujkor legkivalobbjai. Hotter sertéspepa, Agril-táppor, Hotter tréning-fluidja, Hotter absorbinolja, Főraktár: Apotheka „zum heil. Josef“, Bécs, XII/2, Schönbrunnerstrasse 182 P.

Szigeti Lajos szijgyártó, nyerges és bőrdandós. Csész. és királyi udvari szállító, József főherceg és Coburg herceg udvari szállítója. Végeladós üzletfelhagyás végett.

Jó alkalom értékes és új könyvek megszerzésére.

Az alant hirdetett művek, míg a készlet tart, az eredeti bolti ár egynegyed részéért, (azaz 2 korona bolti ár helyett most csak 50 fillérért) kaphatók:

Vass József könyvkereskedésében Budapesten

VI., Erzsébet-körut 38. szám.

Kimerítő könyvjegyzék lezártított áru művekről ingyen és bérmentve megküldetik.

Adorján Sándor. Gólyafészkek. Képekkel. Kötve. (4.-) K. 1.-
A fegyvertudomány. Regény. (2.-) K. -50
D'Annunzio Gabriela. Giovanni Episcopo. Regény, képekkel.
Fényes diszkötésben. (3.-) K. -75.
Athensium kézi Lexikona (Szerkesztői: Acasdy Ignác dr.) A
tudományok encyclopediája, különös tekintettel Magyar-
országra. 2 kötet. Diszkes kötésben. (32.-) K. 8.-.
Az anarkisták titkai. (2.-) K. -50.
Barilli Giulio. Dodero kapitány. (2.-) K. -50.
Bocaccio Dekameron. (2.-) K. -50.
— Ugyanaz. Kötve. (3.-) K. -75.
Budregi Lajos. Nem szabad szeretni. Regény. (2.-) K. -50.
Bonaparte Napoleon Lajos. Titkos emlékiratai. 5 kötet. (28.80)
K. 6.70
Bradford M. E. A milliomos büntetés. Büntügyi regény. (2.-)
K. -50.
Breyer Soma. Századvégi történetek. (2.-) K. -50
Duday Sándor. A fekete Madonna. Regény. (2.-) K. -50.
— A nőihercegek. Regény. (2.-) K. -50.
Carmen Sylva. Peles meséi. (2.-) K. -50.
— Házasság szerelmem nélkül. Regény képekkel. Fényes
diszkötésben. (3.-) K. -75.
— Zoe regénye. (2.-) K. -50.
Crawford Marion. Mi a szerelem. Regény. (2.-) K. -50.
Dedek Crescen Lajos. Kolostorból kolostorba. Utirajzok re-
mek képekkel. (4.-) K. 1.-
Csapó Gizella. Beida. Regény. (2.-) K. -50.
Daduet Alphonse Jack. Egy boldogtalan története. Regény.
(2.-) K. -50.
— Királyok a száműzésben. Regény. (2.-) K. -50.
Doyle Conan. Egy csodálatos kalandjai. Reg. (2.-) K. -50.
Dumas Sándor. Kaméliás hölgy (2.-) K. -50.
Erdélyi Gyula. Kovács nékiül. Regény. (2.-) K. -50.
Ezerégy éjszaka. (Arab regék.) Fordította: Vörösmarty M.
stb. képekkel. 4 kötet. (12.-) K. 3.-
— Ugyanaz diszkötésben. (16.-) K. 4.-
Ferdinándy Géza. A királyi hatalom és méltóság. (6.-)
K. 1.50.
Gaal Karolina. Az eskü. Regény. (2.-) K. -50.
— A szerelem örvénye. (2.-) K. -50.
Gárdonyi Géza. Sámuel király. Történelmi színmű. (3.-)
K. -75.
— Burkus kutyaregény. (2.-) K. -50.
— Ardieme. Képekkel. Fényes diszkötés. (3.-) K. -75.
Gála-Naptár. 1899. Humorisztikus. (2.-) K. -50.
Gárdonyi Géza. Dáró lelke. Regény. Képekkel. Fényes disz-
kötésben. (3.-) K. -75.
— "Lámpás." Regény. (2.-) K. -50.
Goethe F. A léleköröklés. Regény. Diszkötésben. (7.20)
K. 1.80.
Greville H. Chenerol. Regény. Képekkel. Fényes diszkötés-
ben. (3.-) K. -70.
Hamvas Pál. Sakkjáték könyve. (2.-) K. -50.
Hanvey Zoltán. Sportszélánkok. (4.-) K. 1.-

Heltal Jenő. Hét sovány esztendő. Kalandos történetek (2.-)
K. -50.
Hét. Szerkesztői Kiss József. 1897. évi teljes évfolyam. 2
kötet. Diszkötésben. (28.-) K. 7.-
— 1898. évi teljes évfolyam. 2 kötet. Diszkötésben. (28.-)
K. 7.-
Hoffmann Ottó. Séták a világűrben. (2.-) K. -50.
Höltes László. Szabadkőművéség története. (2.-) K. -50.
Horváth Miklós. Mételeyhintők. Regény. (2.-) K. -50.
Hugo Viktor. A nyomorultak. Reg. 12 kötet. (24.-) K. 6.-
— Ugyanaz. Diszkötésben. (32.-) K. 8.-
— Egy halálraítelt utolsó napjai. (1.20) K. -30.
Jamin után Kont. Kísérleti természetrajz könyve. 2. kötet.
(10.-) K. 2.50.
Jansen. Mese a szerelemről. Regény. (2.-) K. -50.
Jókai Mór. Három király. (2.-) K. -50.
Jókai János. Apa és fia. Regény. (2.-) K. -50.
Kont Gyula. Természettudomány. (5.-) K. 1.25.
Kobos Eda. A verébek. Ujdonosság. (3.-) K. -75.
— Fehér éjszakák. Regény. Képekkel. Fényes diszkötésben.
(3.-) K. -75.
Kada Elek. Darázs mérge. Regény. Képekkel. Fényes disz-
kötésben (3.-) K. -75.
Kerékgyártó Árpád. A műveltség fejlődése Magyarországon
1899-től 1900-ig. Diszkötésben (3.-) K. 3.-
Kóber Tamás. Muzsika és parfüm. Regény. Képekkel. Fény-
es diszkötésben. (3.-) K. -75.
Könyvtárlétszámok. Corvin codex és egyéb régi művek
címplammlataival. (6.-) K. 1.50.
Kovács Laura. Az alpi vampír. Regény. (2.-) K. -50.
Kovács Béla. Takarmányozás. (7.20) K. 1.80.
Kunok Ignác. A kurugói asszai rabló hősnök regénye. Ké-
pekkel, fényes diszkötésben. (3.-) K. -75.
Kvassayné Kun Melánia. A sors kegyencei. Regény 3 kötet.
(4.-) K. 1.-
Lang Lajos. A közgazdaság elmélete. (4.-) K. 1.-
Lauka Gusztáv. Anyai küzdelem után. (2.-) K. -50.
Lenke-Vesztai Bárd. A mulató Budapest. A legjobb magyar
írók társai. (3.-) K. -76.
— Ugyanaz kötve. (4.-) K. 1.-
Magyar-német levezető. (2.-) K. -50.
Magyar Szalon. Képes havi folyóirat. 1893. április-szept.
Teljes kötet. Diszkötésben. (12.-) K. 3.-
Malonyay Bezsó. A gyáva. Regény, képekkel. Fényes disz-
kötésben. (3.-) K. -75.
Maupassant Guy. Olajfa mező. (2.-) K. -50.
Mokányi Berci viselt dolgai. (4.-) K. -1.
— Puff neki. Mokányi B. humoros naptára. (2.-) K. -50.
— Rekontra. (2.-) K. -50.
— Jambo. (2.-) K. -50.
— Hozom. (2.-) K. -50.
— Nix Dájes. (2.-) K. -50.
— Besser. (2.-) K. -50.

Montepin Xavér. Harc a millióért. Regény. (4.-) K. 1.-
— Párisi vérdráma. (6.-) K. 1.50.
Nagyváthy K. Krisztina. Regény. 2 kötet. (4.-) K. 1.-
Nobedy John. Posterstante. Amerikai regény. (2.-) K. -50
Nu? Kóser adomák és rituális viccek gyűjteménye. (2.-)
K. -50.
Oh azok az aszonyok. Adomák gyűjteménye (2.-) K. -50.
Ötvenlvi szótár. A magyar, német, angol, francia és olasz
nyelv szótára. Szerkesztői: Somogyi Ede, 2 kötet. Diszkö-
tésben. (30.-) K. 7.50.
Otthon. Képes szépirodalmi folyóirat. Diszkötésben. (3 külö-
böző kötet) kapható (8.-) K. 2.-
Pallas nagy francia szótára. Magyar-francia és francia-magyar
nagy szótár. Szerkesztői: Pokorny Ede. 5 kötet. Diszkötés-
ben. (40.-) K. 10.-
Pereda Don José. Az atya fia. Regény. (3.-) K. -75.
Prém József. Rozsdás címerek. Regény. 2 kötet. (4.-) K. 1.-
Preovst Marcell. A felszűk. Regény. (3.-) K. -76.
Retau O. Az öngyógyítás. (2.-) K. -50.
Romer S. Tavasz és nyárutó. Regény. (2.-) K. -50.
Sacher Masoch. Madonna. Regény. (2.-) K. -50.
Sajó Aladár. Ezered Boriska. Regény. (2.-) -50.
Schiller után Berényi Pál. Könyvtári lankönyve, magánhasz-
nálatra. Diszkötésben. (12.-) K. 3.-
Seossa Duszó. Amor-Venusz. Regény. Képekkel. Fényes disz-
kötésben (3.-) K. -75.
Sebeti Raymund. Oktatás a kardvívásban, 30 ábrával. (3.-)
K. -75.
Shakespeare. Othello. (2.-) K. -50.
— Hamlet dán királyfi. (2.-) K. -50.
— Lear király. (2.-) K. -50.
— Makrancos hölgy. (2.-) K. -50.
— Velencei kalmár. (2.-) K. -50.
Somfai I. Hamlet asszonyág. Regény. (2.-) K. -50.
Somhegyi Ferenc. Világörömet, középkor. (2.-) K. -50.
— Ujkor (2.-) K. -50.
Somlyó Sándor. Csintalanság. (2.-) K. -50.
Sua Eugen. A hét főbűn. Regény. 17 kötet (34.-) K. 8.50.
Szabó Endre. Elkésett ember. (2.-) K. -50.
— Kálmán. Egy ifjú gróf története. Regény. (2.-) K. -50.
— Tévesszett utakon. (2.-) K. -50.
Szászvárosi Jenő. Szerelmi dalaim. (2.-) K. -50.
Székrenyi Lajos. A biblia régiségtudomány kézikönyve, ké-
pekkel, fényes diszkötésben. (12.-) K. 3.-
Sziklay János. Ingoványon át. Regény. (2.-) K. -50.
— Egy magyar testőr. (2.-) K. -50.
Szűts Jenő. Vérnyomok a hóban. Regény (2.-) K. -50.
— "Pokol". Regény. (2.-) K. -50.
Tábori Róbert. Templom kulcsa. Regény. Képekkel, fényes
diszkötésben (3.-) K. -75.
Társadalomtudomány. Férfiak és nők titkos betegségeinek
magánuton való gyógyítása. (4.-) K. 1.-
Tölgyessy Mihály. Szófia gyöngye. Regény. (13.50) K. 3.35.
— Gyémántkirály története. Reg. 9 kötet (13.50) K. 3.35.

Az árak korona és fillérben értendők.

Utolsó hét.

MARCIUS 6-AN
VISSZAVONHATATLANUL
UTOLSÓ HUZÁSA
A BUDAPESTI POLIKLINIKAI EGYESÜLET KÖRHÁZA
JAVÁRA RENDEZETT
NAGY JÓTEKONYSÁGI SORSJÁTÉKANAK
SÖNVEREMÉNY
100,000 KORONA.
EZENKIVÜL 5000. 1000 stb. KORONA
ÉRTÉKŰ NYEREMÉNYEK, MEDVEK
20% SZÁZÁSSÁVAL RÉSZPENZBEN KIFIZETITENK.

Egy sorsjegy ára csak 1 KORONA.

Sorsjegyeket ajánl a Nagy Jótékonyági Sorsjáték kezelőse, a Budapesti Poliklinikai Egyesület körháza javára, Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 1. szám, továbbá az összes bankok, váltóházak, postahivatalok és a magy. kir. államvasutak személypénztárai és minden dohányüzde.

Eredeti párisi különlegességek
UJ! (óvszerek) UJ!
GLORIA finomsága a halványosztó felülmúlja, tucats 7 kor.
20 fill. és 9 kor. 60 fill. — Legjobb minőségű óvszerek.
nyitni francia, tucats 2, 3, 5, 6 és 7 kor. 20 fill.
HALLFÓLYÁG legfinomabb tucats 10 korona. Minden e-
szembe vágó cikkek legdrágább és legpontosabb
benarúzott forrás.
Gondviselési gyógytár székföldési osztálya Miskolc.

Durbints sógor
Mert mondom, ha már írtak könyvet a lóral is, gyesznóral is, miért ne lehetne könyv a sógorral is? Vagy más szóval ez a könyv főképpen a Dur-
bints sógorral foglalkozdik, benne van a sógor
tztethalála is még más efféle keszörve történetek.
Egy könyv 1 forint.
Megrendelhető a „Budapesti Napló” kiadóhivatalá-
ban, József-körut 18.

Magy. kir. államvasutak.
Igazgatóság.
Hirdetmény.
Személydijszabás életbe-
léptetésének elhalasztása a
Szentcs. Hódmező-Vásár-
helyi h. é. vasuton.)
A szentes-hódmezővá-
sárhelyi h. é. vasuton f. é.
február hó 1-re hirde-
tett személydijszabás csak
március hó 1-én fog élet-
belépní.
Budapest, 1900. febr. 8.
Az igazgatóság.
(Utánnyomás nem díjazt.)

Magy. kir. államvasutak.
Igazgatóság.
Hirdetmény.
Uj személy- és podgyász-
dijszabás életbeléptetése a
Dobroczen-Füzes-Abonyi
h. é. vasuton.
Ezen h. é. vasuton f. é.
április és podgyász-dijszabás
lép életbe, melyivel
az 1898. évi április hó
1-én életbeléptett díjzabás
érvényen kívül helyezte-
tik.
Az új díjzabás a m.
kir. államvasutak díjzabás
elarusító irodájában
(Budapest, Csengery-utca
33. sz.) 20 fillérért kap-
ható.
Budapest, 1900. febr. 17.
Az igazgatóság.
(Utánnyomás nem díjazt.)

Titkos betegségek ellen
25 évi, részben katonasorvisi (a bécsi és buda-
pesti katonakórházakban), részben magánorvos
tapasztalatai után legmélegebben ajánlható

D^r. KAJDACSY,
v. cs. és k. ezredorvos.

Electrotherapiai rendelő intézete
Budapest, Váci-körut 4. sz. 1. em.

A legújabb, legújabb higyesfolyásokat, bujakó-
ros sebeket, syphilit, az önfertőztetés utóbajait

Elgyengült férfierőt
az orvosi világ által legújabbban olyannyira fel-
karolt és hatásában páratlan sikerű

Electro-Massage
vagy **Psychrophor**
által, magümeleket, nőknél fehérfolyást befecs-
kendezés nélkül, a legmakacsabb bőrbetegségeket,
valamint ifjúkori hünök következtében be-
állott ideg és ennek utókövetkezményeképp létre-
jött hátrgerinebajokat gyógyít a legújabb gyógy-
mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel.

Rendel: délelött 9 órától 4 óráig; este 7—8 óráig.
Nőknek ugy mint férfiaknak külön be és kijárat.
Külön váróteremk.

Levelekre díjtalanul azonnal válaszoltatik; eset-
leg legújabbokról is gondoskodva lesz.

Sneidig egyenruhákat
készít
BLUM SÁNDOR
Budapest,
Váci-utca 17. szám.

Minden szó egyszeri beiktatása petít betűkből 2 kr. Címmelet ellátott hirdetésekért külön 20 kr. kincstarti bélyegű jár.

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetőkre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-körút 13. szám.

Levélbeli tudakozásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyegyet kell mellékelni. Tudakozóknál a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

APRÓ HIRDETÉSEK

ELŐHÍRÍTÉSEK

BUDAPESTI NAPLO

a kiadóhivatalban

József-körút 13.

valamint a következő dohánytözsékben:

Breuer növényk., Teréz-körút és Podmaniczky-utca sarkán.

Nemesek-féle tözséde Petőfi-ter.

Benda Józsefné, Andrásy-ut 50.

Schwartz hirdetői iroda Marokói-utca 2.

Sonruyi V., dohány-nagy-tözséde, Kerepesi-ut 1.

Deutsch Miksáné, Andrásy-ut 33.

Szántó Mór tözsédjében, Kezeméti-utca 14.

Weitzenfeld Jakab, Király-utca 1.

Édes öregem!

Épvedő várom a pillanatot, midőn karjaimba zárnak, a jelzett időben ott leszek. Az igért ékszer nem vedd meg, e helyett kérlek hozz nekem egy példányt a

Kereskedelmi

Wegyeszet

Bizonyára fogod tudni, hol szereshető ez meg... Ahova megyek, mindent ott látom azt a követet, és a hol megvan, oda beköszöntök a jölet. Csodadolgokat beszámolok róla a környéki. A tanácsok Ernőjára 3000 forinttal többlet szerzett a múlt évben e könyv utmutatásai nyomán, a szöke Jolánka ezáltal szerzett egész hozományát (a jövő héten lesz a lakodalma), az adószék (akik két év előtt a néni házában laktak és oly szegények voltak), a mióta meghozatták, dúsuloknál minden jöben. És emlékszem-e a serki szatésra, az örökönörökéi panaszokba.

Weiszera (a kilenc gyerekével), az az ember dús-gazdag lett és csupa megelégedés (a gyerekek semolyan rongyosak már). Most rendez be egy fényes fűszerüzletet, ahol négy segédet fog foglalkoztatni. Maga mondja, hogy 6 is mindent ennek a könyvnek köszönheti. Számítlan kérdéseire majd személyesen, ha ugyan lesz rá idő, hisz oly régen nem láttalak. Légy pontos és ne feledd a könyvet.

Isten veled, ezerszer csókol Boriskád.

Nyolc év.

Édes anygalmom! Ezer eskő és ölelés névpodra. Irj bővebben. —ad. 5820

Szalón kávéház.

Fekete ruhás hölgyet, kinek figyelmét esztendőnkön a lapra felhívhatm. Kérdem, ha ismeretség lehetséges-e? Választ „Barna” címen a kiadóba. 5832

Vasutaszhoz

szeretném férjhez adni csinos, fiatal, háziasan nevelt ír. vallású, Budapestben lakó húgomat. Hozományja 2000 korona és szép kelengye. Házaság esetén az illető jó protoktorra tesz szert. Komoly teljes névvel és címmel ellátott levelek „Jó gazdaszony” jellegével a kiadóba kértnek. 3782

Keresek

vidéket IV. polgármesterhez írvet. Tanárjelölték dőnyben részesülnek. Cím a kiadóhivatalban. 5821

Málvin!

A Pesti Hirlapban megjelent hirdetés figyelmomélt elkerülte! Levelemmel a Budapesti Napló szerkesztőségébe nem küldhetem, mert illetéktelen kezébe kerülhetne, mit így kényes kérdésben riszkolni nem lehet. Szíveskedjék tehát „K. K.” betűk alatt a Budapesti Naplóhoz, a hirdetői jegy előtérítésével, a hirdetés megküldésével, melyben tudomásomra adja, hogy a levelemet mely jelleg alatt és hova intéztem. En leveleket írásával összehasonlítja tudni fogom, vajjon nem misztifikálattom! és a jellege is, levélben közölve, csak énnek meg nekem lesz ismerős. Levegyen teljes bizalommal, mert gavalér ural szemben találja magát. 5817

Angyal.

Mint várom a békítő szót, egy jelt, mely hozzád hív vissza, mely tudomra adná, hogy azért mert kérelmem ellenére eszedkedél, mégis szeretsz és szeretted akkor is! Egy hívó szavadat ma tövességemet adnám oda, — hisz oly mélyen, oly igazán, oly önzetlenül és rajongón, oly híven, oly végtelenül forrón szeretlek. Oh — szerelmem! Összetörte búszákoságomat, érzem, hogy ma már lellem annyira a Tied, hogy csak szerelmeddel tudok élni! — És a forró végyra — némaságod felel! Mintha azt akarnád velem megörjétni: Te akartad, legyen akaratod szerint, mert nekem is jobb így! Csak ezt ne, csak ezt ne mond, halálös ítéletem volna ez, átok volna az szegény, agyongyörtöt fejemet, azért mert oly nagyon szeretlek s féltékeny mertem lenni! Közéig a nap és nem tudom, mitévő legyek? Oh hívj, szólíts magához! 5819

Ügynökök keres-

tenek helyben lakó előfizetők gyűjtésére. Telefon Himnódó Kerepesi-ut 22. 5818

Építőiparos,

ki évekig házmaster volt, hasonló állást keres. Házban levő munkát elvállalja. Közvetítők díjaztatnak. Szíves megkereséseket „Építőiparos” címen kér a kiadóhivatalba. 5812

Kereskedelmi

iskolát végzett könyvelő, ki jelenleg is ny minőségben van alkalmazva, állását változtatni óhajtja. Címe a kiadóhivatalban. 2804

Elvállaltatnak

mindenketm írásbeli dolgozatok, u. m. magyar és német fordítások, címírások, rajzok, valamint minden e szakmába vágó munkálatok. Szíves megkereséseket kérek a „Budapesti Napló” kiadóhivatalába „B. L.” alatt leadatni. 2808

Intelligens

fiatal ember délutáni foglalkozást keres. Bármilyen írásbeli munkát házon kívüli is elvállal. Ajánlatokat „H. R.” alatt e lap kiadóhivatalba kérek. 2808

Házgondnoki

állást keres e teendőket teljesen járatos, megbízható, intelligens tisztviselő, legjobb referenciákkal és 5000 korona övédekkel rendelkező. Csak írásbeli ajánlatokat kér, melyeket „Bembinsky” címen továbbít a kiadóhivatalba. 2795

Övadekkes

29 éves fiatal ember jelenleg egy nagyobb intézmény hivatalkójában, mint pénztáros, vagy más bizalmi állást keres. Ajánlatokat kérek „2000—3000 korona.” 2723

NINCS TÖBBÉ!

NELEKÜLÖZÉS !!!!! NAGY VAGYONT, ÓRIÁSI JÖVEDELMEK, naponta 20—30 koronát, de évente legkevesebb 5—6000 koronát szerezhet mindenki könyv-és otthoni munkával — társadalmi állásra való tekintet nélkül, a ki a „Kereskedelmi Wegyeszet” című könyv legújabb, kétszeresen bővített és javított kiadását megrendeli. Ez az ezer ember hajhász munkát és mellékfoglalkozást eredménytelenül, pedig csak e könyv kellene megrendelnie, mert általa 540 oly foglalkozásajánlatot el, melyek bármelyikével, előképzettség és tőke nélkül férfi, nő, gyermek könnyelmű és jóvodelemző megélhetést biztosíthat magának. A könyv első kiadásának bolti ára 6 kor. volt, ennek dacára a legújabb, kétszeresen bővített kiadást, a míg a csekély készlet tart.

3 kor. 60 élér kedvezményes ártat még pedig az országok postautóvalányoni előzetes bekielése esetén portmentesen küldi meg mindenkinek a

„KERESKEDelmi WEGYESZET” könyvkiadó hivatalkója LŐRINC-utca 24/B. szám.

Mérlegképes

könyvezet, helybeli elsőrangú részvényvásárlás előkészítője, elvállal nyilvános számadásra kötelezett társulatok, egyletek, klubok vagy privát cégek könyveinek vezeték. szkontrollozását, mérlegkészítését, szabad óráiban mint mellékfoglalkozást. Szíves megkereséseket „Diszkreció” jelleg alatt továbbít a kiadóhivatalba. 2704

Biztos jövő.

Heti 810 előfizetővel, haláleset miatt ponton átadód. Cím a kiadóban 5824

Fűszerüzlet.

14 év óta önálló kintű fűszerüzlet azonnali átvehető, az átvehető 1500—2000 forint szükséges. Az üzlet menetéről személyesen meggyőződhetni. Cím a kiadóhivatalban. 2762

Kitűnő szabónő

ajánlókot házakhoz mérésüket díjazásért. Cím a kiadóhivatalban. 2775

Osztálysorsjegy

átrátás. 2—400 darab osztálysorsjegy a következő hatodik játékra eladód. Ajánlatokat „K. M.” jellegével a kiadóhivatal továbbít. 5772

Magyar gyorsíró-

né, ki a Remington és Yost-gépet kitűnően kezeli, hosszabb idő óta iróházban működik, állását változtatni óhajtja. Szíves megkereséseket „Szorgalmas” jelleg alatt a kiadóhivatalba. 2800

Osztálysorsjegy

üzlet (collectura) eszközszáz sorsjegy teljes verőkörrrel együtt eladód. Ajánlatok „H. R.” jelleg alatt kérek a kiadóhivatalba. 5773

Pénzkölcsönt

keresek ingatlanra, illik tételre. Szíves megkereséseket „Pénz” jelleg alatt a kiadóhivatalba kérek. 5808

Kitűnő karban

levő uti versenypörg jutányos eladód. Cím a kiadóban. 2809

Kossuth Lajos

életnagysága kintű melléklet (kézírtés) díszes aranyozott keretben 30 forint eladód. Megtekinthető e lap kiadóhivatalban. 2685

Fiuméből

kitűnő természetes dalmáciai és olasz borokat jutányos áron szállít PAUK OSÁN. Ár lap bérmentve.

Üzleti könyvek

berendezést, mérlegelőkészítést stb. elvállal egy 25 évi gyakorlattal bíró könyvezető. Levelek kéretnek „Pontos munka” jelleg alatt e lap kiadóhivatalba. 5805

Török sorsjegyek

ket, hiányosakat is veszek egy párisi bankház részére legmagasabb áron. Ajánlatok „banktisztviselő” jelleg alatt a kiadóhivatalba kértnek. 5806

Jó forgalmu

kosér fűszerüzlet áruháza italmérése engedélyvel, hol intelligens urak étkeneznek, elutasítás végett azonnali eladód. Cím a kiadóban. 2805

Raktárnoki,

pénzbeszedői, üzletvezetői vagy más effélé állást keres intelligens jó megjelenésű kereskedő, esetleg biztosítékot is rendelkezik. Cím a kiadóhivatalban. 2758

Irodai

vagy pénztárnoki alkalmazást keres egy szépírású hölgy. Cím a kiadóhivatalban. 2766

Kereskedői urak

figyelmébe. Kereskedelmi iskolát végzett könyvelő, ki a könyvelést egy elsőndű nagyobb üzletben önállóan végezte, kitűnő kiírtó irással bír és szíves megkeresése van, egyelőre szerényebb igények mellett állást keres. Szíves megkereséseket „Szerény” címmel a kiadóhivatalba. 2789

Köznepszatly

Frakk 5 frt. Nadrag 3 frt. Mellény 1 frt. Ferenc József-kabát 4 frt. Jaquet 3 frt. ROTHBERGER JAKAB Kristóf-ter 2. 1-6 emelet.

Cimbalmok,

részletesre, elesők és jó hangnak, 5 évi jótállás. Árjegyzék ingyen. Varga Pál, Rökk Szilárd-utca 3

43 kiló kávé

börmentve nívóval vagy előre fizetve, jótállás az áru jószágért. Ár lap mecca, győzelem, írt 3.70. Santos, különi. Á. 3.70. Salvador, zöld 4.20. Ceylon, kék szesűd különleges finom 5.50. Aranyhajú, sárgás különleges finom 5.30. Gyöngyház, nagy finom 5.20. Arab moza, legf. arom. 6.35. Árjegyzék vámtarifával ingyen. Ettlinger & Co., Hamburg.

Antik butor.

Egy grófától megvett, Kun László királyt ábrázoló antik kép, valamint 1 antik tükör szekrény és másmodt régi és új butorok, háló-, ebédő-, uri és szalon berendezések barokk, angol és ó-német stílusban, továbbá nagy választék különféle modern mesterek által készített eredeti olajfestményekben, valamint szőnyegek eredélyi kecskeszőrmék, függönyök, asztal- és ággyterítő oléon eladók; ugyszintén használt butorok megvételre, vagy újakkal kicserélhetnek. Budapest, Kerepesi-ut 64. 1. em.

Az anygalföldi

rendező-pályaudvar mellett egy saroktelek 3760 öli oléon eladód. Cím a kiadóhivatalba. 2744

Könyvnyomda

teljesen felszerelve, üzembontom áron eladód. Cím a kiadóban. 5816

Egy jékarban

levő keveset használt 36 collos kövekkel ellátott kétjártú malom, valamint egy 17 soros Nicholson-féle teljesen kijavított vőgőg jutányos áron eladód. Cím a kiadóhivatalban.

Méder-varráshoz

leányok, valamint kintűleányok fizetéssel azonnali felvételt. Cím a kiadóhivatalban. 2788

Szegedről

10 perenyire az országot és vasútállomás közvetlen közelében 300 hold kintű termőföld gazdasági épületekkel, esetleg instrukcióval, kedves feltételek mellett bérbeadó. Cím a kiadóhivatalban. Közvetítő díjaztatnak. 2734

Olesó telek eladó.

Pest közelében 1500 öli telek azonnali eladód, esetleg négy részbe is osztható. Cím a kiadóhivatalban. 2537

ERENYI-féle

lehtől-Salicyből egy 16-lyeg megasztott; hárvízkeletet, mindennemű sömörbeteget, bőrküreg, izsadtat. Szagatlan. Ár lapmal. 1895

Köznepszatly

Frakk 5 frt. Nadrag 3 frt. Mellény 1 frt. Ferenc József-kabát 4 frt. Jaquet 3 frt. ROTHBERGER JAKAB Kristóf-ter 2. 1-6 emelet.

Cimbalmok,

részletesre, elesők és jó hangnak, 5 évi jótállás. Árjegyzék ingyen. Varga Pál, Rökk Szilárd-utca 3

43 kiló kávé

börmentve nívóval vagy előre fizetve, jótállás az áru jószágért. Ár lap mecca, győzelem, írt 3.70. Santos, különi. Á. 3.70. Salvador, zöld 4.20. Ceylon, kék szesűd különleges finom 5.50. Aranyhajú, sárgás különleges finom 5.30. Gyöngyház, nagy finom 5.20. Arab moza, legf. arom. 6.35. Árjegyzék vámtarifával ingyen. Ettlinger & Co., Hamburg.

Antik butor.

Egy grófától megvett, Kun László királyt ábrázoló antik kép, valamint 1 antik tükör szekrény és másmodt régi és új butorok, háló-, ebédő-, uri és szalon berendezések barokk, angol és ó-német stílusban, továbbá nagy választék különféle modern mesterek által készített eredeti olajfestményekben, valamint szőnyegek eredélyi kecskeszőrmék, függönyök, asztal- és ággyterítő oléon eladók; ugyszintén használt butorok megvételre, vagy újakkal kicserélhetnek. Budapest, Kerepesi-ut 64. 1. em.

Gimnáziumi

érettségire előkészítők legálább VI. középiskolával bírokot.

Kereskedelmi

érettségire legálább IV. középiskolával bírokot.

Bővebb felvilágosítást nyújt

Szimányi S. nyug. tanár és igazgató BUDAPEST, VI., Andrásy-ut 51. sz.

Vérpiros

narancsok. 12 forintot meghaladó rendelvényeket bérmentve és teljesen ingyen csomagolással szállítok. Vérsörös óriás 100 db 5 frt. „nyug.” 4 „” „közép.” 3 „” „apró.” 2 „” Mandarin, válogat. 100 db 4.50. Mess. narancs, nagy, 100 db 2.50. Jaffa-narancs, nagy, 100 db 2.50. Tüneti datolya ar. s. 1 kg. 1.80. Fe. francia datolya, 1 kg. 1.80. Carrot, 60 nagy róza. 1.10. Legf. teafüggöny 1 kg. 1.00. Kézfűző, sütemény 1 kg. 1.20. Fejedelmi rum legf. 2.40. Jamaica rum legf. 1.50. Háztartási rum, legf. 1.30. Braziliai rum, legf. 1.00. Cse. Császárkevert, legf. 1.00. Szardíniai 1 kis doboz 12 kr. „nagy doboz” — 28. Szechtó-sajt 1 kg. 1.50. Emmenihal sajt, val. 1 kg. 1.40. Szechtó sajt 1 kg. 1.00. Carrot, 60 nagy róza. 1.10. Legf. teafüggöny 1 kg. 1.00. Kézfűző, sütemény 1 kg. 1.20. Fejedelmi rum legf. 2.40. Jamaica rum legf. 1.50. Háztartási rum, legf. 1.30. Braziliai rum, legf. 1.00. Cse. Császárkevert, legf. 1.00. Szardíniai 1 kis doboz 12 kr. „nagy doboz” — 28. Szechtó-sajt 1 kg. 1.50. Emmenihal sajt, val. 1 kg. 1.40. Szechtó sajt 1 kg. 1.00. Carrot, 60 nagy róza. 1.10. Legf. teafüggöny 1 kg. 1.00. Kézfűző, sütemény 1 kg. 1.20. Fejedelmi rum legf. 2.40. Jamaica rum legf. 1.50. Háztartási rum, legf. 1.30. Braziliai rum, legf. 1.00. Cse. Császárkevert, legf. 1.00. Szardíniai 1 kis doboz 12 kr. „nagy doboz” — 28. Szechtó-sajt 1 kg. 1.50. Emmenihal sajt, val. 1 kg. 1.40. Szechtó sajt 1 kg. 1.00. Carrot, 60 nagy róza. 1.10. Legf. teafüggöny 1 kg. 1.00. Kézfűző, sütemény 1 kg. 1.20. Fejedelmi rum legf. 2.40. Jamaica rum legf. 1.50. Háztartási rum, legf. 1.30. Braziliai rum, legf. 1.00. Cse. Császárkevert, legf. 1.00. Szardíniai 1 kis doboz 12 kr. „nagy doboz” — 28. Szechtó-sajt 1 kg. 1.50. Emmenihal sajt, val. 1 kg. 1.40. Szechtó sajt 1 kg. 1.00. Carrot, 60 nagy róza. 1.10. Legf. teafüggöny 1 kg. 1.00. Kézfűző, sütemény 1 kg. 1.20. Fejedelmi rum legf. 2.40. Jamaica rum legf. 1.50. Háztartási rum, legf. 1.30. Braziliai rum, legf. 1.00. Cse. Császárkevert, legf. 1.00. Szardíniai 1 kis doboz 12 kr. „nagy doboz” — 28. Szechtó-sajt 1 kg. 1.50. Emmenihal sajt, val. 1 kg. 1.40. Szechtó sajt 1 kg. 1.00. Carrot, 60 nagy róza. 1.10. Legf. teafüggöny 1 kg. 1.00. Kézfűző, sütemény 1 kg. 1.20. Fejedelmi rum legf. 2.40. Jamaica rum legf. 1.50. Háztartási rum, legf. 1.30. Braziliai rum, legf. 1.00. Cse. Császárkevert, legf. 1.00. Szardíniai 1 kis doboz 12 kr. „nagy doboz” — 28. Szechtó-sajt 1 kg. 1.50. Emmenihal sajt, val. 1 kg. 1.40. Szechtó sajt 1 kg. 1.00. Carrot, 60 nagy róza. 1.10. Legf. teafüggöny 1 kg. 1.00. Kézfűző, sütemény 1 kg. 1.20. Fejedelmi rum legf. 2.40. Jamaica rum legf. 1.50. Háztartási rum, legf. 1.30. Braziliai rum, legf. 1.00. Cse. Császárkevert, legf. 1.00. Szardíniai 1 kis doboz 12 kr. „nagy doboz” — 28. Szechtó-sajt 1 kg. 1.50. Emmenihal sajt, val. 1 kg. 1.40. Szechtó sajt 1 kg. 1.00. Carrot, 60 nagy róza. 1.10. Legf. teafüggöny 1 kg. 1.00. Kézfűző, sütemény 1 kg. 1.20. Fejedelmi rum legf. 2.40. Jamaica rum legf. 1.50. Háztartási rum, legf. 1.30. Braziliai rum, legf. 1.00. Cse. Császárkevert, legf. 1.00. Szardíniai 1 kis doboz 12 kr. „nagy doboz” — 28. Szechtó-sajt 1 kg. 1.50. Emmenihal sajt, val. 1 kg. 1.40. Szechtó sajt 1 kg. 1.00. Carrot, 60 nagy róza. 1.10. Legf. teafüggöny 1 kg. 1.00. Kézfűző, sütemény 1 kg. 1.20. Fejedelmi rum legf. 2.40. Jamaica rum legf. 1.50. Háztartási rum, legf. 1.30. Braziliai rum, legf. 1.00. Cse. Császárkevert, legf. 1.00. Szardíniai 1 kis doboz 12 kr. „nagy doboz” — 28. Szechtó-sajt 1 kg. 1.50. Emmenihal sajt, val. 1 kg. 1.40. Szechtó sajt 1 kg. 1.00. Carrot, 60 nagy róza. 1.10. Legf. teafüggöny 1 kg. 1.00. Kézfűző, sütemény 1 kg. 1.20. Fejedelmi rum legf. 2.40. Jamaica rum legf. 1.50. Háztartási rum, legf. 1.30. Braziliai rum, legf. 1.00. Cse. Császárkevert, legf. 1.00. Szardíniai 1 kis doboz 12 kr. „nagy doboz” — 28. Szechtó-sajt 1 kg. 1.50. Emmenihal sajt, val. 1 kg. 1.40. Szechtó sajt 1 kg. 1.00. Carrot, 60 nagy róza. 1.10. Legf. teafüggöny 1 kg. 1.00. Kézfűző, sütemény 1 kg. 1.20. Fejedelmi rum legf. 2.40. Jamaica rum legf. 1.50. Háztartási rum, legf. 1.30. Braziliai rum, legf. 1.00. Cse. Császárkevert, legf. 1.00. Szardíniai 1 kis doboz 12 kr. „nagy doboz” — 28. Szechtó-sajt 1 kg. 1.50. Emmenihal sajt, val. 1 kg. 1.40. Szechtó sajt 1 kg. 1.00. Carrot, 60 nagy róza. 1.10. Legf. teafüggöny 1 kg. 1.00. Kézfűző, sütemény 1 kg. 1.20. Fejedelmi rum legf. 2.40. Jamaica rum legf. 1.50. Háztartási rum, legf. 1.30. Braziliai rum, legf. 1.00. Cse. Császárkevert, legf. 1.00. Szardíniai 1 kis doboz 12 kr. „nagy doboz” — 28. Szechtó-sajt 1 kg. 1.50. Emmenihal sajt, val. 1 kg. 1.40. Szechtó sajt 1 kg. 1.00. Carrot, 60 nagy róza. 1.10. Legf. teafüggöny 1 kg. 1.00. Kézfűző, sütemény 1 kg. 1.20. Fejedelmi rum legf. 2.40. Jamaica rum legf. 1.50. Háztartási rum, legf. 1.30. Braziliai rum, legf. 1.00. Cse. Császárkevert, legf. 1.00. Szardíniai 1 kis doboz 12 kr. „nagy doboz” — 28. Szechtó-sajt 1 kg. 1.50. Emmenihal sajt, val. 1 kg. 1.40. Szechtó sajt 1 kg. 1.00. Carrot, 60 nagy róza. 1.10. Legf. teafüggöny 1 kg. 1.00. Kézfűző, sütemény 1 kg. 1.20. Fejedelmi rum legf. 2.40. Jamaica rum legf. 1.50. Háztartási rum, legf. 1.30. Braziliai rum, legf. 1.00. Cse. Császárkevert, legf. 1.00. Szardíniai 1 kis doboz 12 kr. „nagy doboz” — 28. Szechtó-sajt 1 kg. 1.50. Emmenihal sajt, val. 1 kg. 1.40. Szechtó sajt 1 kg. 1.00. Carrot, 60 nagy róza. 1.10. Legf. teafüggöny 1 kg. 1.00. Kézfűző, sütemény 1 kg. 1.20. Fejedelmi rum legf. 2.40. Jamaica rum legf. 1.50